ଏପରି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଘର ପାଖରେ ଗୁହାଳ କଲେ ବରଂ ଲାଭ ଅଛି । କାରଣ ଯେତିକ ମଶା ରହି ଯିବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖକୁ ନ ଆସି ଗୋରୁ ଦେହରେ ରହିବେ ।

କୃଷି ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ମଶାର ବୃଦ୍ଧି ବହୁପରିମାଣରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଏ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦେଶର ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ କୃଷୀ, ମାତ୍ର ସମସ୍ତ ଜମି କୃଷି ହୁଏ ନାହିଁ—ଅଧିକାଂଶ ଜମି ପଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେ ସବୁ ସ୍ଥାନ ଜଙ୍ଗଲ ହୋଇ ପଡ଼େ ଓ ଖାଲିଆ, ଖଡ଼ା, ସଜ୍ଜସଜ୍ଜିଆ ହୋଇ ମଶାର ଅଧିବାସ ସ୍ଥଳ ହୁଏ । ସମସ୍ତ ଜମି କୃଷି ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତତଃ ଗ୍ରାମ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜମି ଗୁଡ଼ିକୁ ଆବାଦ କରିବା ଉଚିତ । କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଜମି ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହେ ଓ ମଶା ରହିବାର ସ୍ଥାନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । କୃଷି ମଧ୍ୟରେ ଶିମ୍ବ ଜାତୀୟ ଫସଲ କୃଷି କଲେ ଲାଭ ଅଛି । କାରଣ ଏ ଜାତୀୟ ଫସଲ ଦ୍ୱାରା ଜମିର ଉର୍ବରା ଶକ୍ତି ବଢ଼େ ଓ ଘର ନିକଟରେ ଆବାଦ କଲେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ବରଂ ଇଷ୍ଟ ବେଶୀ ଅଛି । କାରଣ ଶିମ୍ବ ଜାତୀୟ ଫସଲ କୃଷି କଲେ ସେଠାରେ ଯେଉଁ ମଶା ରହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଥାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଶିମ୍ବ ଜାତୀୟ ଫସଲର (Leguminous) ଫସଲର ଡେମ୍ଫରେ ଓ ଫୁଲରେ କୁମାରିନ୍ (Coumarin) ନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଯୁକ୍ତ ଏକ ପ୍ରକାର ପଦାର୍ଥ ଥାଏ—ମେଥି ଓ ପିଡ଼ିଙ୍ଗ ଶାଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଗନ୍ଧ ଅଛି । କୁମାରିନ୍ ମଶା ଦେହରୁ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ନଷ୍ଟ କରେ । ମାର୍କିନର ଇୟେଲ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ରୋଗତତ୍ତ୍ୱ ଅଧ୍ୟାପକ D. Herelle କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ, କୁଇନାଇନ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରରେ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ନଷ୍ଟ କଲାପରି କୁମାରିନ ମଶକ ଦେହରେ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଏକ ସମୟରେ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଓ ହଲାଣ୍ଡର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ମେଲେରିଆ ଜ୍ୱର ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ହେଉ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିଗତ ବ ୨୦ ର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ପ୍ରକୋପ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ଏହାର କାରଣ ସେଠାରେ Mellilotus ବା ବନ ମେଥି ଜାତୀୟ ଗଛ କୃଷିର ବହୁଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଅଛି । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଏ ଗଛ ନାହିଁ ସେଠାରେ ମେଲେରିଆର ପ୍ରକୋପ ପୂରା ମାତ୍ରାରେ ରହିଅଛି । ଏହି ଗଛ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ରୁଷିଆର ପୂର୍ବାଂଶରେ କକେଶଶ୍ ପ୍ରଦେଶରେ କରାଫୁ ଜଳାଭୂମି (Karafu marshes) ମେଲେରିଆ ପାଇଁ ବିଖ୍ୟାତ । ସେ ସ୍ଥାନରେ ପଶୁ ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ ଆଲଫା ଆଲଫା ଗଛ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାରୁ ମେଲେରିଆର ପ୍ରକୋପ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପ୍ରଶମିତ ହୋଇଅଛି । ସେଠାରେ ମଶା ଅଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ମେଲେରିଆର ଜୀବାଣୁ ନାହିଁ । ଏହି ଗଛ ଗୁଜୁରାଟ ଓ ଗୁଜୁରାଟସ୍ଥିତ ଓୟାଙ୍କାନୀର ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ପଶୁଖାଦ୍ୟରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହାକୁ ଗଦବ୍ କହନ୍ତି । ଏହି ଗଛ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାରିପଦା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବସ୍ତୁତ ଉଖରୁପୁର କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୃଷି କରା ହେଉଅଛି । ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଲୁସାର୍ନ୍ (Lucern)

ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିମ୍ବ ଜାତୀୟ ଫସଲ କୃଷି ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଉପକାରିତା ପରିଚିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ମଟର, କୋଳଥ, ବୀରି, ମୁଗ, ହରଡ଼, ଶିମ୍ବ, ବୁଟ, ଖେସାରି, ଚନାବାଦାମ ଶଙ୍ଖସାରୁ ବଗିଚାରେ କିମ୍ବା ଜମିରେ କୃଷି କରା ଯାଇ ପାରେ । ବାବୁର, ପଲାଶ, ଶିରିଷ, ଶମୀ, ତେନ୍ତୁଳି, କରଞ୍ଜ, ଅପରାଜିତା ଓ ଅଗସ୍ତି ଗଛ ଗୃହ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ, ପଥପାର୍ଶ୍ୱରେ କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟାନରେ ଲଗା ଯାଇ ପାରେ ।

ଇଉକେଲିପଟାସ୍, ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ଓ କ୍ରିସେନ୍‌ଥେମାମ୍ ପ୍ରଭୃତି ଗଛ ଉଦ୍ୟାନର ଶୋଭା ବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ମେଲେରିଆର ନାଶକ ।

ଘର ଭିତରେ ଅଯଥା ଜିନିଷପତ୍ର ରଖିବା ଅନୁଚିତ । ଖାଲି ହାଣ୍ଡି, କଳସୀ, ପାତ୍ରିଆ, ଅବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷ ଓ ବେଶି ଲୁଗାପଟା ବାହାରେ ରହିଲେ ଦିନବେଳେ ମଶାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଲୁଚି ରହନ୍ତି । ସୁତରାଂ ନିହାତି ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ଜିନିଷ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ ବାହାରେ ରଖିବା ଉଚିତ ନୁହେ । ଘରକୋଣ, ଖଟ, ପଲଙ୍କ ତଳ ଝାଡୁ ଦେବା ଭଲ । ଘର ସବୁବେଳେ ଖୋଲା ରହିବା ଦରକାର । ଘର ପାଖରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅଳିଆ ରହିବା ଅନୁଚିତ । ଅଲଗୁଣୀ ଓ ଆଲନାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଲୁଗା ଛଡ଼ା ବେଶୀ ଲୁଗା ରଖିଲେ ମଶା ରହନ୍ତି । ଜୋତା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ମଶା ଲୁଚି ରହନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ମଶା ନାଶର ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଭୁରନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଅଛି ।

ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପାଣି ଜମିବା ବନ୍ଦ କରି ହେବ ନାହିଁ, ସେହି ସବୁ ସ୍ଥାନ ଓ ଘର ବାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ସପ୍ତାହରେ ଅନ୍ତତଃ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ପରିଦର୍ଶନ କରି ପାଣି ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଦରକାର । ଯେଉଁଠାରେ ତାହା କରି ହେବ ନାହିଁ, ସେଠାରେ କିରସିନ୍ ତେଲ ଢାଳି ଦେଲେ ପୋକ ଅବସ୍ଥାରେ ମଶା ମରିଯାଏ । କାରଣ ଏହି ତେଲ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଲାକ୍ଷଣି ଖେଳିଯାଏ ଓ ପାଣି ଉପରେ ସର ପଡ଼ିଲା ପରି ରହି-

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାଏ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ପୋକ ଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ମରି ଯାଆନ୍ତି । ଏକ ଅଉନସ୍ ତେଲ ୧୫ ବର୍ଗଫୁଟ ବିସ୍ତୃତ ପାଣି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଅଉ ମଧ୍ୟ ୫ଭାଗ ସାବନ, ୧୫ ଭାଗ ଗରମ ପାଣି ଓ ୮୨ ଭାଗ କିରୋସିନ୍ ଏକତ୍ର ମିଶାଇ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଭଲ ଫଳ ହୁଏ । ଆଲକାତରା ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଇ ପାରେ । ପାରାଫିନ୍ ଗୁଣ୍ଡ ପାଣିରେ ପକାଇଲେ କେବଳ ମଶାର

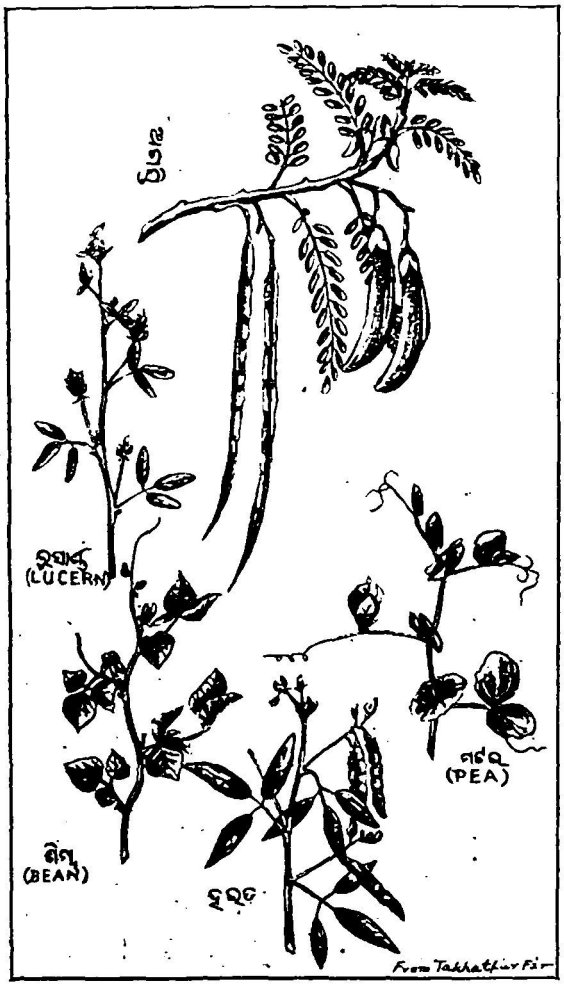

ଏହିସବୁ ବୃକ୍ଷ ଲତା ମଶାର ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ନଷ୍ଟ କରେ

ପୋକ ମରିଯାଆନ୍ତି—ଅନ୍ୟ ଜଳଚର ପ୍ରାଣୀର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଲାଗୁଥିବା ଜଳାଶୟରେ ଏ ସମସ୍ତ ପକାଇବା ସୁବିଧା ଜନକ ନୁହେ । ଏହାଛଡ଼ା କ୍ରୁଡ୍ ଅଏଲ, ପାସ୍ଟେରିନ ଏବଂ ପାରିସ୍ରିନ ମଧ୍ୟ ଅଛି । କ୍ରୁଡ୍ ଅଏଲ ଉପକାରୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟଧିକ ବ୍ୟୟ ସାଧ୍ୟ । ଏକ ଏକର ଜଳ ଭୂମି ପାଇଁ ଏଥିରୁ ୫ ଗେଲେନ ତେଲ ପ୍ରତି ଦିନ ୧୦ ନରେ ଥରେ ଦରକାର ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ପାରିସ୍ରିନ ସବୁଠାରୁ ଶସ୍ତା । ଏହାକୁ "ଅମେରିକାନ ପିଥରଲେସ୍ ଡାସ୍ଟ୍ ଗାନ୍" ଦ୍ୱାରା ସପ୍ତାହରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ଦିଆଯାଏ । ପାରିସ୍ରିନ୍ ୫ ଭାଗ ଓ ଇଥାଗୁଣ୍ଡ ୯୫ ଭାଗ ଏକତ୍ର ମିଶାଇ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏଥିରୁ ୨୨ ପାଉଣ୍ଡ ଏକ ଏକର ଜମି ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଏ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେଲେ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଏ ସବୁ ବିଷ । ସୁତରାଂ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଜଳରେ ଏହାକୁ ପକାଇବାକୁ ହେବ ନାହିଁ ।

ମଶକ ଦଂଶନ ନିବାରଣ

ସବୁ ମଶାଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ଅସମ୍ଭବ—ସୁତରାଂ ଏହି ସବୁ ଉପାୟ କରା ଯିବା ପରେ ବାକି ଯେଉଁ ମଶା ରହିଯାନ୍ତି ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଯେପରି ବସି ନ ପାରନ୍ତି ତାହାର ଉପାୟ କରିବା ଉଚିତ । ଏଥିପାଇଁ ମଶାରି ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଶସ୍ତ । ଏହି ଉପାୟରେ ଶତକରା ୯୦ ଜଣ ମେଲେରିଆରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମଶାରି କଳା ନୀଳ, ଗାଢ ବା ଈଷତ୍ ଲାଲ ଓ କଳା ରଙ୍ଗରେ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେ । କାରଣ ଏ ସବୁ ରଙ୍ଗରେ ମଶା ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ଆଲୋକରେ ମଧ୍ୟ ମଶା ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଘର ଅନ୍ଧକାର କରିବା ଭଲ ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ମଶାରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅସୁବିଧା ହେବ, ସେମାନେ ରାତିରେ ଶୋଇଲା ବେଳେ ଦେହରେ ସୋରିଷ ତେଲ ଲଗାଇବେ । ତେଲ ଲଗାଇଲେ ମଶା କାମୁଡ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ଛଡ଼ା ଇଉକେଲିପ୍ଟାସ୍, ରୋଜ୍‌ମେରି, ଲିମନ୍ ଗ୍ରାସ, କେଜୁପୁଟି, ଟାରପେନ୍‌ଟାଇନ ଇତ୍ୟାଦି ତେଲ ଲଗାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଦେହରେ ମଶା ବସି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଅଉ ମଧ୍ୟ ତେଲ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଯେଉଁମାନେ ଅପାରଗ ସେମାନେ ଧୂଆଁ ଦେଇ ମଶା ଉଡ଼ି ପାରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଘସି ସବୁଠାରୁ ସୁବିଧା ଓ ଶସ୍ତା । ଏହା ଛଡ଼ା ଗନ୍ଧକ, ଟାର-ପେନ୍‌ଟାଇନ, ଲବଣ ଓ ଫରମେଲଡିହାଇଡ୍‌ର ଧୂଆଁ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ମଶା ପଳାଇ ଯାଆନ୍ତି । ସବୁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲେ ଲୁଗା ଭିତରେ ମଶା କାମୁଡ଼ନ୍ତି ମାତ୍ର ମୋଟା ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲେ କାମୁଡ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ମୋଟ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ଉଚିତ । ଛୋଟା ଓ ମୋଟା ମୋଜା ବ୍ୟବହାର କଲେ ମଶା ପାଦ ଓ ଗୋଡ଼ରେ କାମୁଡ଼ି ପାରେ ନାହିଁ । ସବୁ ଲୁହା ଜାଲି ଦେଇ ଦୁଆର ଝରକା ଘେରିଲେ ମଶା ଘର ଭିତରେ ପଶି ପାରେ

Digitized by srujanika@gmail.com

ନାହିଁ ମଶାରର ଦରକାର ମଧ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହା ବ୍ୟୟସାପେକ୍ଷ । ମେଲେରିଆ ଗ୍ରସ୍ତ ସ୍ଥାନରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଘରକୁ ଫେରିବା ଉଚିତ—କାରଣ ମଶାମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେହିଁ କାମୁଡ଼ିବାକୁ ବାହାରନ୍ତି ।

ମଶାର ଜୀବାଣୁ ବିନାଶ

ମଶାକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଲେ, କିମ୍ବା ମଶା କାମୁଡ଼ି ନ ପାରିବାର ଉପାୟ କଲେ ମେଲେରିଆ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ । କିନ୍ତୁ ଶରୀର ଭିତରେ ଯେଉଁ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଥାଏ, ଉପରୋକ୍ତ ଉପାୟରେ ତାହା ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହାର ମୂଳ ଉତ୍ପାଟନ କରିବାକୁ ହେଲେ କୁଇନାଇନ୍ ଖାଇବା ଦରକାର । କୁଇନାଇନ୍ ରକ୍ତ ସଙ୍ଗରେ ମିଶି ରକ୍ତରେ ଥିବା ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁକୁ ନଷ୍ଟ କରେ ।

ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କୁଇନାଇନ୍ ଖାଇଲେ ଅଡ଼ ଜ୍ୱର ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ । ମଶା ସାଧାରଣତଃ ରାତିରେ କାମୁଡ଼ନ୍ତି, ସୁତରାଂ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କୁଇନାଇନ୍ ଖାଇବା ଦରକାର । ତାହାହେଲେ ମେଲେରିଆ ଜୀବାଣୁ ରକ୍ତକୁ ପହଞ୍ଚିବା ଅଗରୁ କୁଇନାଇନ୍ ରକ୍ତରେ ମିଶି ଯାଇ ଥିବ । ମେଲେରିଆର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ସମୟରେ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଲଗାଲଗି ଦିନ ରୋଜ ୨ ଗ୍ରେନ୍ ଲେଖାଏଁ କୁଇନାଇନ ମିକ୍ସ୍‌ଚର ଖାଇବାକୁ ହେବ କିମ୍ବା ୧୫ ଗ୍ରେନ୍ ଲେଖାଏଁ ଦିନେ ଛଡ଼ା ଦିନେ ଖାଇବା ଦରକାର । ବୟସ ଅନୁସାରେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ କମ କମ ଦିଆଯାଏ । କୁଇନାଇନ୍ ଖାଇ ଯେଉଁ ମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ବୁଲିଏ, କାନ ଭାଁ ଭାଁ ଶବ୍ଦକରେ, ଭଲ ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଲେମ୍ବୁ ସରବତ ଓ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଦୁଧ ବିଶେଷ ଉପକାରୀ ।

ଚା, କଫି ଓ ଲେମ୍ବୁ କ୍ୱାଥ ମଧ୍ୟ ମେଲେରିଆର ନିବାରକ । ଯେଉଁମାନେ ମେଲେରିଆ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ, ଅବିଲମ୍ବେ ସେମାନଙ୍କର ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ରହିବା ଉଚିତ । କାରଣ ରୋଗୀର ଚିକିତ୍ସା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାର ରୋଗ ବିସ୍ତାରର ପ୍ରତିକାର । ରୋଗୀଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ରୋଗ ମଶା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ସୁସ୍ଥ ଲୋକ ନିକଟକୁ ଯାଏ । ଯେଉଁମାନେ ମେଲେରିଆରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଏ ରୋଗର ପ୍ରତିଷେଧର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଏକାନ୍ତ ବିଧେୟ । ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା ଅରୋଗ୍ୟ ଲାଭ

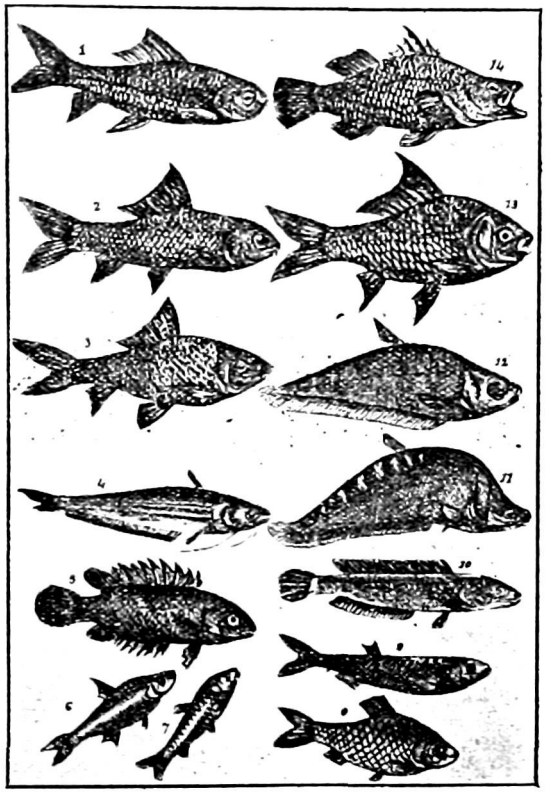

ଏହି ସବୁ ମାଛ ମଶାମାନଙ୍କୁ ପାଣିରୁ ଖାଇଯାନ୍ତି

କରିବାଠାରୁ ରୋଗର ପ୍ରତିଷେଧ କରିବା ଶତ ଗୁଣରେ ଭଲ ନୁହେ କି ?

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ । ସୁତରାଂ ସେ ସମ୍ପଦର ଅବିସମ୍ବାଦ ଅଧିକାରୀ ହେବା ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଚିତ । ଏଥି ପାଇଁ ରୋଗ ନିବାରଣର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଉପାୟ ସବୁବେଳେ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସଂବାଦ

ହାଇଦ୍ରାବାଦ ସଂବାଦ

ନିଜାମଙ୍କର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ:—ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ବର୍ତ୍ତମାନ କିଏ ସବୁଠାରୁ ଧନବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି, ବାହାର କରିବାକୁ କେତେକ ସଂବାଦପତ୍ର ମନ ଦେଇଛନ୍ତି । କେତେକ କହନ୍ତି ଆମେରିକାର ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ଅୟେଲ୍ କମ୍ପାନିର ରକ୍‌ଫେଲ୍ଲର ସବୁଠାରୁ ଧନୀ, ଆଉ କେତେକଙ୍କ ମତରେ ଭାରତର ବୃହତ୍ତମ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ନିଜାମ ଏହି ଆଖ୍ୟାର ଯୋଗ୍ୟ । ଲଣ୍ଡନର "ଡେଲି ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍" କାଗଜର ହିସାବରେ ପ୍ରାୟ ୧୭୨ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସୁନା ମୋହର ଏବଂ ଗିନି ହାଇଦ୍ରାବାଦ ରାଜପ୍ରାସାଦରେ ଗଚ୍ଛିତ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ନିଜାମଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧନର ଏହା ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ମାତ୍ର । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାୟ ୫୭୦ କୋଟି ଟଙ୍କାର ମୋତି ମାଣିକ୍ୟ, ଅଳଙ୍କାର ଅଛି । ଏହି ସବୁର ମୂଲ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବସାୟ ମାନ୍ଦା ହେତୁରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବଢ଼ି ଯାଇଛି ।

ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ସ୍ୱଦେଶୀ

ହାଇଦ୍ରାବାଦର ନିଜାମ ଅଳ୍ପ ଦିନ ତଳେ କେବଳ ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରି ଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଲୋକେ ସେହିଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟ ସବୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଅଛନ୍ତି, ଏହାର ଉଦାହରଣ ସେ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ବିଦେଶୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ନିକୃଷ୍ଟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ବ୍ୟବହାର କରା ହେଉଛି । ଏହି ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ଲୋକେ କାହିଁକି ଆକାଙ୍କ୍ଷିତ ନ ହେବେ ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ସେ ତାଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟ ବିଭାଗ (Commerce Dept.) କୁ ଏ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ପାଇଁ ଆଦେଶ କରିଅଛନ୍ତି ଏବଂ କହିଅଛନ୍ତି ଯେ ସେ ନିଜେ ଯାହା କିଛି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ସବୁ ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଜିନିଷ । ପରିଶେଷରେ ସେ କହିଅଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟବାସୀ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ତାର ଶାସକଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରନ୍ତି ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜର ସାଧାରଣ ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏପରି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବିଷୟରେ ଶିଖାଇବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ମାତ୍ର ।

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ସେ ରାଜ୍ୟରେ ଭ୍ରମଣ

ଗାନ୍ଧୀଜି ଗତ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୫ ରଖରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମହାସମାରୋହରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରାହୋଇଥିଲା । ନାମ୍ପଲ୍ଲି ଷ୍ଟେସନରେ ବହୁତ ଲୋକ ଜମା ହୋଇଥିଲେ । କାରଣ ସେଠାରେ ଗାନ୍ଧୀଜିଙ୍କର ରେଳରୁ ଓହ୍ଲାଇବାର ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ହତାଶ ହୋଇ ଫେରି ଯାଇଥିଲେ । କାରଣ ସେ ହାଇଦ୍ରାବାଦଠାରୁ ୭ ମାଇଲ୍ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଲିଙ୍ଗମ୍ପଲ୍ଲୀ ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇଥିଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ସରୋଜିନୀ ନାଇଡୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର କନ୍ୟା କୁମାରୀ ପଦ୍ମଜା ନାଇଡୁଙ୍କ ସମଭିବ୍ୟାହାରରେ ସେ ତାଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନକୁ ମଟର ଯୋଗେ ଯାଇଥିଲେ । ନାମ୍ପଲ୍ଲୀରୁ ଜନତା ଫେରି ଆସି ଗାନ୍ଧୀଜିଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିଥିଲା । ସାମାନ୍ୟ ବିଶ୍ରାମ ପରେ ସେ ପଦ୍ମଜାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ହରିଜନ ପଡ଼ା ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଖଦଡ଼ ଭଣ୍ଡାର ଦେଖିବା ପରେ ସେ ବାସସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ଆସି କି ଉପାୟରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ କରିବାକୁ ହେବ ସେହି ବିଷୟ ହରିଜନ ନେତାମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପରାମର୍ଶ କରିଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସେ ଦୁଇ ଗୋଟି ସଭାରେ ବକ୍ତୃତା କରିଥିଲେ । ମହିଳାମାନଙ୍କ ସଭାରେ ତାଙ୍କୁ ନାନା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ଉପହାରମାନ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ।

ଓସ୍‌ମାନିଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଶିକ୍ଷାର ସଫଳତା

ଓସ୍‌ମାନିଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ଗତ ଫେବୃଆରୀ ତାରିଖରେ ସମାହିତ ହୋଇଥିଲା । ନୂତନ ଉପାଧିଧାରିମାନଙ୍କୁ ଉପାଧିପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପରେ ରାଜନୈତିକ ମନ୍ତ୍ରୀ ନବାବ ମାହିଦ ୟାର୍‌ଜଙ୍ଗ୍ ବାହାଦୁର ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ପାଠ କରିଥିଲେ । ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଭାଷାକୁ ଶିକ୍ଷାର ବାହକରୂପେ ପରିଣତ କରିବା ଦ୍ୱାରା କିପରି ସୁଫଳ ହୋଇଛି ତାହାକୁ ସେ ତାରିଫ କରିଥିଲେ । ସାବେକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ ଅମଳରେ ଧରି ନିଆ ଯାଉଥିଲା ଯେ ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ସଭ୍ୟତା ବିଦେଶୀୟ ଭାଷା ବ୍ୟତୀତ ଲାଭ କରା ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ; ସେଥିଲାଗି ଆମର ଭାଷାକୁ ନିକୃଷ୍ଟ ଆସନ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଏହାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ଚିନ୍ତାର ଅଭାବ । ଅନ୍ୟ ଦେଶ ସହିତ ଜ୍ଞାନର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଏବଂ ଗବେଷଣାମୂଳକ ସହଯୋଗିତା ପାଇଁ ବିଦେଶୀୟ ଭାଷା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ଆମର ଭାଷା ଯେ ନିକୃଷ୍ଟତର ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି ଏବଂ ଜ୍ଞାନର ବାହକ ହେବା ପାଇଁ ଅକ୍ଷମ ଏପରି ଭାବନା ଚିନ୍ତାଶକ୍ତି ଓ କର୍ମଶକ୍ତି ପାଇଁ ବଡ଼ ମାରାତ୍ମକ । ଏକ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ବିବାଦରେ ଏହିପରି

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେଉଁମାନେ ଭାବ ଆସି ଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଅଛି । ଏହିପରି ବିରୁଦ୍ଧମତବାଦୀମାନେ ଏବେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ଯେ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ସଂସ୍କାର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । କାରଣ ପୃଥିବୀର ୪ । ୫ ଗୋଟି ବଳଶାଳୀ ଭାଷାରୁ ଏହା ଶବ୍ଦ ସମ୍ପଦ ଆହରଣ କରିଅଛି । କଳା, ବିଜ୍ଞାନ, ଗଣିତ ପାଇଁ ଏ ଭାଷା ଯେପରି ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଥଚ ସହଜ ଭାବରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଅଛି ତାହା ଦେଖିଲେ ବିସ୍ମିତ ହେବାକୁ ହୁଏ । ମୋଟ ଉପରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟତା ବିଷୟରେ ଯେତେ ସବୁ ସତର୍କବାଣୀ ଶୁଣା-ଯାଇଥିଲା, ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଯଥାର୍ଥ ନୁହେ ଏବେ ତାହା ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା । ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କେବଳ ବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ଯେ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ଅତି ସହଜରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ହେଉଅଛି ତାହା ନୁହେ; ଏହା ବ୍ରିଟେନ ଏବଂ ଭାରତର ନାନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାଳୀ ସମର୍ଥିତ ହୋଇଅଛି । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀକୁ ଶିକ୍ଷାର ବାହନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏ ବିଶ୍ୱ-ବିଦ୍ୟାଳୟ କୌଣସି ଅଂଶରେ ନିକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ । ପରି-ଶେଷରେ ସେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆଦର୍ଶ ଓ ଅକାଙ୍କ୍ଷା ବିଷୟରେ କେତେକ କଥା କହିଥିଲେ । ବିଶେଷତଃ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସଙ୍ଗେ ଛାତ୍ରାବାସର ସଂଯୋଗ (residential system) ଏବଂ କଂଚାଳ ଯୁବବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷାର ଅବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ସେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଯୁକ୍ତି ଯୁକ୍ତ କଥା କହିଥିଲେ । ନିଜାମଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲା ପରେ ସେ ସଭା ଭଙ୍ଗ କରିଥିଲେ ।

ବାଙ୍କାନରରେ ବାଲ୍ୟବିବାହ ନିରୋଧ

ବାଙ୍କାନରର ମହାରାଜା ଗଙ୍ଗା ସାହେବ ସାରଦା ଆଇନ ସଦୃଶ ଗୋଟିଏ ଆଇନ୍ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଜାରି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ୧୬ ବର୍ଷରୁ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ବାଳକ ସହିତ ୧୫ ବର୍ଷରୁ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କା ବାଳିକାର ବିବାହ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମହାରାଜାଙ୍କର ଏହି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଜାକୁଳ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ସମୃଦ୍ଧ ହେବେ ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ଦେହ ଓ ସୁସ୍ଥ ମନ ଯେନ ଦେଶର ସର୍ବବିଧ ମଙ୍ଗଳ କରି ପାରିବେ ।

ବାହାବଲ ପୁରର ନବାବ ଡକ୍ଟର ଅବ୍ ଲ ଉପାଧି ପାଇଲେ

ପଞ୍ଜାବ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଜୁବିଲି କନ୍‌ଭୋକେଶନ୍‌ରେ ବାହାବଲପୁରର ନବାବ ସାହେବ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ଭାଇସ୍ ଚାନ୍‌ସେଲରଙ୍କ ଡା: ଉଲ୍‌ନରଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଗୋଟିଏ ଡେପୁଟେସନ୍ ଗତ ଫେବୃଆରୀ ତା ୨୭ ରଖରେ ବାହାବଲପୁର-ଠାରୁ ପହଞ୍ଚି ନବାବ ସାହେବଙ୍କୁ ଡକ୍ଟର ଅବ୍ ଲ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ନବାବ ସାହେବ ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚ-ଶିକ୍ଷାର ବିସ୍ତାର ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଅଛନ୍ତି ତାହାର ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏ ଉପାଧି ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା । ନବାବ ସାହେବ ଶତଦ୍ରୁ ନଦୀ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ ଭୂମି ପାଇଁ ଜଳର ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁସବୁ ବିସ୍ତୃତ ଭୂମି ଶତ ଶତ ବର୍ଷ ଧରି ଅନାବାଦ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା ତାହା ପାଇଁ କେନାଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଜଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରା ଯିବ । ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ, ଯଦିବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ବହୁ ଅର୍ଥ ସାପେକ୍ଷ ହେବ, ତଥାପି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେ ଏହା ପ୍ରଜାବର୍ଗଙ୍କର ତଥା ରାଜ୍ୟର ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧି ଅଣି ଦେବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ରେବାରେ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ ନିରୋଧ ଆଇନ୍

ରେବା ରାଜ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାରେ ଯେଉଁ ବାଲ୍ୟ-ବିବାହ ନିରୋଧ ଆଇନ୍ ପାଶ୍ ହୋଇଥିଲା, ତାହା କାଏମ୍ ହେବା ପାଇଁ ରେବାର ମହାରାଜା ସମ୍ମତି ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ଆଇନ୍ ଦ୍ୱାରା ୧୬ ବର୍ଷରୁ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ବାଳକ ଓ ୧୪ ବର୍ଷରୁ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କା ବାଳିକାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଏ ଆଇନ୍ ସାରଦା ଆଇନ୍ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ।

ପାଟିଆଲାଙ୍କୁ ଏଲ୍. ଏଲ୍. ଡି. ଉପାଧି

ପଞ୍ଜାବ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମହାରାଜାଧିରାଜ ଶ୍ରୀମହେନ୍ଦ୍ରର ବାହାଦୁରଙ୍କୁ ଏଲ୍. ଏଲ୍. ଡି. ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆରମ୍ଭ ଦିନରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଟିଆଲାର ମହାରାଜା ଯେଉଁସବୁ ଦାନ ଓ ଶିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କୁ ଏ ଉପାଧି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ଏ ଉପାଧି ଦେବାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ, ଡେମ୍ବର ଅବ୍ ପ୍ରିନ୍‌ସେସ, ଇମ୍ପିରିଆଲ୍ ଓଅର୍ କାବିନେଟ୍ ଏବଂ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ସେ ଯେଉଁ ସବୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରଧାନ ଅଟେ । ଜୁବିଲି କନ୍‌ଭୋକେଶନ୍‌ରେ ମହାରାଜା ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ଭାଇସ୍ ଚାନ୍‌ସେଲରଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଗୋଟିଏ କମିଶନ ରାଜ୍ୟକୁ ଆସି-ଥିଲେ । ଭାଇସ୍ ଚାନ୍‌ସେଲର୍ କଲା ମୁବାରକ୍‌ଠାରେ ଦର-ବାରର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଅଧିବେଶନରେ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ଗାଉନ୍ (ଉପାଧି-ପୋଷାକ) ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଦରବାରରେ ରାଜ୍ୟର ମନ୍ତ୍ରୀ ପରିଷଦ୍ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉଦୟପୁରରେ ଗବେଷଣ ସମିତି

ମେବାର ରାଜ୍ୟର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜଧାନୀ ଉଦୟପୁର ରାଜପୁତ ଇତିହାସର ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକ ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନ । ଏଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଇତିହାସ ବିଷୟକ ଗବେଷଣା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଠାରେ ହିନ୍ଦି ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ ନାମକ ଏକ ସମିତି ଗଢ଼ା ଯାଇଅଛି ଏବଂ ଏହି ସମିତି ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ମେବାରର ଇତିହାସ ଗବେଷଣା କରିବାର ଭାର ନେଇଅଛି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯେପରି ଏହା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଅଛି; ଯଥା, ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର ଓ ପାଠାଗାର ସ୍ଥାପନ, ହିନ୍ଦି ବହି ଓ ପତ୍ରିକାର ପ୍ରକାଶ, ହିନ୍ଦି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ପୁନର୍ଗଠନ, ହିନ୍ଦିର ବହୁମୂଲ୍ୟ ହାତ ଲେଖା ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଗୋଟିଏ ମିଉଜିୟମ୍ ସ୍ଥାପନ ଏବଂ ହିନ୍ଦି ସଂଗୀତର ନୂଆ ଢଙ୍ଗରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ପ୍ରଥମତଃ ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା 'ପ୍ରଦୀପ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ହାତ ଲେଖା ପତ୍ରିକା ବାହାର କରାଯିବ ଏବଂ 'ତୁଳସୀ କୋଷ' ଏହାର ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ଯୁଦ୍ଧକୋଷ୍ଠାରେ ପ୍ରଜା ମୂଲ୍ୟ

ବଡ଼ଲାଟଙ୍କର ଆଗମନ ଉପଲକ୍ଷରେ ଯୁଦ୍ଧକୋଷ୍ଠାର ଦରବାର ଘୋଷଣା କରିଅଛନ୍ତି ଯେ କୃଷି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ ସରକାରରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ଋଣ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଅଛି ଏବଂ ଯାହା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଦାୟ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ ସେ ସବୁ ଋଣ ଉପରେ ମଞ୍ଜୁର ତାରିଖ ଠାରୁ ସୁଧ ନଆସିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ସବୁ ବକୟା ସୁଧ ମାଫ କରାଯିବ ଏବଂ ସୁଧ ବାବଦରେ ଅସୁଲ୍ ହୋଇଥିବା ଟଙ୍କା ମୂଳକୁ ଯୋଡ଼ି କରାଯିବ । ଏହାପରେ ବାକି ଯାହା ରହିବ ତାହାହିଁ କେବଳ ପ୍ରାପ୍ୟ ରୂପେ ଗୃହୀତ ହେବ । ଏହି ଋଣ ଅଳ୍ପ କିସ୍ତିରେ ଲୋକଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ଅସୁଲ୍ କରାଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଋଣଗ୍ରହୀତାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏବଂ ଋଣ ଟଙ୍କାର ପରିମାଣ ବିଚାର କରି କିସ୍ତି ବନ୍ଦୀ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ବଡ଼ଲାଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିକାନିର ମହାରାଜାଙ୍କର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ଆବରଣ ମୋଚନ

ବଡ଼ଲାଟ ଏବଂ ଲାଟ ପତ୍ନୀ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀଠାରୁ ଗତ ଫେବ୍ରୁଆରି ୨୪ ତାରିଖରେ ତାଙ୍କ ନିଜର ଏରୋପ୍ଲେନ୍ ବ୍ୟୋମଯାନରେ ବିକାନିରକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅଙ୍ଗରକ୍ଷୀ ପ୍ରଭୃତି ଆଉ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ସରକାରୀ ବ୍ୟୋମଯାନରେ ପଥ ଦେଖାଇ ଆସିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ବ୍ୟୋମଯାନଟି ଦୂରରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିବା ଠିକ୍ ସମୟରେ ତଳେ ଓହ୍ଲାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଯାନ ଗୁଡ଼ିକ ପରେ ପରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲେ ।

ସେହି ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବଡ଼ଲାଟ ବହୁ ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ସମାଗମରେ ବିକାନିର ମହାରାଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପିତ୍ତଳ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ଆବରଣ ଖୋଲିଥିଲେ ।

ବଡ଼ଲାଟଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଗୋଟିଏ ରାଜଭୋଜରେ ମହାରାଜା ଭାରତବର୍ଷର ହିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଡ଼ଲାଟଙ୍କର ସଦାଶୟତା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଭାବର ଉଲ୍ଲେଖ କରି କହିଥିଲେ, "ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର ଚାଲିଥିବା ଶାସନଗତ ଗୁରୁତର ସଂସ୍କାରର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜଏଣ୍ଟ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟାରି କମିଟିର ବିବରଣୀ, ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କର ଶେଷ ପ୍ରସ୍ତାବ ଏବଂ ବ୍ରିଟିଶ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ସଭାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଇଂରେଜ ଶାସନାଧୀନ ଭାରତ ଓ ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟ ସମୂହ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ରହିଅଛି । ଏହି ବିରାଟ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଆପଣ ନିଜେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିବାରୁ ପରମ ପରିତୋଷ ଲାଭ କରୁଥିବେ । ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ ଭାରତୀୟ ରାଜା ଏବଂ ରାଜ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରଜାଗଣଙ୍କ ପ୍ରତି ତଥା ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଯଥାଶକ୍ତି ଦାନ କରିବାକୁ ସୁଯୋଗ ପାଇ ଅଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏବଂ ମୋହର ସରକାର ଆଶା କରୁଁ ଯେ ସବୁ ଜଟିଳ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ରାଜନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବ । ସେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସବୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱାର୍ଥ ସଂରକ୍ଷିତ ହେବ ଏବଂ ଇଂରେଜ ରାଜ ମୁକୁଟ ତଳେ ଗୋଟିଏ ନିଖିଳ ଭାରତୀୟ ଫେଡେରେଶନ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ।"

ବଡ଼ଲାଟ ମଧ୍ୟ ବିକାନିର ମହାରାଜାଙ୍କର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ଆବରଣ ଫିଟାଇବା ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଭାଷଣ ଦେଇ କହିଥିଲେ—

"ଯେଉଁ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିର ଆବରଣ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୋଲିବାକୁ ଯାଉଅଛି ତାହା ଭାରତର ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାସକଙ୍କର । ସେ ସ୍ୱଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ଗୁରୁତା ଯେତେ ଅଧିକ ହେଉ ପଛକେ ନାନା ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ କର୍ମର ଚିହ୍ନ ରହିଅଛି ତାହା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବିକାନିରର ମହାରାଜାଙ୍କୁ ବିସ୍ମୃତ ଭାବରେ ପରିଚିତ କରାଇ ଦେଇଅଛି । ଗତ ମହାଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଏବଂ ଭର୍ସେଲ୍ ସନ୍ଧିର ଏକ ସ୍ୱାକ୍ଷରକାରୀ ରୂପେ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତି ସେ ଯେଉଁ ମହତ୍ତ ସେବା କରିଅଛନ୍ତି, ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସଭା ଓ ଜେନେଭାର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ମିଳନର ବୈଠକମାନଙ୍କରେ ସେ ଯେଉଁସବୁ ପରିଶ୍ରମ କରିଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏ ଦେଶରେ ବିରାଟ ଫେଡେରେଶନ୍ ଖସଡ଼ାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେପରି ଐକାନ୍ତିକତା

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଭବିଷ୍ୟତର ସ୍ମୃତିପଟରେ ଚିରଦିନ ଜାଗ୍ରତ ରହିଥିବ ।"

କପୂରତଳା ରାଜ୍ୟକୁ ବଡ଼ଲାଟଙ୍କର ସରକାରୀ ଗସ୍ତ

ନିଜର ସ୍ପେଶାଲ୍ ଗାଡ଼ିରେ ଭାରତର ବଡ଼ଲାଟ ଏବଂ ଲାଟ ପତ୍ନୀ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୦ ତାରିଖରେ କପୂରତଳାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ସ୍ୱୟଂ ମହାରାଜା, ରାଜ ପରିବାରର ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିବର୍ଗ ଏବଂ ରାଜକର୍ମଚାରୀଗଣ ତାଙ୍କୁ ସାଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ପଞ୍ଜାବର ଦେଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଭିତରେ କପୂରତଳାକୁ ବଡ଼-ଲାଟଙ୍କର ଏହି ପ୍ରଥମ ଆଗମନ ହେତୁ ମହାରାଜା ଯେଉଁ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ତାହା ସେ ବଡ଼ଲାଟ ଓ ଲାଟ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ରାଜଭୋଜକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ, ସେହିଠାରେହିଁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଦେଶୀୟ ରାଜା ଓ ରାଜ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ଅଭିଜାତ୍ୟ, ଇତିହାସ, ବଂଶପରମ୍ପରାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସେବାରେ ସେମାନଙ୍କର ରାଜଭକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ଓ କ୍ଷମତା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଜାୟ ରଖିବା ଲାଗି ବଡ଼ଲାଟ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ କରିଅଛନ୍ତି । ଫେଡରାଲ୍ ଶାସନ ପାଇଁ ମହାରାଜା ନିଜର ଐକାନ୍ତିକ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫେଡେରେଶନ୍‌ର ପ୍ରତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କପୂରତଳା ପାଇଁ ଯେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ସ୍ଥାନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଦିଆ ଯାଇଅଛି ସେଥିପାଇଁ ସେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇ ଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରାଇ ଅଛନ୍ତି ସେଥି-ମଧ୍ୟରୁ ରାଜ୍ୟର ପରିପଦ, ଶିକ୍ଷା, ଡାକ୍ତରି ଚିକିତ୍ସା ଓ ବାଲ୍ୟ-ବିବାହ ନିଷେଧ ପ୍ରଭୃତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ।

ବଡ଼ଲାଟ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତାର ସହିତ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଯେ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ସିପାହି ବିଦ୍ରୋହ ସମୟରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଜି ସୁଦ୍ଧା କପୂରତଳା ରାଜଭକ୍ତି ଓ ସହଯୋଗିତା ଦେଖାଇ ଆସିଅଛି । ମହାରାଜା ସ୍ୱୟଂ ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରି ରାଜ୍ୟର ଆୟ ବ୍ୟୟ ହିସାବକୁ (Budget) ଯେପରି ସମାନ ରଖି ପାରି ଅଛନ୍ତି ସେଥିରେ ସେ ପ୍ରୀତି ହୋଇଥିଲେ । ଅତିମଧ୍ୟ କୃଷି ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ଯେପରି ଚେଷ୍ଟା କରା ଯାଇଅଛି ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଏଥିରେହିଁ ଭାରତର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ମୁକ୍ତି ନିହିତ ଅଛି ଏବଂ ଏହାର ଦ୍ୱାରାହିଁ ଶିକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ତୀବ୍ର ଅକର୍ମା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବ । ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏ ରାଜ୍ୟ ପଶ୍ଚାତ୍-ପଦ ନୁହେ । ଶେଷରେ ସେ କହିଥିଲେ, କପୂରତଳାର ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ଉନ୍ନତି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତର ସହିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିବି ଏବଂ କୌଣସି ଶେଷ ହିସାବରେ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଆପଣ ଯେ ସବୁ ଅବସ୍ଥାକୁ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଓ ବିଜ୍ଞ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବେ ଏହାହିଁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।

ସମ୍ବାଦ ଓ ସଙ୍କେତ

ସ୍ୱର୍ଗତ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ

ଉତ୍କଳର କୁଳବୃଦ୍ଧ ନେତା ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ୮୬ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର କଟକ ବାସ ଭବନରେ ମୃତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗୁଣ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଦିର ବର୍ଣ୍ଣନା ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ପତ୍ର ପତ୍ରି-କାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ଅଦ୍ୟ ଥରେ ସେ ସବୁ ବିଷୟର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଦେଖା ଯାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ବଡ଼ ହୁଅନ୍ତି, ନାନା ଦିଗରେ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ବଡ଼ପଣିଆର ଫୁଟି ବାହାରି ପଡ଼େ । ସେଥି ପାଇଁ ଅନେକ ନାମଯାଦା ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କର ଭଲଗୁଣ ସଙ୍ଗେ ମନ୍ଦ ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ମିଶିକରି ଥାଏ । ଅତ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଜାଗାରେ ଲୋକର କେଉଁ ଗୁଣଟା ଅଧିକ ତାହା ବୁଝିବା ବଡ଼ କଠିନ । ମଧୁ ବାବୁଙ୍କ ଚରିତ୍ରରେ ଏହିପରି ସ୍ୱାଭାବିକ ତ୍ରୁଟି ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଥିଲା ବୋଲି କେହି କେହି କହିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ମଧୁବାବୁ ଓଡ଼ିଶାର ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ, ସେଥିରୁ ବେଶି କିମ୍ବା କମ ପରିମାଣରେ ଶତ୍ରୁ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ସେ ଉପକାର କରିଅଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଅନେକ ବେଶି କରି ପାରିବାର ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ତାଙ୍କର ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଏକତ୍ରୁଟି । ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ମଧୁବାବୁଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ଗଲେ ଏହିପରି ଅନେକ ତ୍ରୁଟି ତାଙ୍କଠାରେ ମିଳି ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସେ ଏ ଦେଶର ଏକମାତ୍ର ଗର୍ବ ଥିଲେ ବୋଲି ନ କହି ଉପାୟ ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟରେ ସେ ଯେପରି

Digitized by srujanika@gmail.com

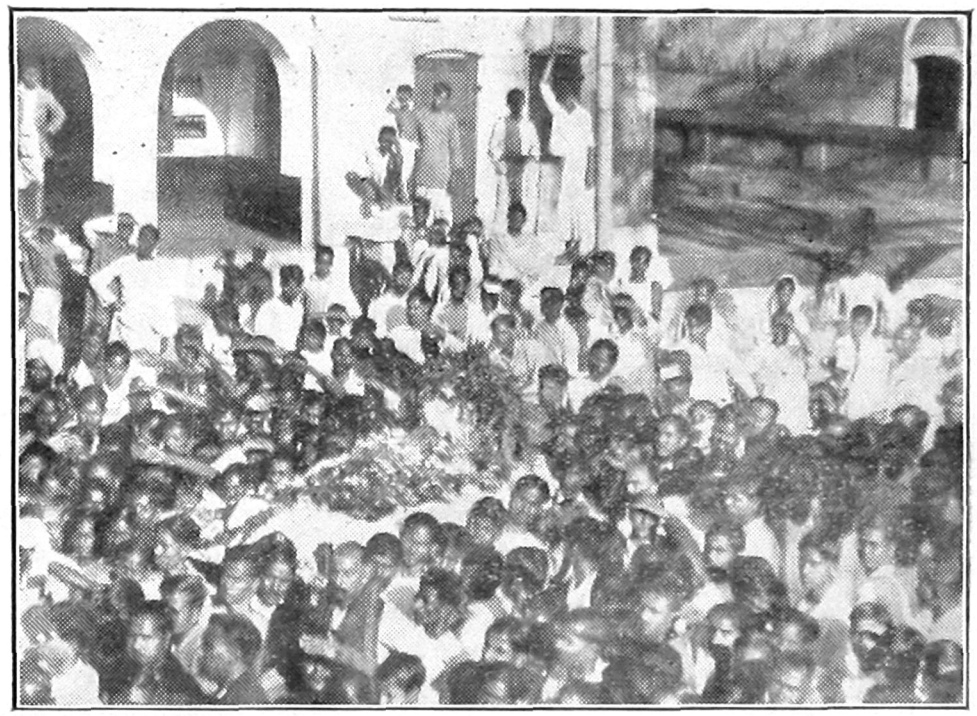

ସହକାରର ସୌଜନ୍ୟ

ପରଲୋକ ଗତ ନେତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି

ଉଚ୍ଚଥିଲେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚେତା ପୁରୁଷ ହିସାବରେ ସେ ଭାରତ ବର୍ଷରେ କାହାର ଠାରୁ ନ୍ୟୁନ ନ ଥିଲେ ଏବଂ ଏ ସକଳ ଦିଗରେ ଓଡ଼ିଶା ଯେ ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରଦେଶ ଠାରୁ ଊଣା ନୁହେ ତାହା ସେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପରେହିଁ ପ୍ରମାଣିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ରୋଗୀ-ମାନେ ପାଣିକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ପରି ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁମାନେ ଏ ଦେଶର ଜଳବାୟୁ ଓ ମାଟିକୁ ନିଜର ଅସାମର୍ଥ୍ୟର କାରଣ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି, ମଧୁବାବୁଙ୍କ ଆଦର୍ଶରୁ ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଆଶା ଅବଶ୍ୟ ସୁଦୃଢ଼ ହେବ । କାରଣ ତାଙ୍କପରି ବିରାଟ ଶକ୍ତି ଓ କ୍ଷମତା ଏହି ଜଳବାୟୁ ଓ ମାଟିରେହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ସ୍ୱନକ୍ଷତ୍ର ଦିବସ

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ୩୩ଶ ସାମ୍ବତ୍ସରିକ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ପୂର୍ବ ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପରି ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସମାହିତ ହୋଇ ଯାଇଅଛି । ଉତ୍ସବ ଦିନର ସକାଳେ ରାଜ ଉଆସ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ରାଜ୍ୟର ବିଶିଷ୍ଟ କର୍ମଚାରୀ ଓ ମାନ୍ୟ ଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି-ମାନେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଷ୍ଟେଟ ବ୍ୟାଣ୍ଡ ଓ ଷ୍ଟେଟ ପୋଲିସ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଖଣ୍ଡିଏ ହରିଦ୍ରା ରଙ୍ଗର ଧୋତି ଓ ଯାମା ପରିହିତ ହୋଇ ରାଜ ଉଆସରୁ ବାହାରି ମହାରାଜା ଶ୍ରୀଚକ୍ରେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ଦିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲେ । ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ଭାଟ ଓ ପୁରୋହିତମାନେ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଉପସ୍ଥିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀଚକ୍ରେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ଦିରରେ ସମବେତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହିଠାରେ ସାମ୍ବତ୍ସରିକ ପୂଜା ଆଦି ପ୍ରଥା ମତେ ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗୋଟିଏ ଭୋଜିକୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୀତ ନାଟ୍ୟ ଅଭିନୀତ ହୋଇ ଥିଲା । ରାଜ୍ୟର ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଉତ୍ସବ ରୂପେ ଏହା ସଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

ତଖତପୁର ଫାର୍ମ

ଡାଓଟ୍ୟେଜର ମହାରାଣୀଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ବାରିପଦା ନିକଟ-ବର୍ତ୍ତୀ ତଖତପୁରଠାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାଣ୍ଡ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରଟି ଆରମ୍ଭ କରା ଯାଇଅଛି, ତାହାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ମହାରାଣୀଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ପ୍ରାୟ ୬୦୦ ଏକର ଜମି ନେଇ ଏହି ଫାର୍ମଟି ତିଆରି ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଗତ ବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସଠାରୁ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । କେବଳ କୃଷିର ଉନ୍ନତି କରିବାହିଁ ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେ । କୃଷି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ବଗିଚା ତିଆରି କରିବା, କୁକୁଡ଼ା ପାଳିବା, ଗୋରୁ ପାଳିବା, ଲୁଗା ବୁଣିବା ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପର ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଅଛି । ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କର ପିଲା ଝିଲିମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନିମ୍ନପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲ୍ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ପାଣି ଯୋଗାଇବା କାରଣ ୧୫୦୦ ଫୁଟ ଲମ୍ବ ଓ ୨୪ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇଅଛି । ଜାନୁଆରୀ ତା ୨୨ ରଖରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉତ୍ସବ କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବାରିପଦାରୁ ଅନେକ

Digitized by srujanika@gmail.com

କର୍ମଚାରୀ ଓ ବାହାରର ଭଦ୍ରଲୋକ ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଥିଲେ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ର

ସାର୍ ଡାନିୟେଲ୍ ହ୍ୟାମିଲ୍ଟନ୍ ଗତ ଫେବୃଆରୀ ମାସଠାରୁ ଗୋଷାବା ସ୍ଥିତ ତାଙ୍କର ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ରର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଅଛନ୍ତି । ବାରିପଦା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହ୍ୟାମିଲ୍ଟନ୍ ଗାର୍ଡନରେ ଏହି କେନ୍ଦ୍ର ଖୋଲା ଯାଇଅଛି । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗୃହ ନିର୍ମିତ ହୋଇ ଗତ ୫।୨।୩୪ ତାରିଖରେ ଲେଡି ହ୍ୟାମିଲ୍ଟନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ଥିଲା । ବାରିପଦାରୁ ଅନେକ ମାନ୍ୟ ଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସାର୍ ଡାନିୟେଲ୍ ତାଙ୍କର ଭାଷଣରେ ଏହି କେନ୍ଦ୍ରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚମତ୍କାରରେ ବୁଝାଇ ଦେଇ ଥିଲେ । ଭାରତବର୍ଷରେ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପର ଅସଂଖ୍ୟ ଉପାଦାନ ରହିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ଦେଶରେ ଯେ ଅକର୍ମାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ି ଯାଉଅଛି, ସେହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନରେ ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ରଟି କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । କୃଷକ ସମାଜକୁ ସମବାୟ ରୀତିରେ ସଂଗଠିତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏ କେନ୍ଦ୍ରର ଅନ୍ୟତମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସାଧାରଣଙ୍କର ଧାରଣା ଏହି ଯେ ଭାରତବର୍ଷର ମାଟିରେ ସମବାୟ ଆନ୍ଦୋଳନଟି କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ଉନ୍ନତି କରି ପାରି ନାହିଁ । ସମବାୟର ଆଦର୍ଶ ଯାହା ସେଥି ସଙ୍ଗେ କାର୍ଯ୍ୟର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନ ଥିବା ଏହାର ଗୋଟିଏ କାରଣ ହୋଇ ପାରେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର ଅଭାବ ଏଥିପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ । ସୁତରାଂ ଏହି ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଅଭାବ ମୋଚନ କରିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ସର୍ ଡାନିଏଲ୍‌ଙ୍କର ବଗିଚା ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ ଏକ ବୃହତ୍ତମ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗର ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃଷକ ବୋଲି ସେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରି ଅଛନ୍ତି । ଏହି ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରଟି ତାଙ୍କର ଏ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତି ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଦାନ ବୋଲି କହା ଯାଇ ପାରେ । ଭାରତୀୟ କୃଷକ ସମାଜର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ନାନା ଦିଗରେ ସେ ଯେଉଁସବୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଅଛନ୍ତି ତାହା ତାଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତ ହୃଦୟବତ୍ତାର ପରିଚାୟକ । ତାଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଳବତୀ ହେଉ ଏହାହିଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କାମନା ।

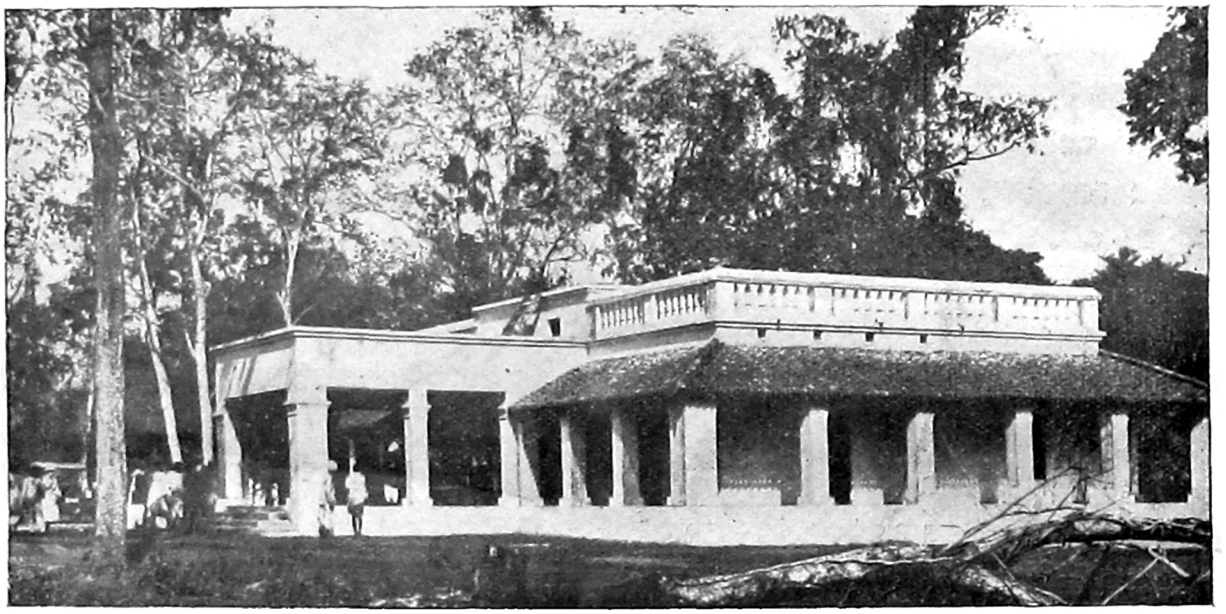

ଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ

ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଅସ୍ଥାୟୀ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର

ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ସଦର ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍‌ର ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ଗୁଡ଼ିକର ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଘେନି ବାରିପଦାଠାରେ ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ବ୍ୟାୟାମ ବିଶାରଦ ବାବୁ ରାଧାଶ୍ୟାମ ଦାସ ତାଙ୍କର "ନିଚବାର" ବ୍ୟାୟାମ ପ୍ରଣାଳୀଟି ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଇମେରି

Digitized by srujanika@gmail.com

ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନେ ଏହି ପ୍ରଣାଳୀଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାୟାମ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ଏହି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଏଥିସଙ୍ଗରେ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ, କୃଷି, ସମବାୟ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, କୁଷ୍ଠରୋଗ, ଶିଶୁମଙ୍ଗଳ ଓ ମାତୃମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଅଭିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉମ୍ମୁକ୍ତରେ ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରା ଯାଇଥିବା ନାନା ପ୍ରକାର କୃଷିଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପର ନମୁନା ଗୁଡ଼ିଏ ନେଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା ।

ସପ୍ତାହ ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ସଭା କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱୟଂ ମହାରାଜା ଏଥିରେ ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସହରର ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକ ଏ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗର ଡିରେକ୍ଟର ରାୟ ସାହେବ ଭିକାରୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ କ୍ୟାମ୍ପର ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ତାଙ୍କର ଇପୋଟ ପାଠ କରିଥିଲେ ।

ସଭାପତି ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତାରେ କହିଥିଲେ ଯେ ନିୟମିତ ବ୍ୟାୟାମଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଅଶେଷ ମଙ୍ଗଳ ସାଧିତ ହୋଇ ପାରେ ସେଥିରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେହହିଁ ସୁସ୍ଥ ମନର ଆବାସ ସ୍ଥଳ । ଏହି କେନ୍ଦ୍ରଟିରେ ଯେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ବକ୍ତୃତା ଦିଆଯାଇଅଛି ତାହାକୁ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକମାନେ ଏହି କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କଲେ ତଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଲାଭବାନ୍ ହୋଇ ନିଜ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ସାଧିତ ହେବ ବୋଲି ସେ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଶାସନ-ତନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୋଲି ଦେଖା ଗଲେହେଁ ତାହା କଦାପି ସାମାନ୍ୟ ନୁହେ । ସେହିମାନେହିଁ ରାଜ୍ୟର ଭବିଷ୍ୟତ ଜାତିର ପ୍ରଧାନ ସ୍ରଷ୍ଟା । ସୁତରାଂ ସାମାନ୍ୟ କିରାଣି ତିଆରି କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଉପଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ତିଆରି ଦିଗରେ ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ । ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ଯେ ବହୁ ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ, ରାୟ ସାହେବ ଭିକାରୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭାଷଣର ଏହି କଥାଟିକୁ ସେ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ । ଏ ଯୁଗର ଅକର୍ମା ସମସ୍ୟା ପାଇଁ ଏହି ଶିକ୍ଷା-ପଦ୍ଧତି ଯେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଅଚିରେ ଏ ପଦ୍ଧତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ଯଥାର୍ଥ ନାଗରିକ ତିଆରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରଚଳନ କରାଯିବ ବୋଲି ସେ ଆଶା କରନ୍ତି । କାରଣ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଛାତ୍ର ଯେଉଁ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବ ସେ ଜୀବନର ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗରୁ ତାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଅବୈଧ । ସେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ଯେପରି ନିଜ ନିଜର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଏହି ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ନୂଆ ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତାହାକୁ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜୁନିୟର ଡାଓସ୍ପେଜାର ମହାରାଣୀ, ରାଉତରାୟ ସାହେବ ଏବଂ ଡକ୍ଟର୍ ପି. କେ. ସେନ୍, ଦେଓଆନ୍ ଏହି ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରି ପରାମର୍ଶ ଓ ଉପଦେଶମାନ ଦେଇଥିଲେ ।

ଲେଡି ଫ୍ରେଜାର ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟ

ଗତ ଫେବୃୟାରୀ ମାସ ୨୧ ତାରିଖରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲେଡି ଫ୍ରେଜାର ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ପୁରସ୍କାର ବିତରଣୀ ସଭା ହୋଇ ଥିଲା । ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜା ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଯେଉଁ ବିବରଣୀ ପାଠ କରିଥିଲେ ସେଥିରୁ ବୁଝାଯାଏ ଯେ ସ୍କୁଲର ମୋଟ ଛାତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ୧୮୨ ଜଣ । ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜି ଓ ମଧ୍ୟ ଭର୍ଣ୍ଣାକୁଲାର ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ୧୨ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ଓ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ୫ ଜଣ ଓ ୧୨ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୫ ଜଣ ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜି ଓ ୨ ଜଣ ମଧ୍ୟ ଭର୍ଣ୍ଣାକୁଲାର ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ । ଉଚ୍ଚପ୍ରାଥମିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ୮ ଜଣ ଓ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ୧୨ ଜଣ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଥିଲେ । ମଧ୍ୟ-ଇଂରାଜି ପରୀକ୍ଷାରେ ଦୁଇ ଜଣ ଛାତ୍ରୀ ପ୍ରଥମ ବିଭାଗରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲେ । ସେ ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଛାତ୍ରୀଟି ସ୍କୁଲରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସେ ୨ୟ ସ୍ଥାନ ଏବଂ ୨ୟ ଛାତ୍ରୀଟି ୫ମ ସ୍ଥାନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉନ୍ନତି ଦେଖି ସଭାପତି ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଳିକାମାନେ ଯେପରି ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଆବୃତ୍ତିମାନ କରି ପାରିଥିଲେ ସେଥିରେ ସେ ପ୍ରୀତ ହୋଇଥିଲେ । ଉପଯୁକ୍ତ ଗୃହିଣୀ ହେବା ପାଇଁ ବାଳିକା ବୟସରୁହିଁ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଗୃହ ପରିଚାଳନା କରିବା ଏକ ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ । ଶେଷରେ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିବା ଛାତ୍ରୀ-

Digitized by srujanika@gmail.com

ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଜର ଆନନ୍ଦ ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନ ଥିବା ବାଳକାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେ କେତେକ ଉତ୍ସାହ ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଥିଲେ ।

ଛଉନାଚ

ମୟୂରଭଞ୍ଜର ବିଖ୍ୟାତ ଛଉନାଚ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବର୍ଷମାନଙ୍କ ପରି ଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ରାଜଉତ୍ସବ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୦ ତାରିଖରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ରାଜପୁତନାର ସାହାପୁରା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜପରିବାରର ଆତ୍ମୀୟମାନେ ଆସି ଏହି ନୃତ୍ୟ ଦେଖିଥିଲେ । ତାଳଚେର ଓ ମାଳଗିରିର ରାଜା-ସାହେବମାନେ ମଧ୍ୟ ରାଜ ଅତିଥି ହୋଇଥିଲେ । ବଙ୍ଗ ଦେଶରୁ ଜଣେ ନୃତ୍ୟ ବିଶାରଦ ଆସି ଛଉନାଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରାଚ୍ୟ ନୃତ୍ୟକଳା ମଧ୍ୟରେ ଛଉନାଚର ସ୍ଥାନ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଅଛନ୍ତି ।

ଟେନିସ୍ ଖେଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକ

କଟକ ରେଭେନ୍ସ କଲେଜର ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ଶ୍ରୀମାନ୍ ମାଳମଣି ମହାନ୍ତି ଚଳିତ ବର୍ଷ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଟେନିସ୍

ଶ୍ରୀମାନ୍ ମାଳମଣି ମହାନ୍ତି

ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଚାମ୍ପିୟନ ହୋଇଥିବାର ଖବର ମିଳେ । ତାଙ୍କର ବୟସ ମାତ୍ର ୧୭ ବର୍ଷ । ସର୍ଦ୍ଦାର ଅମର ସିଂହଙ୍କୁ ସେ ଫାଇନାଲ୍ ଖେଳରେ ହରାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ରେଭେନ୍ସ କଲେଜର ପ୍ରଫେସର କେ. ପି. ସିଂହ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ଡବଲ୍ସ ଖେଳ ପରାଜିତ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ।

ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ କଣ୍ଟ୍ରେଲ୍ ଘର

ବୟସ୍କଲୋକେ ବହିକୁ ଯେପରି ଭଲ ପାନ୍ତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାଙ୍କର କଣ୍ଟ୍ରେଲ୍ ପାଇଁ ସେହିପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା । ନିଉଇୟର୍କ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମିସେସ୍ ଆଇଡା କ୍ୟାଶ୍ ନାମକ ଜଣେ ମହିଳା କର୍ମଚାରୀ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ କଣ୍ଟ୍ରେଲ୍ ଯୋଗାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଅଛନ୍ତି । ଗରୀବ ପିଲାମାନେ ଖେଳନା ଚୋରି କରି ଥିବା ଅପରାଧ ଯୋଗୁଁ କଚେରୀକୁ ଟଣା ହେଉଥିବାର ଦେଖି ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ତରଳି ଯାଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରୁହିଁ ସେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଯେ ପିଲାମାନେ ଯେଉଁସବୁ ଖେଳନାକୁ ଭଲ ପାନ୍ତି, ସେପରି ଖେଳନା ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ପାରିଲେ ତ ଏପରି ଶୋଚନୀୟ ଚୋରି କରିବାରୁ ସେମାନେ ବିରତ ହୁଅନ୍ତେ ।

ତାଙ୍କର ଚେଷ୍ଟାରେହିଁ କଣ୍ଟ୍ରେଲ ଧାର ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଉଇୟର୍କ ସହରରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଖୋଲା ଯାଇଅଛି । ବୟସ୍କଲୋକେ ଯେପରି ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରରୁ ବହି ଧାର ଆଣି ପାରନ୍ତି, ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏଠାରୁ ଖେଳନା ନେଇ ପାରନ୍ତି । ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର ପରି ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ଗୁଡିଏ ନିୟମ ଅଛି । କେହି ଏକାଥରକେ ଗୋଟିକରୁ ବେଶି ଖେଳନା ଧାର ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାହାକୁ ସପ୍ତାହକରୁ ବେଶି ଦିନ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ । ଫିଲାଡେଲଫିୟା ସହରରେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଏକ କଣ୍ଟ୍ରେଲ ଘର ଖୋଲା ଯାଉଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ ।

ପୃଥିବୀର ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତା

ଆଗାମୀ ମଇ ଓ ଜୁନ ମାସରେ ସବୁ ଦେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେଉଥିବାର ଲଣ୍ଡନର ଏକ ଖବରରୁ ଜଣାଯାଏ । ୟୁରୋପର ପ୍ରାଚୀନ ରୋମ ନଗରୀରେହିଁ ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରାଯିବ । କେବଳ ବ୍ରିଟେନ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ୩୨ ଟି ରାଜ୍ୟ ଏ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଯୋଗ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଖେଳରେ ଫ୍ରିଷ୍ଟେଟ୍, ହଲାଣ୍ଡ ଓ ବେଲ୍‌ଜିୟମ୍‌ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖେଳ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଟି ରାଜ୍ୟ ଶେଷ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପାଇଁ ବଛା ଯିବେ ।

ମଲ୍ଲଠ

ଏହି ସଂଖ୍ୟାର ମଲ୍ଲଠ ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚିତ୍ର ବାଘଟିର ଛବି ମୟୂରଭଞ୍ଜର ନିବିଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ରାତିର ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ନିଆଯାଇଥିଲା । ନିଜର ଶୀକାର ଉପରେ ଏକାଗ୍ର ମନୋନିବେଶ ସହିତ ଅହାର କରୁଥିବା ସମୟରେ ହଠାତ୍ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଆଲୋକପାତରେ ବାଘଟି

Digitized by srujanika@gmail.com

ବଚଳିତ ହୋଇ ଗୃହିଁ ରହିଅଛି । ଏହି ଫୋଟୋଟି ନେବା ପାଇଁ କୌଣସି ବିଶେଷ ଯନ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇନାହିଁ । ସାଧାରଣ କ୍ୟାମେରା ସାହାଯ୍ୟରେହିଁ କୌଶଳ ସହକାରେ ଏହି ଫଟୋ ନିଆ ଯାଇଅଛି । କ୍ୟାମେରା ସହିତ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅ (flash-light) ଓ ମୃତ ଶବଟିକୁ ଅଦ୍ଭୁତ କୌଶଳ ସହିତ ସଂଯୋଗ କରି ଯାଇ ଅପେ ଅପେ ଏହି ଫୋଟୋଟି ଉଠିଅଛି ।

ବାରପଦା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାଳୟ

ଏପ୍ରିଲ ମାସ ତା ୨୩ ରଖରେ ବାରପଦା ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଦ୍ୱାରୋଦ୍‌ଘାଟନ କରି ଯାଇଥିଲା । ସ୍ଥାନୀୟ ଅନେକ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ରାଉତରାୟ ସାହେବ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁଦାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓ ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ସଭାପତିଙ୍କୁ ଯଥାବିଧି ଆହୂତ କରି ସିବା ପରେ ମ୍ୟୁନିସି-ପାଲଟିର ଭାଇସ୍‌ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ତାଙ୍କର ରିପୋଟ ପାଠ କରି-ଥିଲେ । ସେଥିରେ ସେ ଏହି ସ୍କୁଲର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ କଥା କହିଥିଲେ । ନିମ୍ନପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲର ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟତୀତ ଏଠାରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ହାତ କାମ ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଯାଇଅଛି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯେତିକ ନାଗରିକ ଜ୍ଞାନ ଆବଶ୍ୟକ ସେତିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆ ଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖା ଯାଇଅଛି ।

ଜମିର ମୂଲ୍ୟ ଛାଡ଼ି କେବଳ ସ୍କୁଲ ଘରଟିର ତିୟାର ପାଇଁ ୫୩୮୯/୬ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ୬୦ ଜଣ ନିମ୍ନପ୍ରାଥମିକ ଛାତ୍ରଙ୍କ ପାଇଁ ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ କରି ଯାଇଅଛି । ମାସିକ ୫୧୬୯ ବେତନରେ ଜଣେ ହେଡ୍ ପଣ୍ଡିତ, ୫୧୨ଙ୍କା ବେତନରେ ସେକେଣ୍ଡ ପଣ୍ଡିତ ଓ ୫୮ଙ୍କା ବେତନରେ ଜଣେ ଦପ୍ତରୀ ନିଯୁକ୍ତ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି ।

ସଭାପତି ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଥଚ ସାର ଗର୍ଭକ ବକ୍ତୃତାରେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ଏହି ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇଥିଲେ । ପୁଣ୍ୟଶ୍ଳୋକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ମହା-ରାଜା ଶ୍ରୀରାମ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ଏହି ସ୍କୁଲର ନାମ କରଣ ହୋଇଥିବା ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ । କାରଣ ସ୍ୱର୍ଗତ ମହାରାଜା ଏହି ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାପୟିତା ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ନାଗରିକ ଜ୍ଞାନରେ ଶିକ୍ଷିତ କରି ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କରିବା ତାଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ତତ୍ପରେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ସଭାପତିଙ୍କୁ ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ଧନ୍ୟ-ବାଦ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ସଭାପତି ମହୋଦୟ ସ୍କୁଲ ଗୃହର ଦ୍ୱାରୋଦ୍‌ଘାଟନ କରିଥିଲେ ।

ସଦାଶୟ ଲାଲ ସାହେବ ଶ୍ରୀଶଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କର ପରଲୋକ ବାର୍ତ୍ତା ଅବଗତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଜଣାଉଅଛୁଁ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଲାଲ ସାହେବଙ୍କର ମହାନୁଭବତା ଓ ସଦ୍‌ଗୁଣାବଳୀର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟ

ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ:—ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ସଙ୍ଗୀତର ଅଭାବ ନାହିଁ । କେହି କେହି ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ କହନ୍ତି, ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଟି କେବଳ ସଙ୍ଗୀତରେହିଁ ଚଳା ହୋଇଅଛି । କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ନାମରେ ଆମର ଯେଉଁ ସବୁ ପୁରୁଣା ଜିନିଷ ଅଛି ସେ ସବୁ କେବଳ ସଙ୍ଗୀତରେହିଁ ଭରା । ଛନ୍ଦ, ଚଉପଦୀ, ଭଜନ, ଜଣାଣ ପ୍ରଭୃତି ଛଡ଼ା କେବଳ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ରସଗୀତ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ରହିଅଛି । ଓଡ଼ିଆ ପିଲା ଗୃହଶାଳୀରେ ମାଆ ଫଳା-ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପଣକଥା କଡ଼ାଗଣ୍ଡା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ପାଠ ସ୍ୱର ଲଗାଇ ପଢୁଥିଲା ଓ ମୁଖସ୍ଥ କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସଭ୍ୟତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ପରି ସାହିତ୍ୟର ରୀତି ମଧ୍ୟ କାଳକ୍ରମରେ ବଦଳି ଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି କାଲିର ରୁଚିକୁ ପୁରୁଣା ସଙ୍ଗୀତ କେବଳ ପୁରୁଣା ହିସାବରେହିଁ ଯାହା ଭଲ ଲାଗିଥାଏ । ଅଥଚ ନୂଆ ସ୍ୱର ଓ ନୂଆ ଛନ୍ଦର ସଙ୍ଗୀତଟିଏ ଗାଇବାକୁ କିମ୍ବା ଶୁଣିବାକୁ ପିଲାଠାରୁ ବଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନେ ନୂଆ ଛନ୍ଦରେ ଏହି ସ୍ୱର ସାହିତ୍ୟର ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭଦ୍ରକର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ-

Digitized by srujanika@gmail.com

କାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ଏକତମ ଏବଂ ଏ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର 'ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ' ନାମକ ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଆ ସ୍ୱର ସାହିତ୍ୟକୁ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖ-ଯୋଗ୍ୟ ଦାନ । ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ବାବୁଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟାରେ ଅଭିଜ୍ଞତା, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବ ଓ କବିତ୍ୱର ପରିଚୟ ଏହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁସ୍ତିକା ଖଣ୍ଡିରୁ ବହୁପରିମାଣରେ ମିଳିଥାଏ । ଏହାର ପ୍ରତି ଧାଡ଼ିରେ କବିଙ୍କ ଅନ୍ତରର ଯେଉଁ ସହଜ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ନିହିତ ଅଛି, ତାହା ପାଠ କରିବା ମାତ୍ରେ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରେ । ଭାଷା ଦିଗରୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ତ୍ରୁଟି ଅଖି ଆଗରେ ପଡ଼ି ଥାଏ । ଅତର୍କିତ ଭାବରେ ବଙ୍ଗଳା ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଅଯଥା ଆସକ୍ତି ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗୀତରେ ଯେଉଁ ସଂଯମ ଓ ଅନନ୍ଦ ସନ୍ନିବେଶିତ ହେବା ଉଚିତ ତାହା ଏଥିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଏଠାରେ ଦୁଇଟି ଗୋଟିଏ ପଦର ନମୁନା ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ନାହିଁ ।

" ରଚିଛୁ ଏ ମଧୁଶଯ୍ୟା—ଚିର ବାଞ୍ଛିତ ଅହେ ବାଞ୍ଛିତ
ସାରା ଜୀବନର ଆଶା, ଅକୂଳତା
କର ସଯତନେ ସଞ୍ଚିତ ।

* * *

ବିଜନେ କୁସୁମ ଶୟନେ,
ଅଧରେ ଅଧର ହୃଦୟେ ହୃଦୟ
ନୟନ ଅରପି ନୟନେ;
କେତେ ଜନମର ଅକୁହା କାହାଣୀ
ଗୋପନେ କହିବ କିଞ୍ଚିତ । "

ପୁନଶ୍ଚ:- "ଫୁଲଟି ଯେବେ ମୋର ଯାଏ ଝରି
ସେ ତୋ କୁଞ୍ଜବନେ ଯାଇ ଫୁଟିଇ ହେ
ଗୀତଟି ଯେବେ ମୋର ଯାଏ ସରି
ସେ ତୋ ଗୁଞ୍ଜରଣେ ଜାଗି ଉଠଇ ହେ

* * *

ବ୍ୟର୍ଥ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ ବ୍ୟଥା ମମ
ବକ୍ଷେ ଫୁଟେ ତବ ରକ୍ତ ଜବା ସମ
(ମୋ) ନୟନ ନୀରଧାର ଚରଣ ତଳେ ତୋର
ଅର୍ଘ୍ୟରୂପେ ପଡ଼ି ଲୋଟଇ ହେ । "

ଏହିପରି ୫୩ ଗୋଟି ସଙ୍ଗୀତରେ ପୁସ୍ତକଟି ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଅଛି । ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି ସଙ୍ଗୀତଗୁଡ଼ିକ ଲେଖା ଯାଇ-ଅଛି ପୁସ୍ତକର ପ୍ରାରମ୍ଭରେହିଁ କବି ତାହାର ସୂଚନା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି,

" କେତେ ରାତି ଉଜାଗର ଅଶ୍ରୁଧାର ଧୂଆ
କେତେ ତପ୍ତ ଶ୍ୱାସ କେତେ ହାହୁତାଶ ବୁହା
ଶ୍ରୁତି ଫଟା ଗୀତ ମୋର, ବୁକୁ ରକ୍ତେ ଲେଖା
ପ୍ରିୟ ମୋର, ସଖା ମୋର, ସାଥୀ ମୋର ଏକା । "

୫୩ ପୃଷ୍ଠାର ଏହି ପୁସ୍ତକଟିର ଦାମ ୫୦/ ରଖା ଯାଇଅଛି । ବିଷୟ ତୁଳନାରେ ଛପା ଓ କାଗଜ ଅହୁରି ଭଲ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସଂବାଦ

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୩୦-୧-୫୪

ଆମ୍ଭ ନିକଟରେ ସମ୍ବାଦ ପହଞ୍ଚିଅଛି ଯେ ବାମନଘାଟିର ଭକ୍ତମାନେ ସିଂହଭୂମ ଠାରୁ ବହୁପରିମାଣରେ ଟସର ଖୋଷା ଆମଦାନି କରୁଅଛନ୍ତି ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କର ଦରକାର ଅନୁସାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଉସର ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ମିଳୁଅଛି । ଏହା ଫଳରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ଖୋଷା ଗୁଡ଼ିକ ସହଜରେ ବିକ୍ରି ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଆଦେଶ କରାଗଲା ଯେ ଏଣିକି ଯେଉଁମାନେ ଉସର ଖୋଷା ରାଜ୍ୟର ବାହାରୁ ଆମଦାନି କରିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି କାହାଣ ଉପରେ ଟ ୫ ଙ୍କା ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୧୮-୩-୫୪

ମିଷ୍ଟର ଏସ୍. ଏନ୍. ମୁଖର୍ଜି ବି. ଏଲ୍ ସ୍ପେସାଲ୍ ଯୁଡ଼ିସିଏଲ୍ ଅଫିସର ତା ୨-୪-୨୪ ରଖ ଠାରୁ ପୂର୍ବ ସର୍ତ୍ତାନୁସାରେ ଆଉ ଅଧିକ ଏକବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସକାଶେ ଆଦିଷ୍ଟ ହେଲେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କ ଆଦେଶ
ତା ୨୦-୩-୫୪

ମିଷ୍ଟର ଜେ. ଏମ୍. ଧର୍ ଏକସାଇଜ୍ ଓ ଇନ୍‌କାମଟେକ୍ସ ଅଫିସରଙ୍କର ଅସ୍ଥାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ ୧୯୫୪ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା୩୧ଖରେ ଶେଷ ହେଉ ଥିବାରୁ ମିଃ ବି. ପାଲ୍, ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ୧୯୫୪ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ୍ ପହିଲା ତାରିଖ ଠାରୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏକ୍ସାଇଜ୍ ଓ ଇନ୍‌କାମ ଟେକ୍ସ ଅଫିସର୍ ରୂପେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।

ମିଷ୍ଟର ବି. ପାଲ୍ ମିଃ ଜେ. ଏମ୍. ଧରଙ୍କ ଠାରୁ ୧୯୩୪ ସାଲ୍ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୩୧ ରୁଜ ଦିନ ଅପରାହ୍ନରେ ଚାର୍ଜ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୨୮-୩-୩୪

ପ୍ରାଇମେରି ଏଡ଼ୁକେଶନ ଓ କମ୍ବେଜ୍ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟରର ଡାଇ-ରେକ୍ଟରର ତା ୨୧-୧୦-୩୩ ରଖର ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ତାହାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା କ୍ଷମତା ସହିତ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ଷମତାମାନ ମଧ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରି ପାରିବେ ।

ଷ୍ଟେଟ ସାର୍ଭିସ୍ ରେଗୁଲେଶନର ନିୟମାନୁଯାୟୀ ସେ କୌଣସି ଅଧିକ ବ୍ୟୟ ନ କରି ତାଙ୍କ ନିମ୍ନସ୍ଥ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ କର୍ମଚାରୀ ମାସିକ ଏକଶତ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ବେତନ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକକାଳୀନ ତିନିମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 'ସିକ୍ ଲିଭ୍' ଏବଂ ବିନା ବେତନରେ ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର କରି ପାରିବେ ।

ଏହି ଆଦେଶ ୧୯୩୩ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ପହିଲା ତାରିଖ-ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୨୮-୩-୩୪

ଲାଲ ହଂସରାଜ ବି.ଏ., ବି.ଟି., ବାରିପଦା ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ହେଡ଼ ମାଷ୍ଟରଙ୍କର ଇସ୍ତଫା ପତ୍ର ୧୯୩୪ ସାଲ୍ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୨୯ ରଖରେ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ।

ସେ ଉକ୍ତ ଦିବସ ପୂର୍ବାହ୍ନରେ ମିଷ୍ଟର ଏସ୍. ଏନ୍. ଦାସ ଏମ୍. ଏ., ବି. ଏଲ୍., ଡି. ଇଡ଼ି. ପ୍ରାଇମେରୀ ଏଡ଼ୁକେଶନର ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଚାର୍ଜ ବୁଝାଇ ଦେବେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୫-୪-୩୪

ମିଷ୍ଟର ଏଫ୍. ଡି. ଓଟ୍ୟେଲ୍‌ଓଡ଼, ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟାରଙ୍କୁ ୧୯୩୪ ସାଲ୍ ଏପ୍ରିଲ୍ ତା ୧୭ ରଖ ଠାରୁ ମା ୭ ସପ୍ତାହ ୨୪ ଦିନ 'କମ୍ପାଇଲ୍ ଲିଭ୍' ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା (ଏକ ମାସ ଦି ୨୪ ଦିନ ପାଇଁ ଯିଃ ଏଲ୍., ବିଲାତକୁ ଯିବା ଓ ସେଠାରୁ ଫେରିବା ସକାଶ ସ ୭ ସପ୍ତାହ ଅଧିକା ଯିଃ ଏଲ୍. ଏବଂ ବାକି ସମୟ ପାଇଁ ମେଡ଼ିକେଲ୍ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍‌ରେ ଛୁଟି) । ମିଃ ଏ. ଭୁୟାଁ, ସହକାରୀ ଇଞ୍ଜିନିୟାର ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ତକ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଇଞ୍ଜିନିୟାର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରିବେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୧୭-୪-୩୪

ମିଷ୍ଟର ଏଫ୍. ଡି. ଓଟ୍ୟେଲ୍‌ଓଡ଼ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟାର ଛୁଟିରେ ଥିବା ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମିଃ ଏଫ୍. ବି., ଗେଲ୍‌ଥଡ଼ି ୧୯୩୪ ସାଲ୍ ଏପ୍ରେଲ୍ ତା ୧୭ ରଖ ଠାରୁ ମା ୭ ଦି ୨୪ ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାରିପଦା ମ୍ୟୁନିସିପାଲ୍‌ଟିର ଚେୟାରମେନ୍ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।

ମିଃ ଓଟ୍ୟେଲ୍‌ଓଡ଼ ଛୁଟିରେ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ଅନୁପ-ସ୍ଥିତିରେ ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ପାଇଁ ବେଣ୍ଡ୍ ବିଭାଗ ଅମ୍ବର ତତ୍ତ୍ୱାବ-ଧାନରେ ରହିବ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୨୪-୪-୩୪

ସଦର ଓ ଉଦଳା ସବଡ଼ିଭିଜନର ଲେଣ୍ଡ ରେଭିନ୍ୟୁ ଅଫିସର ମିଃ ଏସ. କେ. ଚାଟାର୍ଜି ସନ ୧୯୩୪ ସାଲ୍ ମେ ମାସ ପହିଲା ତାରିଖ ଠାରୁ କିମ୍ବା ସେହି ମାସର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦିନ ସେ ଛୁଟିରେ ଯିବେ, ସେହି ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକମାସ ଦି୧୪ନ 'ପ୍ରିଭିଲେଜ୍' ଲିଭ୍ ପାଇବାର ଅନୁମତି ତାଙ୍କୁ ଦିଆଗଲା । ମିଃ ଆର୍. ଏନ୍. ମହାନ୍ତି ବି.ଏଲ୍. ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ତାହାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତି ସମୟରେ ଲେଣ୍ଡ ରେଭିନ୍ୟୁ ଅଫିସରରକାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

ପାଣି, ପାଗ ଓ ଶସ୍ୟର ବିବରଣ : ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍

ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ସପ୍ତାହ ଶେଷ ହେଲା		୨୮ ତାରିଖ ଜାନୁଆରି ୧୯୩୪ ମସିହା			୨୫ ତାରିଖ ଫେବୃୟାରି ୧୯୩୪ ମସିହା			୨୫ ତାରିଖ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୩୪ ମସିହା		
		ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।		ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।		ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।	
			କମ୍	ବେଶୀ		କମ	ବେଶୀ		କମ	ବେଶୀ
ବୃଷ୍ଟି ଓ ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ	ବାରିପଦା	୦.୦୦	୩୮	୮୯	୦.୨୫	୪୦	୧୦୦	୦.୦୦	୫୩	୧୧୦
	ବଲରାମପୁର	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ହପତପଦା	୦.୦୦	୪୫	୭୯	—	୪୭	୮୭	୦.୦୦	୫୮	୯୪
	ବରଣ୍ଡିଆ	୨.୫୯	—	—	୦.୦୨	—	—	୦.୦୦	—	—

Digitized by srujanika@gmail.com

ବ ରଳିଆ ପାଗ	ବାରିପଦା ଥଣ୍ଡା, ବେଳେ ବେଳେ ମେଘୁଆ	ଥଣ୍ଡା, ବେଳେବେଳେ ମେଘୁଆ, ଶେଷ ଦିଗରୁ ଗରମ	ଗରମ
	ସିଲିରଙ୍ଗପୁର ଥଣ୍ଡା	ଥଣ୍ଡା ଓ ମେଘୁଆ	,,
	କପଡପଦା ଥଣ୍ଡା, ବେଳେ ବେଳେ ମେଘୁଆ	ଥଣ୍ଡା ଓ ମେଘୁଆ	,,
	କରଞ୍ଜିଆ ଶୀତ	ଶୀତ	,,
ବୃଷ୍ଟି ବାନ୍ଧି କେତେ ଦୂର ହୋଇଅଛି	ବାରିପଦା: ପହିଲି ଶୀତ ଫସଲ ଅମଳ ହଉଛି ଶେଷ ଶୀତ ଫସଲ ଅମଳ ହେଉଛି	...	...
	ସିଲିରଙ୍ଗପୁର ...	...	
	କପଡପଦା: ମୁଗ ଅମଳ ଚାଲିଛି	ମୁଗ ଅମଳ ଚାଲିଛି	...
	କରଞ୍ଜିଆ: ଜଳଧାନ କଟା ପ୍ରାୟ ସରିଲାଣି,	ଜଳଧାନ ଅମଳ ହଉଛି	ଜଳଧାନ ଅମଳ ହଉଛି
ଚାଉଳ, ଧାନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶସ୍ୟ ଟଙ୍କାକୁ କେତେ ପରିମାଣରେ ମିଳୁଅଛି	ବାରିପଦା ଚାଉଳ ସେ ୧୫ ର	ସେ ୧୭ ର	ଚାଉଳ ସେ ୧୭ ର
	ମୁଗ ସେ ୧୫ ର	ସେ ୧୫ ର	ମୁଗ ସେ ୧୫ ର
	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର	ସେ ୧୭ ର	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର
	ସିଲିରଙ୍ଗପୁର ଚାଉଳ ସେ ୧୭ ର	ସେ ୧୭ ର	ଚାଉଳ ସେ ୧୭ ର
	ମୁଗ ସେ ୧୪ ର	ସେ ୧୪ ର	ମୁଗ ସେ ୧୩ ର
	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର	ସେ ୧୭ ର	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର
	କପଡପଦା ଚାଉଳ ସେ ୩୦ ର	ସେ ୨୮ ର	ଚାଉଳ ସେ ୨୭ ର
	ମୁଗ ସେ ୧୫ ର	ସେ ୧୩ ର	ବୀଜ ସେ ୧୩ ର
	ବୀଜ ସେ ୧୨ ର	ସେ ୧୩ ର	ମୁଗ ସେ ୧୨ ର
	କରଞ୍ଜିଆ ଚାଉଳ ସେ ୧୮ ର	ସେ ୧୭ ର	ଚାଉଳ ସେ ୧୭ ର
	ସୋରିଷ ସେ ୧୭ ର	ସେ ୧୭ ର	ସୋରିଷ ସେ ୧୭ ର
	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର	ସେ ୧୭ ର	ବୀଜ ସେ ୧୭ ର

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ବିବରଣ: ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍

ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଗୋମହିଷାଦି ପଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ	ବାରିପଦା:—(୧) ବାରିପଦା, ବାଙ୍ଗିରିପୋଷି, ବଇସିଙ୍ଗା, ଏବଂ ଭୁଲିଅଣା ଅଞ୍ଚଳ ପୋଷ୍ଟରେ କଲେରା ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ଭୁଲିଅଣା, ବଡ଼ସାହି, ବାଙ୍ଗିରିପୋଷୀ, ବଇସିଙ୍ଗା, ବାରିପଦା ଓ ଭୁଲିଅପଦାରେ କଲେରା ଓ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ବାରିପଦା, ବାଙ୍ଗିରିପୋଷୀ, ଭୁଲିଅପଦା, ଓ ଭୁଲିଅଣାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) ଭୁଲିଅଣା ଓ ବାରିପଦାରେ ଗୋ-ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି	(୨) ବାରିପଦା ଥାନାରେ ଗୋ-ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୨) ବାରିପଦା ଥାନାରେ ଗୋ-ବସନ୍ତ, ଲାଗିଛି ।
	ସିଲିରଙ୍ଗପୁର:—(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିର ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଲାଗିଛି	(୨) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କର ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଲାଗିଛି ।	(୨) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କର ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଲାଗିଛି ।
	କପଡପଦା:—(୧) ଉଚ୍ଚଭୂ, ମେଣ୍ଢାଗାଇ, ବେଳକୁଣ୍ଡି ଓ ଖୁଣ୍ଟା ପରଗଣାରେ କଲେରା ଲାଗିଛି ।	(୧) ଖୁଣ୍ଟା, ଉଚ୍ଚଭୂ, ଅଡ଼ଗଡ଼ା, ଭଣ୍ଡାରୀ ଏବଂ ଟେଲଡିହାରେ ବସନ୍ତ ଓ କଲେରା ଲାଗିବାର ସଂବାଦ ମିଳେ ।	(୧) ସୁରସୁରିଆ, କପଡପଦାରେ କଲେରା ଲାଗିବାର ସଂବାଦ ମିଳେ । ସବ୍‌ଡିଭିଜନର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) ସାଧାରଣତଃ ଭଲ	(୨) ସାଧାରଣତଃ ଭଲ	(୨) କପଡପଦା ପ୍ରଗନାସ୍ଥ ବାଲିଡିହା, ପେଡାଗାଲୁ ଓ ମାଳବଣ୍ଡିରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗର ସଂବାଦ ମିଳେ ।
	କରଞ୍ଜିଆ:—(୧) ଠାକୁରମୁଣ୍ଡା ପ୍ରଗନାସ୍ଥ ଡାଳପଡ଼ାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି	(୧) ଠାକୁରମୁଣ୍ଡାସ୍ଥ ଡାଳପଡ଼ା, ଧାମଡଗ୍ରା ପ୍ରଗନାସ୍ଥ ନୋଇହାଣ୍ଡିରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି	(୧) ଠାକୁରମୁଣ୍ଡାସ୍ଥ ଡାଳପଡ଼ା ଓ ଧାମଡଗ୍ରା ପ୍ରଗନାର ନାଇଷଣ୍ଡିରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) ଏ ସବ୍‌ଡିଭିଜନର ବଡ଼ମଣ୍ଡଳଦିଆ, ମଜରବେଡ଼ାଅଦ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋମହିଷାଦିଙ୍କ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଲାଗିଛି ।	(୨) ସବ୍‌ଡିଭିଜନସ୍ଥ କେତେକ ଗ୍ରାମରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କର ଖୁର ରୋଗ ହେବାର ସଂବାଦ ମିଳେ ।	(୨) ସବ୍‌ଡିଭିଜନସ୍ଥ ୧୩ ଟି ଗ୍ରାମରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କର ଖୁର ରୋଗର ସଂବାଦ ମିଳେ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ

Digitized by srujanika@gmail.com

BHOLANATH DUTT & SONS

THE PREMIER PAPER HOUSE OF INDIA

Tel:—" PRIVILEGE " CALCUTTA. PHONE 797 BB.

134 & 135, Old Chinabazar,
CALCUTTA.

Branches:—64 Harrison Road, CALCUTTA, ALLAHABAD, BENARES, DACCA.

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It is published in October, January, April and July.

Subscription: Annual Rs. 1-8 0. Single copy As 6 only. Postage, per Copy 2 as extra.

Friendship for World-Peace

offered by Asiatic, American, European, African, Australasian ladies, students, aristocrats and gents for exchange of ideas on 125 hobbies, e.g., migration, globetrotting, private en pension, sex, naturecult, employment, living costs, education, aviation, mystic, sports, literary, languages, music, photos, cards, philately, etc. Proposition in English, Francaise, Spaniol, Dutch and German: Price 8 pice/2d Stamps reply coupon. None free. Editor,

COSMOPOLITAN
Friends Correspondence Club,
ALLAHABAD, INDIA, ASIA

Digitized by srujanika@gmail.com

SADHANA AUSADHALAYA

DACCA (Bengal)

Adhyakha—**Joges Chandra Ghose,** Ayurved-Sastri, M. A., F. C. S. (London)

Formerly Professor Chemistry, Bhagalpur Collge

Other Branches:—Shyam Bazar (Calcutta)* 213, Bowbazar (Calcutta)* 207 1 Harrison Road (Calcutta)* Chittagong* Patuatuly (Dacca)* Manikganj* Dinajpur* Bogra* Tinsukia (Assam*) Lahore (Punjab*) Burdwan.

Guaranteed absolutely Pure and Genuine Medicines, prepared strictly according to the Ayurvedic Sastras. Catalogues are sent free on application.

On describing the nature of diseases, prescriptions are given gratis with great care.

MAKARADHWAJ (Swarna Sindur).
(Pure with Gold) Rs. 4 per tola.

A wonderful specific for all diseases. It regulates the nerve, bile and phlegm, increases vitality mental, and physical vigour and tones up the system.

Saribadi Sarsa

A wonderful, infallible medicine for Syphillis, Mercurial Poisoning, Gonorrhœa, Urinary troubles and all shorts of blood impurities.
Rs. 2/12/- per seer.

Sukra Sanjiban

A very powerful and effective medicine for the restoration of lost vitality and energy. It immediately puts into you all the vigour that every man should have Rs. 16 per seer.

Abala Bandhab Jog

A great remedy for all female diseases, as leucorrhœa, white, yellow or dark discharges, pain in the waist, back or womb, irregular monthly courses, sterility etc.
16 doses Rs. 2/-, 50 doses Rs. 5.

IMPORTANT NOTICE

Invest your Capital at India's
New and Greatest Seaport!—Waltair
Waltair has been opened to shipping on the
9th November 1932!
Value of Landed Properties will rise rapidly!
Special offer of small Freehold plots at
"Brighton Resort" Waltair—are being made!
For Further Particulars Apply to—

HENRY MARSHALL
1 Rawdon Street, Calcutta.

To all those who are of, and in, INDIA!
To all those who have elected INDIA as
Their field of Business operation!
To those who have adopted India as their home
For a few years or till retirement!
And to all those who have decided
To retire in INDIA!
I say! Now is the time to buy your place of
land and build your own little Homestead, or
Buy a Ready-Made Homestead, for such can be
"Let" or Sold to Advantage at all Times.
To Prospective Investors, in view of
The General Economic Financial Adjustments
Taking place in INDIA, I have reduced
My Charges for all that may be required
Of me to help Investors to attain their object
In Acquiring, Designing, Altering, Building
and Developing, Decorating and Selling Landed
Properties of all kinds in INDIA.

Phone. PK. 96. HENRY MARSHALL
1 Rawdon Street, Calcutta.

Estd. Half A Century

J. N. CHUNDER & BROS.

33 Radha Bazar Street, CALCUTTA

CHEAPEST HOUSE FOR

PRINTING & STATIONERY GOODS

Please ask for Price List.

Digitized by srujanika@gmail.com

BUTTO KRISTO PAUL & Co., Ltd.

Head Office :
1, Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES, PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers

OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

Iodolein
With
Methyl Salicylate 5%
For
Unbroken skin
For
Inflammations of Skin, Sprains, Bruises, Neuralgic Pains, Swollen Joints, Sciatica, etc.

Iodolein (Plain)
For
Broken Skin

MALARIA???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen

Large Bottle Re. 1-8 Small Bottle Re 1-0

Glyco-Ptycholin
Elegant Solution of Antiseptics of Pleasant Odour and Taste,
Used
Internally
For
Gastro-intestinal
Affections Externally
For
Oral Infections

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. "BHUTY"

FACTORY
7, BEERPARA LANE,
DUM DUM Jn.

Digitized by srujanika@gmail.com

JESSOP & Co. LTD

INDIA & BURMA

Established in Calcutta 1799

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 108.

STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.

WAGON BUILDERS.

HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.

Agents for

ENGINES AND MACHINERY.

Encourage State Home-Industry

MAYURBHANJ TEXTILES

NOTED FOR

Genuineness & Quality of Products

Tussar Silk Produce :–Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Cha Pugri piece etc.—*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics :–Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table c Door curtain, Coating and Shirting of various designs, Durries, Ashans etc.

Indian Silk product :–Hand woven Silk shirtings, Handkerchief, Scarf etc Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn ; Hand spun Tussar Waste Yarn ; Reeling-Wast Tussar ; Tussar Down, etc. etc.

Please enquire of :—

The Director.
Industrial & Economic Survey,
BARIPADA : MAYURBHANJ.

Digitized by srujanika@gmail.com

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ।

ବାରଯଦା : ଜୁଲାଇ, ୧୯୩୪

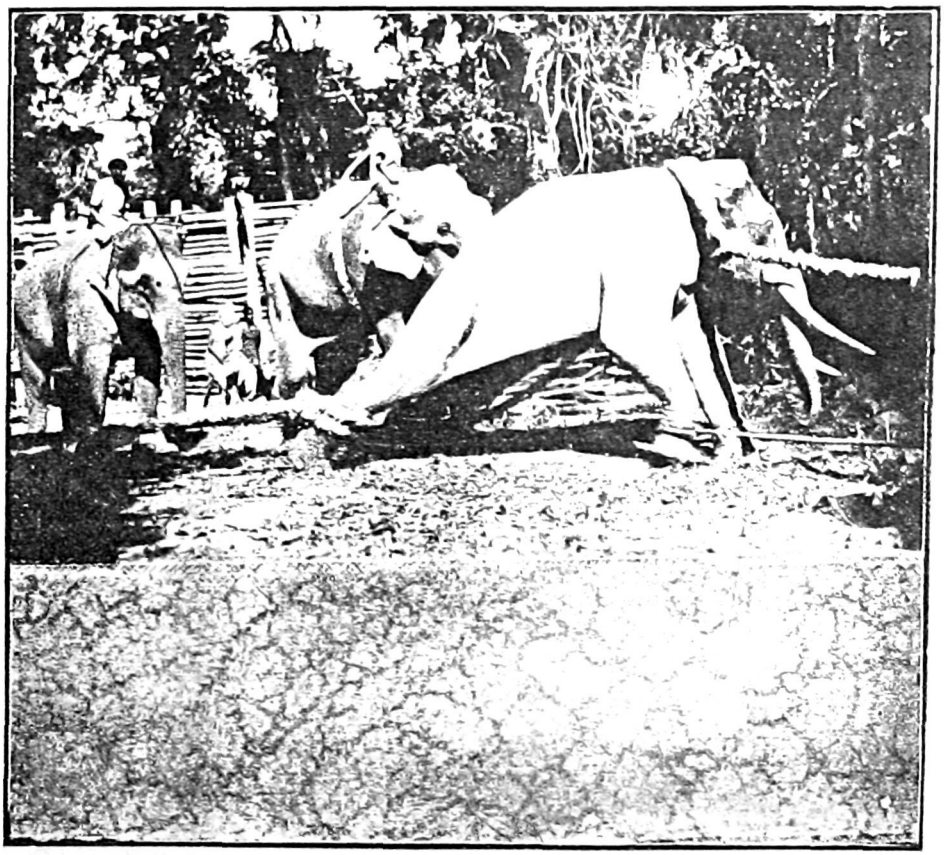

Digitized by srujanika@gmail.com

HEALTH IS WEALTH

CHEERFUL TINY TOTS

Sanitation in Moffusil houses can be made just as good as in town. For all schemes and operations of Water Works, Drainage, Plumbing, Tube-well Sinking and other Sanitary Engineering in general

—: PLEASE CONSULT :—

S. K. CHAKRAVARTI LTD.

SANITARY ENGINEERS

TEL. "LAVATORY" CALCUTTA. CODES. BENTLEY

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍

ଏହି ଗେଜେଟ୍ ତିନି ମାସରେ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ, ଯଥା:—ଅକ୍ଟୋବର, ଜାନୁଆରୀ ଏପ୍ରେଲ୍ ଓ ଜୁଲାଇ ।

ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କରଣ

ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୦ ୩ (ଡାକ ମାସୁଲ ବ୍ୟତୀତ) ଓ ଟ ୧ ଛ। (ଡାକ ମାସୁଲ ସହ)

ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟାର ମୂଲ୍ୟ ତିନି ଅଣା, ଡାକ ମାସୁଲ ଦୁଇ ଅଣା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଏହି ଗେଜେଟ୍‌ରେ ବିଜ୍ଞାପନ ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତି ଥରକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ହାରରେ ଖରଚ ଦେବାକୁ ହେବ ।

ମଲାଟର ବାହାର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦୧
ଅର୍ଦ୍ଧ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫୧
ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫୧
ମଲାଟର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୪୦୧
ଅର୍ଦ୍ଧ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୦ ଛ।
ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୨୧

ଟାଇଟଲ ପେଜର ଭିତର ପାଖ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୫୦ ଛ।
ଅର୍ଦ୍ଧ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୨୫ ଛ।
ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୫ ଛ।
ଏହା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୩୬ ଛ।
ଅର୍ଦ୍ଧ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୮ ଛ।
ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଟ ୧୦ ଛ।

ଛୋଟ ଛୋଟ ବିଜ୍ଞାପନ ଛପାଇବାକୁ ହେଲେ ସେ ବିଷୟରେ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପତ୍ର ଲେଖିଲେ ଜାଣି ପାରିବେ ।

ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ସାନ୍ୟାଲ, ବି.ଏ.
ମେନେଜର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍, ବାରିପଦା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍

ତୃତୀୟ ଭାଗ ଚତୁର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା

ସୂଚିପତ୍ର

		ପୃଷ୍ଠା ।
୧ । ଭୂଭାଗଠ	ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର, ବି. ଏ., ଉପ୍ରଖ	୧
୨ । କବି ଓ ସାହିତ୍ୟ	ରାଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ, ଚାକଠି	୭
୩ । ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ	ଶ୍ରୀ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ଏମ୍. ଏ., ବି. ଟି	୧୦
୪ । କବି ସମ୍ମିଳନୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ	ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ, କଟକ	୧୨
୫ । ଦେଶରତ୍ନ ମଧୁସୂଦନ	ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ଚରଣ ଶତପଥୀ	୧୭
୬ । ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ଦୈନ୍ୟର ଆଦର୍ଶ	ମହେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ବାରିପଦା	୨୨
୭ । ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସମ୍ବାଦ		୨୩
୮ । ସମ୍ବାଦ ଓ ସଙ୍କେତ		୨୭
୯ । ରସ ଓ ରହସ୍ୟ		୩୨
୧୦ । ପତ୍ର ପତ୍ରିକାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି		୩୩
୧୧ । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସମ୍ବାଦ		୩୪
୧୨ । ପାଣି, ପାଗ ଓ ଶସ୍ୟର ଅବସ୍ଥା		୩୫

ଚିତ୍ର-ସୂଚି

୧ । ଝେଦା ଭିତରେ ଧରା ଯାଇଥିବା ହାତୀର ଚିତ୍ର	ମଲାଟ
୨ । ମୟୂରଭଞ୍ଜର କେତେକ ଚିତ୍ର	୧୮ ଓ ୧୯
୩ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଲାଲ୍ ସାହେବ ଶିରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ଶଯ୍ୟା	୨୧
୪ । ସିଂହଭୂମ ଉତ୍କଳ ସଭାର ସଭ୍ୟଙ୍କ ଷୋଡ଼ଶକଳାର ରାଜା ସାହେବ	୩୦
୫ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀ	୩୧

Digitized by srujanika@gmail.com

DIVINE MEDICINE OF

HERNIA

CENT PER CENT SUCCESS WITHOUT OPERATION.

Why do you suffer from Hernia? Come to us, we shall make a contract with you and cure you of the disease. If you fail to see us, send five pice postal stamp, have the testimonials and directions and get yourself radically cured from a far. Phone B. B. 314.

Apply to:—**Dr. H. C. ROY**

DIVINE TREATMENT HALL, *Amherst Street,* CALCUTTA.

SUBSCRIBE FOR

THE ASTROLOGICAL MAGAZINE

THE BEST EXPONENT OF THE HINDU SCIENCES

Edited by

Professor B. SURYANARAIN ROW, B.A., M.R.A.S., F.R.H.S., etc.

Containing the most interesting and instructive articles on Astrology, Astronomy, Medicine, Yoga, Philosophy, Metaphysics, Chronology, Palmistry etc., now in its 23rd Volume—the only Journal of its kind in the World.

We are much impressed with the interesting articles incorporated in the Journal which we commend to our readers—*The Message.*

Astrological students will find much of interest—*The Torch.*

It shall be of good purpose to the building scholars of Astrology—*The Mahratta.*

Annual Subscription Rs. 5, Sh. 12, Dollers 4 *Single Copy Rs. 8, Sh. 1-3, Cents 40*

THE BEST MEDIUM FOR ADVERTISEMENTS REACHING THE FARTHEST CORNERS OF THE WORLD.

(*Catalogue of books will be sent free on application*)

Horoscopic work will be undertaken on payment of

REASONABLE FEE

Now available—Vols. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 containing mines of intellectual treasures at Rs. 6/- per Vol. to the readers of this Journal. All the past Volumes at Rs. 8/- per each Volume.

English Translation of Sarvarthchintamani 3 Vols.	Rs.	15-0-0
" of Brihat Jatak (with full Notes & Illustrations.	"	8-0-0
" of Jaimini Sutra...Notes	"	2-0-0
Astrological Self-instructor, 7th Edition ...	"	3-0-0
Strijataka or Female Horoscope (Postage Extra)	"	1-0-0
Royal Horoscopes ...	"	3-0-0
Illustrative Horoscopes	"	2-4-0

DR. B. V. RAMAN, M. D., (H)

"SURYALAYA"
(P. O.) BETTAHALSOOR, BANGALORE—INDIA.

Exchanges solicited from Periodicals.

Digitized by srujanika@gmail.com

ସମ୍ପାଦକ—ଶ୍ରୀ ରାଧାଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ସହକାରୀ ସମ୍ପାଦକ—ଶ୍ରୀ କାଳିନ୍ଦୀଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

ରଥଯାତ୍ରା ସଂଖ୍ୟା

ତୃତୀୟ ଭାଗ | ଆଷାଢ଼, ସନ ୧୯୪୧ ସାଲ | ଚତୁର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା

ଛଉନାଠ

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ବି. ଏ., ଭଦ୍ରକ

ପିଲାଦିନେ ବାରିପଦାର ଛଉନାଠ କଥା ଶୁଣିଥିଲି ମାତ୍ର କେବେ ଦେଖିବାର ସୁବିଧା ଘଟି ନ ଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏ ବର୍ଷ ସୁବିଧାଟା ମିଳିଗଲା । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜବାଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତିକୁ ଲଗାଲଗି ତିନି ଦିନ କାଳ ଛଉନାଠ ହୁଏ—ରାତି ୯ଟା ୧୦ଟାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ସକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ବାରିପଦାବାସୀଙ୍କର ଏହା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଜାତୀୟ ଉତ୍ସବ । ସମସ୍ତ ସହରଟା ସତେ କି ଉଠି ବସିଛି । ବହୁ ଦୂରରୁ ଲୋକେ ଚୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ଲ ବାନ୍ଧି ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି । ହାକିମ ହୁକୁମାଠାରୁ ମୂଲିଆ କାଙ୍ଗାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଛଉ ଛଉ ବୋଲି ମାତି ଉଠିଛନ୍ତି । ଦେଖିଶୁଣିହାରିଙ୍କ ଭିତରେ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶି କି ପୁରୁଷ ବେଶି କହିବା ଦୁଷ୍କର । ରାଜବାଟି ସେ ଦିନ ଅବାରିତ ଦ୍ୱାର, ଯେ ଆସୁଛି ପଶି ଯାଉଛି—କେହି ବାରଣ କରିବାକୁ ନାହିଁ । ମହାରାଜାଙ୍କ ହୁକୁମରେ ଏ ଦିନ ବଡ଼ ସାନର ବାଛ ବିଚାର ନିଷେଧ, ଯେ ଯେଉଁଠି ପାରୁଛି ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ହୋଇ ଧରି-ସନରେ ବସି ଯାଉଛି । ରାଜପ୍ରାସାଦର ଦୋମହଲା ବାରନ୍ଦା ଓ ତା ଉପର ଛତ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସୁରକ୍ଷିତ (reserved) । ନିଜେ ମହାରାଜା ଓ ରାଜପରିବାରସ୍ଥ କେତେ ଜଣ ମାତ୍ର ଛମୁଣ୍ଡିଆ ତଳେ ଆସନରେ ସମାସୀନ ।

ସମତଳ ଭୂଇଁରେ ବାଲି ବିଛା ହୋଇ ରଙ୍ଗସ୍ଥଳୀ (ମଞ୍ଚ ନୁହେ) ତିଆରି ହୋଇଛି । ଏହି ରଙ୍ଗସ୍ଥଳୀର ଏକ ପଟରେ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ରଙ୍ଗିନ ବିଜୁଳି ବତୀ ଖଚିତ ଦୁଇଟି ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର । ଏହାର କାରଣ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଛଉର ଦୁଇଟି ଦଳ ଅଛନ୍ତି—ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର-ସାହିଆ, ଅନ୍ୟଟି ଦକ୍ଷିଣ-ସାହିଆ । ଦୁଇ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାଣପଣ ପ୍ରତିଯୋଗିତା । ଶୁଣିଲି ବାରିପଦା ବାସିନ୍ଦା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିକର ଦଳଭୁକ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ 'ପାଖିଆ' । କିଛି ନ କରନ୍ତୁ ପଛକେ, ଆପଣା ଦଳର ଭଲ-ମନ୍ଦ, ହାର-ଜିତା, ମାନ-ଅପମାନ ତାଙ୍କୁ ଲାଗେ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଛଉନାଠର ଉଦ୍ଭବ କେଉଁଠୁ ବା କେତେ ଦିନରୁ ତାହା ଜାଣିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହା ଯେ ଅତି ପୁରୁଣା, ଖାଣ୍ଟି ଓଡ଼ିଶୀ ସଭ୍ୟତାର ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତିଚିହ୍ନ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅମଳରେ ମୟୂର-

Digitized by srujanika@gmail.com

ଭଞ୍ଜର ଛଉ ଖୁବ୍ ଜାକଜମକରେ ହେଉଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ମହାରାଣୀ ନିଜେ ଏକ ଦଳର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରୁଥିଲେ ଓ ଅନ୍ୟଟିର ନେତା ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଦେବର ମାଳଗିରିର ସ୍ୱର୍ଗତ ରାଜା ସାହେବ । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ରାଜକୋଷରୁ ଏଥିପାଇଁ ୫୦୦୦ଙ୍କା ବାର୍ଷିକ ମାମୁଲ ଥିଲା ଯାହା ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ରହିଛି; ମାତ୍ର ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଣୀ ଓ ମାଳଗିରିର ରାଜା ନିଜ ନିଜ ଦଳରେ ଉଭୟଅ ବହୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରୁଥିଲେ ନିଜ ନିଜ ଦଳର ଦେଖି ରଖିବା ସକାଶେ । ଭଲ ପୋଷାକ, ଭଲ ନାଟ, ଭଲ ଢୋଲ, ଭଲ ବାଜା, ବେଶି ସାଜସଜ୍ଜା, ବେଶି ଝିଅଣ-ପିଅଣ, ବେଶି ଆତସବାଜି କାହାର ହେବ । ଏ କଳହରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ୱୟଂ ମହାରାଜା । ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅନ୍ତେ କେତେ ବର୍ଷ ମୟୂରଭଞ୍ଜରୁ ଛଉ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ପୁଣି ଏବେ ହେଉଛି । ଏବେ ଅଉ ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାରାଣୀ ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଳଗିରି ରାଜାଙ୍କର ଏଥିପ୍ରତି ସେ ସଉକ ବା ସେ ଜିଦ ନାହିଁ । ତେବେ ରାଜକୋଷରୁ ମାମୁଲଟା ଠିକ ମିଳୁଛି ଓ ଉତ୍ତର-ସାହି ଓ ଦକ୍ଷିଣ-ସାହି ମଧ୍ୟରେ ସେହିଠାରେ ଟଣାଟଣି ରହିଛି ।

ମହାରାଜା ସହରେ ବିଜେ କଲା ପରେ ନାଟର ଅରମ୍ଭ ହୁଏ । ଯେଉଁ ସାହିର ନାଟ ଅଗେ ବାହାରିବାର ହୁକୁମ ହୁଏ ତାହାର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରର ବତୀ ସବୁ ଜଳି ଉଠେ ଓ ସେହି ପାଞ୍ଚର ବଜା ବାଜାମାନେ ସମତାନରେ ବଜାଇବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦିଅନ୍ତି । କିଛିକ୍ଷଣ ଉତ୍ତରୁ ଦ୍ୱାରର ପରଦା ଉଠି ଯାଏ ଓ ନର୍ତ୍ତକ ବା ନର୍ତ୍ତକୀମାନେ ନାଚି ନାଚି ରଙ୍ଗଭୂମିରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି । ସେ ନାଚଟି ସରିଲା ଉତ୍ତରୁ ଅପର ପକ୍ଷର ପାଳି ପଡ଼େ । ଏ ଦ୍ୱାରର ପରଦା ପଡ଼ିଯାଏ, ଅଲୁଅ ନିଭିଯାଏ ଓ ଅର ପାଞ୍ଚରୁ ଢୁମ୍ ଢୁମ୍ ହୋଇ ବାଜା କଣ୍ଠି ଉଠେ ଓ ଅଲୁଅ ଜଳେ । ପୁଣି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ନାଟ ବାହାରେ । ଏହିପରି ରୀତିରେ ଜଗକ ପରେ ଜଗେ କରି ନାଟ ଦେଖାଇ ଯାନ୍ତି । ଏଣେ ବିଶ୍ୱାସକ-ମାନେ ଓ ନିଜେ ମହାରାଜା ପ୍ରତି ନାଟର ତାରିଫ ବିଶ୍ୱାସ କରି କାଗଜ କଲମରେ ନମ୍ବର ଟିପି ଥାନ୍ତି । ଶେଷକୁ ସବୁ ପଯେଣ୍ଟ ମେଳ କରି ଦେଖାଯାଏ କିଏ ଜିତିଲା ବା କିଏ ହାରିଲା ।

ଛଉର ଉତ୍ପତ୍ତି ଓ ଅର୍ଥ

ଏ ନାଟର ନାମ 'ଛଉ' କାହିଁକି ହୋଇଛି ବା ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି କେଉଁଠୁ ସେ ବିଷୟରେ ସ୍ୱୟଂ ଛଉକାରମାନେ ନୀରବ । ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ କହନ୍ତି ଏତିକି ଯେ ଏହା ଆବହମାନକାଳ ଚଳି ଆସୁଛି । ମାତ୍ର ବିନା କାରଣରେ ଏପରି ଗୋଟାଏ ନାମ କେବେ ହୋଇ ନ ଥିବ । ମୋହର ଅନୁମାନ ହୁଏ ଏହି 'ଛଉ' ଶବ୍ଦ 'ଛଇ' ଶବ୍ଦରୁ ଆସିଛି । ଛଇ ଅର୍ଥାତ୍ ଛଟକ । ପୁଣି ଛଇ ଶବ୍ଦଟା 'ଛବିର' ଅପଭ୍ରଂଶ । ଏହାଛଡ଼ା ଅଉ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରେ । ଛଉ ନାଟର ମୂଳ ପ୍ରକୃତି ସାମରିକ । ଯୁଦ୍ଧ ସମ୍ବନ୍ଧ ସମରନିରତ ବୀରମାନେ ଅବସର ସମୟରେ ଚିତ୍ତ-ବିନୋଦନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଆମୋଦ-ପ୍ରମୋଦ କରୁଥିଲେ ତହିଁରୁ ଏହି ନାଟର ଉଦ୍ଭବ । ଦିନଯାକ ବାଡ଼ିଅଟିଆ ହଣାକଟା କରି କରି ରାତିରେ ଅପଣା ଛଉଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ସାଜସରଞ୍ଜାମ ମିଳୁଥିଲା ତାହାର ସାହାଯ୍ୟରେ ହେଉଥିଲା ନାଟ । ସେହି 'ଛଉଣୀ ନାଟ' କ୍ରମେ ଜନମୁଖରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ 'ଛଉ' ବା 'ଛଇ' ନାଟର ଆକାର ଧାରଣ କରିଥିବା ସମ୍ଭବପର ।

ଛଉର ବିଷୟ

ଛଉର ଲୋକେ ପ୍ରଧାନତଃ ଧର୍ମପ୍ରାଣ । ନାଟକ, ସଙ୍ଗୀତ, କାବ୍ୟ, କବିତା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ଚିତ୍ର ଯେଉଁ ଦିଗରେ ଦେଖନ୍ତୁ ସବୁ ସେହି ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଅବଲମ୍ବନରେ । ସୁତରାଂ ଏହି ଛଉଣୀ ବା ଛଉ ନାଟର ସେହି ପୌରାଣିକ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଆଶ୍ରୟ କରିଥିବା ବିଚିତ୍ର ନୁହେ । ଛଉର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାଟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୌରାଣିକ ଘଟଣାକୁ ଯେପରି ; ଯଥା, ଅଭିମନ୍ୟୁର ସପ୍ତରଥୀଙ୍କ ସହ ଯୁଦ୍ଧ, ମହାଦେବଙ୍କର ପ୍ରଳୟକାଳୀନ ତାଣ୍ଡବ, ମହିଷାସୁର-ବଧ ପ୍ରଭୃତି । ଧରିବାକୁ ଗଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାଟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନାଟକ (drama) । ଏହି ସବୁ ଲଢ଼େଇ ଭଢ଼େଇ ଛଡ଼ା କୃଷ୍ଣଲୀଳାର ଅନେକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କରିଛି; ଯେପରି, ବସ୍ତ୍ର-ହରଣ, କଳଙ୍କ-ଭଞ୍ଜନ, ତାମୁଡ଼ିଆ-କୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୃତି । ମାତ୍ର ବୋଧହୁଏ ଏ ସବୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ଯୋଜନା । କାରଣ କଦମ୍ବମୂଳ, ବଇଁଶୀ, ଯମୁନାକୂଳ, କଳସୀ ପ୍ରଭୃତି ଢାଲ ତରବାରି-ଧାରୀ ଖଣ୍ଡାଏତ ପାଇକର ପ୍ରକୃତି ବିରୋଧୀ । ବୋଧହୁଏ ଯେବେ ଛଉଣୀ ଛଡ଼ି, ଛଉନାଟ ଆସି ରାଜପ୍ରାସାଦରେ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କଲା, ସେଠାରେ ରାଜ ଭୋଗ ଓ ରାଜୋଚିତ ବିଳାସ ବିହାର ପାଇଁ ଏହି ସବୁ ଲଲିତ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଆପଟେଇ ନେଇ ଥିବ । ଏ କଥା ଅନୁମାନ ବି ହେଉଛି । ନିଜର ମୌଳିକତା ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଛଉ ଦଳମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିବର୍ଷ ନୂଆ ନୂଆ ବିଷୟ ଯୋଡ଼ୁ ଅଛନ୍ତି, ଯେପରି, 'ମାତୃପୂଜା' । କ୍ରମେ ରୁଚିର ପରି-ବର୍ତ୍ତନ ଅନୁସାରେ ଏହିପରି କେତେ ନୂଆ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ନୂଆ ବିଷୟ ନୂଆ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ଆସିଲାଣି ଓ ଆସୁଛି । ଏପରି

Digitized by srujanika@gmail.com

ସମୟ ଆସି ପାରେ ଯେବେ ଐତିହାସିକ, ସାମାଜିକ ବିଷୟମାନ ବି କ୍ରମେ ଛଉର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ।

ଛଉର ପ୍ରକୃତି ଓ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କଳା (art)

ଛଉନାଟ ମଧ୍ୟରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନାଟ ବା ପ୍ରେମର ଦୃଶ୍ୟ ଯେତେ ଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର ଭିତରର ପ୍ରକୃତି ଯେ ସାମରିକ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଛଉକାରମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ ନାଟକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ, ହଟଥର ଧରା (ତାଣ୍ଡବ) ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ, କଳିଭଙ୍ଗା (ଲାସ୍ୟ) । ହଟଥର ଧରା ନାଟଗୁଡ଼ିକ ଛଟା ପ୍ରଚଣ୍ଡ, କଠୋର ସାମରିକ (martial) ନୃତ୍ୟ; ଅଉ କଳିଭଙ୍ଗା ହେଉଛି କୋମଳ, ଲଳିତ, ମୁଗ୍ଧଏମ ମନୋଭାବର ମଧୁର ବିକାଶ । ଉଥାପି, ମୋର ଯେତେଦୂର ଧାରଣା ହେଲା, ଏହି କଳିଭଙ୍ଗା ଭିତରେ ବି ଫାଙ୍କ ପାଇଲା ମାତ୍ରକେ ସାମରିକ ହିବ ଓ ସାମରିକ ଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ପଶି ଯାଉଛି । ଧରନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମାକର୍ଷଣ ବା ବିରହର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରୁ କରୁ ହୁଏତ ନଟ ବାହାଦୁର ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ଏକ ଶୂନ୍ୟଚକ୍ର ମାରିଦେଲା । କୁଅଡ଼େ ଗଲା ତାହାର ଚୁଲୁଚୁଲୁ ଅଖି, କୁଅଡ଼େ ଗଲା ପ୍ରେମାଳସ, ମଧୁର ଲାସ୍ୟ—ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଅପଣାକୁ ପାସୋରି ଦେଇ ବାଦ୍ୟର ଚାଟି ଉପରେ ବା କଲମ୍ ସଞ୍ଚାରଣ ସହିତରେ ନିଜକୁ ଭସାଇ ଦେଲା । ଏଥି-ନିମନ୍ତେ ବାଦ୍ୟକାରମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନେକାଂଶରେ ଦାୟୀ ।

ଅଜିକାଲି ଓରିଏଣ୍ଟାଲ୍ ଡାନ୍ସ ବୋଲି ଗୃହଆଡ଼େ ହୁଡ଼ ପଡ଼ିଛି । ମାତ୍ର ଯେ ନୃତ୍ୟକାରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଛଉର ନାଟୁଆ-ମାନେ ପଦସଞ୍ଚାଳନର ଦ୍ରୁତତା, କୁଶଳତା ଓ ପରିପାଟ୍ୟରେ କୌଣସି ଅଂଶରେ ନିକୃଷ୍ଟ ନୁହନ୍ତି, ବରଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କହିଲେ ଚଳେ । କେବଳ ଏତିକି ଯେ ଆଧୁନିକ ରୁଚି ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ମାର୍ଜିତ (cultured) ଓ ମୌଳିକ (original) ନୁହନ୍ତି । ଉଦୟଶଙ୍କର ପ୍ରଣୀତ ଭାରତୀୟ ନୃତ୍ୟରେ ଚକ୍ଷୁ, ମୁଖମଣ୍ଡଳ, ଅଧର, କର ଓ ଅଙ୍ଗୁଳି ପ୍ରଭୃତିର ସାବଲୀଳ ଖେଳା ଯେପରି ଦେଖାଯାଏ ଛଉରେ ଏ ସବୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଙ୍ଗର ଚାଳନା ସେତେଦୂର ପରିସ୍ଫୁଟ ନ ଥିଲେହେଁ, ତାହାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାଂସ-ପେଶୀର ସ୍ପନ୍ଦନ, ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି ଓ ଚରଣ ସଞ୍ଚାର ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ଜନକ । ଅଭାବ ଯାହା ଅଛି ତାହା କେବଳ ଶିକ୍ଷା ଓ ମାର୍ଜନାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ । ବୋଧହୁଏ ମୂଳତଃ ଦୁଇ ଜନିଷ ଏକ । ଅମର ଦକ୍ଷିଣୀ ଗୋଟି ପୁଅ ନାଟର ଚରଣବିକ୍ଷେପର ଯେଉଁ ରୀତି ଏଥିରେ ପ୍ରାୟ ସେହି ରୀତିର ଅନୁସରଣ କରାଯାଏ । ଅଣ୍ଟା ପାଖରେ ଟିକିଏ ବାହାରକୁ ଭଙ୍ଗା ଦେଇ, ଦୁଇ ଗୋଇଠି ଭିତର ଅଡ଼କୁ ରଖି, ଦୁଇ ପାଦ ଅଳ୍ପ, ଫରକଟା କରି ଏ ନୃତ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥାଏ । ଏ ରୀତିଟା ଅମର ପୁରୁଣା ଭାରତୀୟ ଢଙ୍ଗ । ପୁରାତନ ଚିତ୍ର ଓ ପ୍ରସ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଭଙ୍ଗି ଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଓରିଏଣ୍ଟାଲ୍ ଆର୍ଟର କରତଳ ଓ ଅଙ୍ଗୁଳିର ଭଙ୍ଗି ଛଉନାଟରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—ଯଦିବା ତାହାହିଁ ଆର୍ଟ ହିସାବରେ ନାଟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୌଷ୍ଠବ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଛଉ ନୃତ୍ୟକାରୀମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଉରବାସୀ, ଶିର ବା ଦୁଇ ପାଖରେ ଜମୁରା ନେଇ ଲାଗିଥିବା ଛଡ଼ି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହିଦ୍ୱାରା ଜମକ ବୃଦ୍ଧି ପାଏ ଓ ବୋଧ-ହୁଏ ତାଲମାନ ସହିତ କଦାଚିତ ନୃତ୍ୟ କଲାବେଳେ ଏହା ନୃତ୍ୟ-କାରୀର ଅଙ୍ଗର ଭାରକେନ୍ଦ୍ର (balance) ରକ୍ଷା କରେ ।

ଆଜି ଛଉନାଟର ପ୍ରକୃତିକୁ ବଦଳାଇ ଜନରଞ୍ଜନ ସକାଶେ ଏବେ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କଳିକତା ଥିଏଟର ନାଟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଦିଆ ଗଲାଣି । ଏ ନାଟ କଳା ହିସାବରେ ଅତି ନିକୃଷ୍ଟ ହେଲେହେଁ, ଏଠାରେ ବଙ୍ଗ ପ୍ରଭାବ ଓ ଅମର ମାନସିକ ହୀନ-ବୃତ୍ତିର ପରିଚାୟକ । ପୁଣି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଉଆଁ ନାଚ ମଧ୍ୟ ଛଉରେ ପ୍ରବେଶ ଲାଭ କରିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ବ୍ରଜ ଗୁଆଳୀମାନେ ରାସ ନୃତ୍ୟରେ ଯଦି ବଲ୍‌ଡାନ୍ସ ନାଚନ୍ତି, ତେବେ ତାହା କିପରି ଅସଙ୍ଗତ ହେବ ଭାବନ୍ତୁ । ସଭାରଞ୍ଜନ ସକାଶେ ହେଉ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ହେଉ, ଯଦି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନାଚ ଦେବାର ହୁଏ, ଦିଆଯାଉ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ; ମାତ୍ର ତାହା ଦେବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁବିଧା କରାଯାଇ ପାରେ । ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ନାନା ଦେଶର ନାଚ ଦେଲେ କ୍ଷତି ନାହିଁ, ବରଂ ସେଥିରେ ଲାଭ ଓ ବାହାଦୁରି ଅଛି । ତେବେ ଏତିକି ଯେ, ଯେଉଁ ନାଚ ଦିଆଯିବ ସେହି ଦେଶୀୟ ବେଶ ଓ ସେହି ଦେଶୀୟ ବିଷୟ ଯେନ ତାହା କଲେ ତହିଁରେ ଉପଭୋଗିତା ବଢ଼ିବ; ପରନ୍ତୁ ତାହା ଅଧିକ ମନୋରଞ୍ଜକ ଓ କଳାବ୍ୟଞ୍ଜକ । ଗୁଜୁରାଟର ଗରବା, ପଶ୍ଚିମର ଝୁମର, ଶାଓ-ନ୍ତାଲୀ ନାଚ, ଏସିୟାର ଇଟାଲିଆନ୍ ନାଚ, ଜିପ୍‌ସି ଡାନ୍ସ, କସାକ ଡାନ୍ସ, ଆଫ୍ରିକାନ୍ ଡାନ୍ସ ପ୍ରଭୃତିର ଆମଦାନୀ କଲେ ଆହୁରି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବଢ଼ିବା ଛଡ଼ା କମିବ ନାହିଁ, କେବଳ ଦେଖିବାର କଥା ଯେ ସେ ସବୁକୁ ଯେପରି ଅସଲ ଛଉରେ ମିଶାଇ ଗୋଳାଇ ଖେଚଡ଼ି କରା ନ ହୁଏ । ମୂଳପିଣ୍ଡଟି ଠିକ ରଖି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ଆଉ ସବୁ ଜଡ଼ା ଯିବାରେ କାହାର ଅପତ୍ତି ଥାଇ ନ ପାରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସଙ୍ଗୀତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସୁନ୍ଦର, ମଧୁର ଓ ମନୋହର ଭାବରେ ଭାବର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି—ଯେପରି କି ତାହା ଅନ୍ୟକୁ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ସ୍ୱର, ବାଦ୍ୟ ଓ ନୃତ୍ୟ ମିଳି ସଙ୍ଗୀତ । ଛଉରେ ଏ ତିନିହେଁ ଅଛନ୍ତି—କେବଳ କଥା ନାହିଁ । କଥା ନ ଥିବାରୁ ଏହାର ଉପାଦେୟତା ଯେପରି ବଢ଼ିଛି, ଏହାର କଳା-କୁଶଳତାର ଦୁଃସାଧ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବଢ଼ିଛି । ଗୀତଟିଏ ମୁହଁରେ ଗାଇ ଦେଇ ପାରିଲେ ଭାବ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କରିବା ବଡ଼ ସହଜ ଓ ସୁଗମ ହୋଇଯାଏ; ମାତ୍ର ଏହି ମୂକ, ନିର୍ବାକ୍ ସଙ୍ଗୀତରେ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ବିକାଶ କରିବା ଓ ଭାବ ଫୁଟାଇବା କେତେ କଷ୍ଟକର ତାହା କହିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ଛଉକାରମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଠିକ୍ ଅଛି । ନିର୍ବାକ ଭଙ୍ଗି ଓ ଅବୟବ ସଞ୍ଚାଳନ ଚାତୁରୀରେ ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଅଧେ ଭାବ ଫୁଟେ, ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନାଟକ ଅଭିନୟ କରି ଯାଉଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭାବ ପ୍ରକାଶଟା ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଯେତେ ନଜର ଅଛି, ତାହା ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ଅଛି ଅଙ୍ଗର କସରତ୍ ଉପରେ ଓ ତାଳ ମାନ ଉପରେ । କେବଳ ବାକ୍ୟହୀନ ଓ ଅଙ୍ଗଭଙ୍ଗି ଅବଲମ୍ବନ ସାହାଯ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ଓ ସେଥିପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଓ ସାଧନାର ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଛଉର ବାଦ୍ୟ ଓ ସ୍ୱର

ଛଉର ବାଜାରେ ଢୋଲ୍ (ରଙ୍ଗ ଢୋଲ୍ ବା ବାଲ୍ଲେଣ୍ଟର ଢୋଲ୍) ଓ ମହୁରୀ ପ୍ରଧାନ; ତାହା ସଙ୍ଗରେ ଝାଞ୍ଜ ଓ ତାଳ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଧୁମ୍ସା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସେ କାଳରେ ବୋଧହୁଏ ଏହି ବାଇବ ରଣ ବାଦ୍ୟ ଥିଲା । ଏ ଦିଗରେ ଖାଣ୍ଟି ମୌଳିକତା ରକ୍ଷା ହୋଇଛି । ଏ ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ ଖୁବ୍ ଉନ୍ମାଦକର ଓ ଛଉର ନୃତ୍ୟ ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାପ୍ ଖାଏ । ଦେଶିଲ ଯୋଡ଼ି କ୍ଲାରିଓନେଟ୍ ମଧ୍ୟ ବାଜୁଛି । ଅବଶ୍ୟ କ୍ଲାରିଓନେଟ୍‌ଟା ବଣୀର ରୂପାନ୍ତର; ତେବେ ଏତଦ୍ୱାରା ମୌଳିକତା ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି କି ନାହିଁ ତାହା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ । ଖାଣ୍ଟି ଛଉ ବେଳେ କେବଳ ଢୋଲ୍ ମହୁରୀ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ବା ବିଦେଶୀୟ ନାଚରେ ବ୍ୟାଣ୍ଡ୍, ଅଦମ ନୃତ୍ୟରେ ବଣୀ, ଶୃଙ୍ଗ, ଏହିପରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାଚ ବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବାଜା ବ୍ୟବହାର କଲେ ବୋଧହୁଏ ଉପାଦେୟତା ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ପାଆନ୍ତା ।

ଯେଉଁ ସବୁ ସ୍ୱରର ବ୍ୟବହାର ଦେଶିଲ ଥେଥିରୁ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବଙ୍ଗ ଦେଶୀୟ ସ୍ୱର । କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ଓଡ଼ିଶୀ ରାଗିଣୀ ବି ଅଛି । ଓଡ଼ିଶୀ ବା ଦକ୍ଷିଣୀ ସ୍ୱର ପ୍ରତି ଆମର ଟାଣ ଅଛି ବୋଲି କି କଅଣ, ଏ ସ୍ୱର ସବୁ କାନକୁ ବଡ଼ ଭଲ ଲାଗିଲା ଓ ପ୍ରକୃତରେ ଏହା ସଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ 'ନାଚ' ହେଲା ତାହା ଅତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲା । ବିଶେଷତଃ 'ଘଡ଼ି'ରେ ନାଟଟା ବଡ଼ ଚମତ୍କାର । କରି ପାରିଲେ ଅଧିକା ଦକ୍ଷିଣୀ ରାଗ ଦେଇ ମୂଳ ଛଉକୁ ଅଧିକ ମନୋହର ଓ ଉପାଦେୟ କରି ହେବ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଏହି ନାଟ ସହିତ ଏ ସବୁ ରାଗମାନ ଅଧିକ ମେଳ ବା ଯୋଡ଼ ଖାଇବ ।

ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ କଥା ନ କହିଲେ ଚଳୁ ନାହିଁ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅତି ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ବୋଧହୁଏ, ବାଦ୍ୟକାରମାନେ ଗୋଟାଏ ଅଧେ ଗୀତ ଗାଇ ଦେବାର ଦେଖାଗଲା । ସବୁ କଥାରେ ଗୋଟିଏ ନିୟମ ଥିବା ଉଚିତ । ଛଉନାଟ ଯଦି ମୂକନୃତ୍ୟ (dumb dance) ହେଲା, ସେଥିରେ ପୁଣି ଗୀତର କି ଦରକାର? ଯଦିବା ଗୀତ ହେଲା, ତାହା ପୁଣି ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ କାହିଁକି? ଓଡ଼ିଆରେ କଣ ଗୀତର ଅଭାବ? ତାହାହିଁ ଯଦି ହୁଏ, ତେବେ ନୂଆ ଗୀତ ରଚନା କରାଇ ହେବ ନାହିଁକି?

ଛଉର ବେଶ

ଛଉର ପୋଷାକ ବିଷୟରେ ମୋହର ବେଶି କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ବିଷୟରେ ମାଲିକ-ମାନଙ୍କର ସୁନିଜର ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଯଥାସାଧ୍ୟ ସୁରୁଚି-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମେଳଖିଆ ପୋଷାକ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛି । ଆଉ ସମୟର ପ୍ରଭାବ ଅନୁସାରେ ରୁଚିର ଯେପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି ପୋଷାକର ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ମୋଟରେ ପୋଷାକ ସବୁ ଯେପରି ରୁଚିକର ସେହିପରି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଓ ନୟନତୃପ୍ତିକର । ଜରି ଓ ଚକଚକ୍ୟରେ ଚକ୍ଷୁ ଝଲସାଇ ଦିଏ । କୃଷ୍ଣ ଓ ସଖାମାନଙ୍କର ବେଶରେ ବଙ୍ଗଳା ଫେସନ୍ (ଅର୍ଥାତ୍ ପଛ ଧଡ଼ା) ନ କରି ବୃନ୍ଦାବନୀ ଢଙ୍ଗ କଲେ ବୋଧ-ହୁଏ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଝକମକ୍ ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନୃତ୍ୟ ସହିତ ଛଉର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ

ଭାରତସାଗର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଯବଦ୍ୱୀପରେ ପ୍ରଚଳିତ ଏକ ପ୍ରକାର ନୃତ୍ୟର କଥା ଶୁଣାଅଛି । ସେ ନୃତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତର ବିକୃତ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଅବଲମ୍ବନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହା ମୂକ ନୃତ୍ୟ । ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ଯେତେଦୂର ଜଣାପଡ଼େ ତାହାର ପ୍ରକୃତି ଠିକ୍ ଆମ ଛଉନାଟ ପରି । ପୂର୍ବକାଳରେ କଳିଙ୍ଗ ବା ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଯବଦ୍ୱୀପର ବାଣିଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥିଲା ଓ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉତ୍କଳୀୟମାନେ ସେଠାରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରି ଏ ଦେଶର ସଭ୍ୟତା ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନୁହେ, ଛଉ ମଧ୍ୟ ସେହି କାଳର ଓ ଯବଦ୍ୱୀପୀୟ ନାଟର ସମକାଳୀୟ ।

ଏହାଛଡ଼ା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର 'କଥକଳି' ନୃତ୍ୟର କଥା ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି । ସେ ନୃତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଛଉନାଟ ପରି । ତେବେ ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ନୃତ୍ୟ କଳାର ଧାରା ବା ନିୟମର ଅନୁବର୍ତ୍ତନ କରନ୍ତି ଓ କରମୁଦ୍ରା ପ୍ରଭୃତି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବରେ ଦେଖାନ୍ତି । ଛଉରେ ଯେ ସେ ସବୁ ନ ଥିବ ତାହା ନୁହେ— ବୋଧହୁଏ ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଜନିଷ ଯେପରି ଲୋପ ପାଇଛି, ସେହି-ପରି ଛଉର ସେହି ଅଙ୍ଗଟା ଲୋପ ପାଇଥିବ । ଆମ ଦେଶର ଦେବ ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ସବୁ ନର୍ତ୍ତକ ନର୍ତ୍ତକୀମାନଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖାଯାଏ ତାହା ଭଲ କରି ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ, ଏହି ସଙ୍ଗୀତ ମୁଦ୍ରାର ଜ୍ଞାନ ପୂର୍ବକାଳର ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର କିରୂପ ଉନ୍ନତ ଥିଲା । ଏବେ ଆଧୁନିକ ନଟମାନେ ଅଜନ୍ତା, ଏଲୋରା ପ୍ରଭୃତିର ଚିତ୍ର, ମଦୁରା ପ୍ରଭୃତିର ମୂର୍ତ୍ତିରୁ କେତେ ଭାବ (ideas) ଗ୍ରହଣ କରି ନୃତ୍ୟ କଳାର ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଆମେ କଣ ସୁଜା, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କୋଣାର୍କ, ଖିଚିଙ୍ଗରୁ ତାହା ଆଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ? ଚେଷ୍ଟା ଓ ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରୟୋଜନ ଏଥିପାଇଁ ।

ଉପସଂହାର

କଳାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରସସୃଷ୍ଟି ଓ ରସପୁଷ୍ଟି । 'ନୃତ୍ୟ' ସବୁଠାରୁ ଆଦିମ ଓ ସବୁଠାରୁ ସ୍ୱାଭାବିକ । କଳା ଭାବ ପ୍ରକାଶର ଉପାୟ । ମାନବ ଶିଶୁ ଯେତେବେଳେ କଥା କହି ଜାଣି ନ ଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ନାଚ ତାହାର ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରେ, ଡେଇଁ ଉଲ୍ଲାସ ପ୍ରକାଶ କରେ, ଗୋଡ଼ ହାତ ଛଟି କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରେ; ମୃଗ ଶିଶୁ, ବାନର ଶିଶୁ, ଗୋ ଶାବକ, ସିଂହ ଶାବକ ସମସ୍ତେ ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ନାଚ ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ମୋଟରେ କୌଣସି ଭାବର ଅତିଶୟ ହେଲେ ତାହା ଅତି ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାବରେ ନୃତ୍ୟ ଆକାରରେ ବାହାର ପଡ଼େ ସ୍ୱତଃ । ମାନବର ବୁଦ୍ଧି ଓ ଜ୍ଞାନ ସେହି ସବୁ ଅସଂଲଗ୍ନ ଭାବାବଳୀର ବିକାଶମାନଙ୍କୁ ଏକ ଧାରା (order)ରେ ସଂବଦ୍ଧ କରି, ଉହିଁରୁ ଏକ କଳା ବିଜ୍ଞାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ତାହାର ନାମ ନୃତ୍ୟକଳା । ଏହାର ସୃଷ୍ଟି ସ୍ୱଭାବଜାତ ହେଲେହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ କୃତ୍ରିମତା (artificiality) ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଣାଳୀବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଆସି କଳା ବା art ରୂପରେ ଛଡ଼ା ହୋଇଛି ।

ଯେତେବେଳେ ଛଉର ପ୍ରଥମ ସୃଷ୍ଟି ସେତେବେଳେ ତାହା କେବେହେଁ ଧାରାବଦ୍ଧ ହୋଇ ନ ଥିବ । ସେତେବେଳେ କେବଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ପ୍ରାଣର ସହଜ ଆତ୍ମ-ପ୍ରକାଶରୂପେ ତାହା ରୂପାୟିତ ହୋଇଥିବ । ତାହାର ଅଖଡ଼ା ବା rehearsal କେହି କରି ନ ଥିବ । ସମର-କ୍ଲାନ୍ତ, ଅବସର-ପ୍ରାପ୍ତ, ବିଜୟୀ ସେନାମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବଜ ଚିତ୍ତବେଶରେ ଏହାର ଜନ୍ମ । ଓଡ଼ିଶାର ଅତୀତ ଗୌରବ ଗାରିମାର ଏକ ମହିମାମୟ ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ—ଏହି ଛଉ ନାଟ । ଏହା ଦେଖିଲାଷଣି, ସେ କାଳର ବିଜୟୀ ଓଡ଼ିଆ ବୀର-ମାନଙ୍କର ସେନାନିବାସ ଚିତ୍ର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଜାଗି ଉଠେ, ଶତ ସହସ୍ର ପାଇକଚମୂର ଖଣ୍ଡା ଝଣଝାର ପ୍ରାଣରେ ବାଜି ଉଠେ, କେଉଁ ଅତୀତ ଯୁଗର ଅପୂର୍ବ ଉଷ୍ମାରେ ପ୍ରତି ଶିରା ସ୍ଫୀତ ହୋଇ ନାଚି ଉଠେ । ମନେହୁଏ, ଜଗତ ସମକ୍ଷରେ ଗର୍ବରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଛଡ଼ା ହେବାକୁ ଆମର ଏତେ ଉପାଦାନ ଥାଉ ଥାଉ ଏ ଜାତିଟାକୁ କାହିଁକି ଆତ୍ମହୀନତା ରୋଗ (inferiority complex) ଧରିଛି । ଛଉ ଭଳି ଗୋଟାଏ ସୁକୁମାର କାନ୍ତକଳା ଯଦି ଆଉ କାହାର ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ସେ ଅଳ୍ପ ଡକା ବଜାଇ ଛାତି ଫୁଲାଇ ବାହାରକୁ କେତେ ଚମକାଇ ଦେଉ ଥାଆନ୍ତା । ଓଡ଼ିଆର ଏହି ସଙ୍ଗବଦ୍ଧ ପ୍ରଚାର (propaganda) ର ଅଭାବ ହୋଇଛି ସିନା । ତାହା ଉପରେ ଘୋର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ।

ଶୁଣାଯାଏ ସିଂହଭୂମିରେ ଛଉନାଟ ଅଛି । ମାତ୍ର ବୋଧ-ହୁଏ, ମୟୂରଭଞ୍ଜପରି ଏତେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବରେ ତାହା ନ ଥିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ମୟୂରଭଞ୍ଜ ମହାରାଜାଙ୍କର ନିଜ ଭଣ୍ଡାରର ଅମୂଲ୍ୟ ମଣି, ପୁଣି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଗର୍ବର ଧନ । ମହାରାଜା ଇଚ୍ଛା କଲେ ଛଉକୁ ଅହୁରି ମାଜିତ, ରୁଚି ସଙ୍ଗତ ଓ ଉନ୍ନତ କରି ସହଜରେ ପଦାକୁ କାଢ଼ି ପାରନ୍ତେ । ଦେଶୀ ଓ ବିଦେଶୀୟ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କରେ ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖାଇ, ଛବି ପ୍ରକାଶ କରି, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଦେଖାଇ ଏହାପ୍ରତି ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରାଇ ପାରନ୍ତେ ଓ ସମୟ ହେଲେ ବିଶ୍ୱ ବିଶ୍ୱ ନଟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବାହାରେ ଅଭିନୟ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତେ । ନିଶ୍ଚିତ କରି କୁହା ଯାଇପାରେ ଯେ ଏହାଦ୍ୱାରା ସୁନାମ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଥାଗମ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରନ୍ତା । ଉଦୟ-ଶଙ୍କରଙ୍କ ନୃତ୍ୟ ୟୁରୋପ, ଆମେରିକା ତଥା ଭାରତରେ ହୁଲସ୍ଥୁଳ କରୁଅଛି ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣା । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ବର୍ତ୍ତମାନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହାରାଜାଙ୍କର ଦେଶପ୍ରୀତି, କଳାଜ୍ଞାନ ଓ ସୁରୁଚି ସର୍ବବାଦୀ-ସମ୍ମତ । ତାଙ୍କୁ ଏତିକି ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ, ତାଙ୍କର ଏହି ମହାର୍ଘ୍ୟ ରତ୍ନଟି ବେଶି ଦିନ ସୁନା-ଫରୁଆରେ ଲୁଚାଇ ରଖି ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ ନ କରନ୍ତୁ । *

କବି ଓ ସାହିତ୍ୟ

ରାଜା ଶ୍ରୀ ରାଧାମୋହନ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ, ଚକଟି

ଆଜି ପୃଥିବୀମୟ ବିରାଟ ନବ ଜାଗରଣ ବେଳେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଉଚ୍ଚ ଆକାଂକ୍ଷିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶବାସୀ ନିଜ ସାହିତ୍ୟର ସାର୍ବଭୌମିକ ଅଭ୍ୟୁନ୍ନତି ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କାମନାରେ ବଦ୍ଧପରିକର । ଜାତୀୟ ସାହିତ୍ୟିକ-ସେନାନୀ ଲେଖନୀ-ଶସ୍ତ୍ର ଚାଳନ କରି ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା, ଭାବଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଓ ଆଳଂକାରିକ ସୌଷ୍ଠବତାରୂପ ସାମରିକ କୌଶଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ବେଳେ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆମ୍ଭର ଚରାଚରିତ ଅସି ବ୍ୟବସାୟ ଭୁଲି ଯାଇ କିୟତ୍ ପରିମାଣରେ ବାଣୀ ସାଧନାପୀଠର ପୁଣ୍ୟଧୂଳି କଣାଟିଏ ସ୍ପର୍ଶକରି ଆତ୍ମପ୍ରସନ୍ନତା ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ନିଜ ସାହିତ୍ୟ ବିଷୟରେ ଦୁଇ ଚାରି ପଂକ୍ତି ଗତାନୁଗତିକ ଭାବରେ ଆବୃତ୍ତି କରୁଅଛୁଁ ।

ସାହିତ୍ୟିକ ଜଗତରେ ଏହା କେତେଦୂର ଗ୍ରହଣୀୟ, ଗ୍ରହଣୀୟ ବା ଦୂଷଣୀୟ ତାହା ଅବୋଧ । ଯାହାହେଉ ଅନେକ ଦିନରୁ ମୁଁ ସାହିତ୍ୟ-ବ୍ରହ୍ମୋପାସନା କରୁଥିବା ହେତୁ ମା ଶାରଦାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ କରୁଅଛୁ ।

ସାହିତ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ ଅକ୍ଷୟ ସମ୍ପତ୍ତି ସଦୃଶ । ତାହାର ପ୍ରଭାବ, ଅନୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତିକ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଅସଂସ୍କୃତ ମନୋବ୍ୟାପାରକୁ ସୁସଂସ୍କୃତ, ନିରାନନ୍ଦ ଜୀବନକୁ ସାନନ୍ଦ, ନିଷ୍ଠୁର ପ୍ରକୃତିକୁ ପ୍ରଜ୍ଞାସମନ୍ୱିତ, ଅନୁତ୍ସାହିତ ଜୀବନକୁ ସୋତ୍ସାହିତ, ଏବଂ ଉତ୍ସୃଙ୍ଖଳ ଚରିତ୍ରକୁ ସଂଶୋଧିତ କରି ଶୁଷ୍କ ଓ ତୁଚ୍ଛ ଜାତୀୟ ମରୁଭୂମିକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ପ୍ରସ୍ରବଣର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ବିମଣ୍ଡିତ କରି ଦିଏ ।

ଅତଏବ ଯେଉଁ ଜାତିର ସାହିତ୍ୟ ଯେତେ ଉନ୍ନତ ସେହି ଜାତି ଆଜି ପୃଥିବୀ ବକ୍ଷରେ ତେତେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ସୁଖ୍ୟାତିବାନ୍ ଓ ପ୍ରଜ୍ଞାସମ୍ପନ୍ନ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ପ୍ରମାଣିତ । ବୈଦିକଯୁଗ ପ୍ରାରମ୍ଭାବଧି ଏତାବତ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାନା ରୂପରେ ସାହିତ୍ୟ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଅଛି । ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରରୂପେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ଳେଷଣ, ସ୍ମୃତିରୂପେ ସାମାଜିକ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଣୟନ, ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ରରୂପେ ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ବିଧି ନିବନ୍ଧନ, ଜ୍ୟୋତିଷରୂପେ ସୌର ଜଗତର ରହସ୍ୟୋଦ୍ଘାଟନ, ବ୍ୟାକରଣରୂପେ ଉତ୍ସୃଙ୍ଖଳ ଶାବ୍ଦିକ ଗତି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ପୁରାଣରୂପେ ଜାଗତିକ ସର୍ଗ ମନ୍ୱନ୍ତରାଦି ସ୍ଫୁଟୀକରଣ, ଇତିହାସରୂପେ ପୁରାଣ ଋଷି ଓ ରାଜବଂଶାନୁବର୍ଣ୍ଣନ, କାବ୍ୟରୂପେ ଭାବରାଶିର ସୂକ୍ଷ୍ମକଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ, ନାଟକରୂପେ ସରସ ବିଶ୍ୱ ଚରିତ ଉଦ୍ବୋଧନ କରି ଗଣିତ, ଆୟୁର୍ବେଦ, ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ଏବଂ ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତିରେ ନାନା ଭାବରେ ତାହା ବିସ୍ତାର କରିଅଛି ।

ସରଳ କବିର ହୃଦୟ ବଜ୍ରାଗ୍ନି ସଙ୍ଗେ ବିନ୍ଦୁରେ ରଖି ମୃଦୁର ଲୀଳାସ୍ଥଳୀ ରଣାଙ୍ଗନର ରହସ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରେ, ସାମାଜିକ ଚିତ୍ରଶାଳାରେ ବସି ବିଶ୍ୱର ଅଲେଖ୍ୟ ଚିତ୍ରଣ କରେ, ବନ୍ଧୁ ବିଧୁରର ସହିତ ସମ ବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରି ଶୋକୋଚ୍ଛ୍ୱାସ ଲାଘବ କରେ ; ରାଜନୈତିକ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ଭଞ୍ଜନ କରେ, ସ୍ୱର୍ଲୋକରେ ଭ୍ରମି ଅମରାବତୀର ପାରିବାରିକ ଚିତ୍ରିତ୍ରା ମରଲୋକରେ ପ୍ରଚାର କରେ, ବିଳାସୀର ଶୁଷ୍କାନ୍ତ ନିଭୃତ କକ୍ଷରେ ବିଚରଣ କରି ପ୍ରେମବୀଜ ବପନ କରେ ଏବଂ ମାନବର ହୃଦୟରେ ଦେବଭାବ ପ୍ରସରାଇ ବିଷୟ-କଳୁଷିତ ଚିତ୍ତ-ମରାଳକୁ ପରାନନ୍ଦ ସ୍ରୋତରେ ଖେଳାଇ ଦିଏ । ଏହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କବିର ସରଳ ହୃଦୟ ଅଖଣ୍ଡ ଆତ୍ମପରିଚୟ ବିସ୍ତାର କରେ ।

ଏଠାରେ ସ୍ମରଣ-ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ଆଦି କବି ବାଲ୍ମୀକି, କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱୈପାୟନ ଓ କାଳିଦାସ ପ୍ରଭୃତି କବିଙ୍କର ସୁଧାସ୍ୟନ୍ଦିନୀ

* ଛଉନାଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖକଙ୍କର ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ମତାମତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମତାମତ ନୁହେ । ଛଉନାଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜଣେ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିଛନ୍ତି । ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।—ସଂପାଦକ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଲେଖନୀହିଁ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର, ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ବଙ୍କିମାଦି ପ୍ରମୁଖଙ୍କୁ ସଜୀବ ରଖି ଅଛି । କବିକୁଳ ତିଳକ ଭବଭୂତି କହି ଅଛନ୍ତି :—

ଜୟନ୍ତି ତେ ସୁକୃତିନଃ ରସସିଦ୍ଧାଃ କବୀଶ୍ୱରାଃ
ନାସ୍ତି ତେଷାଂ ଯଶଃ କାୟେ ଜରା ମରଣଜଂ ଭୟମ୍ ।

ବାସ୍ତବିକ, ପ୍ରକୃତ କବିର ଯଶୋରୂପ ଶରୀରକୁ ଜରାମରଣ ଭୟ ଲେଶ ମାତ୍ର ସ୍ପର୍ଶ କରେ ନାହିଁ ଏବଂ କବିତା ଦେବୀ ସୁଦ୍ଧା ଦେଶ ବିଦେଶର ସାର ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ନିବହରେ ନୂତନ ବେଶ ସାଜି ନୂତନ ଭାବାନୁପ୍ରାଣିତା ହୋଇ ପ୍ରକୃତ କବିର ହୃଦୟ ପୀଠରେ ଅରୂଢ଼ା ହୋଇଥାଏ ସୁତରାଂ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ସୁମନ ସୌରଭ ସଙ୍କୁଳ ମଞ୍ଜୁଳ ବଞ୍ଜୁଳ-ମଞ୍ଜରୀ-ପୁଞ୍ଜ-କୁଞ୍ଜ-ରଞ୍ଜକ କାନନର ଶୋଭା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନ ନିମନ୍ତେ ବୈଦେଶିକ ଲତା ଫୋଟନ୍ ପ୍ରଭୃତି ଆରୋପଣ କରାଯାଇ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏହା ବୋଲି ମଲ୍ଲୀ, ମାଳତୀ, ମାଧବୀ ଲତାଦିର ମୂଳୋତ୍ପାଟନ କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କି ?

ପୁରା ପ୍ରଚଳିତ କାଂସ୍ୟପାତ୍ରାଦି ଯାଇ ସ୍ଥାନରେ କଳଙ୍କ ରହିତ ସୁପରିଷ୍କୃତ କାଚର ପାତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ହେଉ, ଆପତ୍ତି ନାହିଁ; ଏହା ବୋଲି କି ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପାତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ମୂଲ୍ୟହୀନ ହୋଇଗଲା ? ଏବଂ ଏକାବେଳକେ ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବା ଉଚିତ ?

ଭଲ ନାରୀମାନଙ୍କର ଦୁଇହାତ ପୃଥୁଳା-ଭରଣ ଓ ବହୁଳ ଉନ୍ନ-ନିର୍ମିତ ବସ୍ତ୍ର ଧାରଣ ପରିବର୍ତ୍ତରେ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ରୁଚିପ୍ରଦ ଭୂଷା ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପରିଧାନ ଅବଶ୍ୟ କରଣୀୟ; ଏହା ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ନିରଳଙ୍କାରା, ଅର୍ଦ୍ଧଖଣ୍ଡିତ ଚିକୁରା, ଅର୍ଦ୍ଧାଚ୍ଛାଦିତାମ୍ବରା କରି ଶିବ ବକ୍ଷାରୂଢ଼ା କାଳିକା ବେଶରେ ଦିଗମ୍ବର ଭ୍ରମଣ କରାଇବା କି ସଂସ୍କାର ପଦବାଚ୍ୟ ?

ସୁଗନ୍ଧ ବିଶିଷ୍ଟ ପୁଷ୍ଟିତୁଷ୍ଟିକର ରସାଳ କମଳା କଦଳୀ ସଙ୍ଗେ, ବୈଦେଶିକ ଅଙ୍ଗୋଟ୍, ଅଙ୍ଗୁର, ଅପିଲ, ଅନାର ପ୍ରଭୃତି ଫଳ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପର୍ପଣ କରିବା ଶ୍ରେୟ ; ଏହା ବୋଲି ପର୍ଯ୍ୟୁଷିତ ପୂତିମୟ ଅସଂସ୍କୃତ ବହୁକାଳ (ଟୀନ) ଲୌହପାତ୍ରା-ବଦ୍ଧ ଭୋଜ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ କି ? ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପ୍ରସୂ ଭାରତ ଜନନୀ ସର୍ବଦା ସର୍ବବିଧ ସୁସ୍ୱାଦୁ ସଦ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଉ ଥିବାବେଳେ, ବହୁଦୂରଗତ ସେହି ସଂସ୍କାର ରହିତ ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରି ଅର୍ଥର ଅପବ୍ୟୟ କରିବା କଥା ନୁହେ କି ?

ଅତଏବ ନିଜର ମୌଳିକତା ରକ୍ଷା କରି ନିଜଦୃଷ୍ଟିକୁ ନ ହରାଇ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ସଂସ୍କାର କରାଯାଇ ପାରେ—ସାହିତ୍ୟକୁ ସୁଦ୍ଧା ସେହିପରି ପ୍ରାଚୀନ ମୌଳିକ ଭାବ, ନିୟମ, ଶାସ୍ତ୍ରାନୁବନ୍ଧନ ରକ୍ଷା କରି ଲକ୍ଷ ଭ୍ରଷ୍ଟ ନ ହୋଇ ସୁନୀତି ନ୍ୟାୟାନୁପ୍ରାଣିତ କରି ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ଓ ସୁସଂସ୍କୃତ କରିବା ଉଚିତ ; କିନ୍ତୁ ସଂସ୍କାର ନାମକୁ ନେଇ କବିତାର କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣକୁ ପାଦରେ, ପାଦର ଭୂଷଣକୁ କଟିରେ, କଟିର ଭୂଷଣକୁ ଗ୍ରୀବାରେ ବିନିମୟ କଲେ ଯେପରି ଅଶୋଭନୀୟ, ସେହିପରି ଭୂଷଣଦ୍ୱାରା ତାହାର ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲୁକ୍କାୟିତ ହେବ ବୋଲି ତାହାକୁ ନିରଳଙ୍କାରା-ଦିଗ୍ବସନା କରି ଛାଡ଼ି ଦେବା ଉପହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଓ କୁରୁଚି-ଦ୍ୟୋତକ ନୁହେ କି ?

କବିତା-କନ୍ୟକା ସତ୍ୟରୂପ ପିତା ଓ ପ୍ରତିଭାରୂପ ମାତା-ଗର୍ଭରୁ ଜନ୍ମଲାଭ କରି ଋତୁର୍ଯ୍ୟମୟୀ ସୁନୀତି ଧାତ୍ରୀର ଉତ୍ସଙ୍ଗରେ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତା ହୋଇ ଲୀଳା ଓ ଭଙ୍ଗୀରୂପା ସଙ୍ଗିନୀ ସଙ୍ଗେ ବିହାର କରି ଏବଂ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତା ସେହି ନିସର୍ଗ ମଧୁରା ନବରସବତୀରୂପେ ସାହିତ୍ୟ-ରସିକ ଦ୍ୱାରାହିଁ ସାଳଂକୃତା ହୋଇ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନରେ ସତ୍‌କବି ସମକ୍ଷରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏହିକି : ସତ୍ୟାନୁପ୍ରାଣିତ, ପ୍ରତିଭା-ପ୍ରସୂତ, ସୁନୀତି-ଦ୍ୟୋତକ, ଋତୁର୍ଯ୍ୟ, ଲୀଳା, ଭଙ୍ଗି ଆଦି ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସ୍ୱଭାବ ସୁନ୍ଦର ନବରସାତ୍ମକ ଅଳଂକାରଶାସ୍ତ୍ରା-ନୁଗତ କବିତା-ଲେଖକ ଓ ସାହିତ୍ୟ-ସେବକମାନେ ଯେଉଁ ଜାତିରେ ଯେତେ ସମଧିକ, ସେହି ଜାତି ସେତେ ଅଗ୍ରଗତିଶୀଳ, ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ଏବଂ ସେହି ଜାତିର ପ୍ରତିଭାହିଁ ବିଶ୍ୱୋପଦେଶିକା ହୋଇ ପୃଥିବୀର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଅଛି । ଅତଃପର ସାହିତ୍ୟର ବିଚାର କରାଯାଉ । ସମୟ ଭେଦରେ ସାହିତ୍ୟ ଶବ୍ଦଟି ନାନା ଭାବରେ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ । କେତେକ କହନ୍ତି କାବ୍ୟ ନାଟକ ପ୍ରଭୃତି ଅଳଂକାର ବିଶିଷ୍ଟ ନାୟକ ନାୟିକାର ରସାତ୍ମକ ଚରିତ୍ରର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନାହିଁ ସାହିତ୍ୟ ପଦବାଚ୍ୟ ; ଏବଂ ସହିତର ଭାବ ସାହିତ୍ୟ ହେବାଯୋଗୁଁ ଯାବତୀୟ ଶାସ୍ତ୍ର, ଚିତ୍ର, ସଙ୍ଗୀତ ଶିଳ୍ପାଦି କଳା ନୈପୁଣ୍ୟ ଓ ସାମାଜିକ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତି ଚର୍ଚ୍ଚା ସୁଦ୍ଧା ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରୂପ ବୋଲି ଆଧୁନିକ ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ବ୍ୟାଖ୍ୟା । ଅଥଚ ଅପର ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମତରେ ସାହିତ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର ପଦ-ବାଚ୍ୟ ନୁହେ, ସେଥିରେ ଦାର୍ଶନିକ ତତ୍ତ୍ୱ ବା ନିବାଣମୟୀ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକୀ ଭାବଯୋଜନା ଗନ୍ଧ-ଶୂନ୍ୟ, ତାହା ଅନିତ୍ୟ ଚିତ୍ତ-ଉଦ୍ଭାବକର ଓ ବୈଷୟିକ ନୀତି-ଦ୍ୟୋତକ ମାତ୍ର । ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ଶେଷୋକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟଟି ଅସମୀଚୀନ ଓ ଭ୍ରାନ୍ତ ବୋଲି ମୋହର ମନେ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସାହିତ୍ୟରେ ବୈଦିକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବରାଶି ପ୍ରାଚୀନ କବିକର୍ତ୍ତୃକ ବିଶଦୀକୃତ ହୋଇଅଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ କବି ଓ କବିତା ବା ସାହିତ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ କଣ, ତାହା ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସହିତ ପଦରେ ସ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗେ ସାହିତ୍ୟ ପଦ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ; ସୁତରାଂ ଯେପରି ପୂର୍ବାଭାସ ନ ଥିଲେ ସାହିତ୍ୟ ପଦ ବ୍ୟବହାରରେ କେବଳ ରିକ୍ତତା ଶୂନ୍ୟତା ବ୍ୟତୀତ ଅପର କୌଣସି ଅର୍ଥ ବୋଧ ହୁଏ ନାହିଁ, ସେପରି ସାହିତ୍ୟ ପଦଟି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ବା ସାନିଧ୍ୟର ଆକାଂକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତ କରେ । ସୁତରାଂ କୌଣସି ଇଙ୍ଗିତ ବିନା ସାହିତ୍ୟ ପଦ ଅତୀବ ଅପ୍ରଯୁକ୍ତ; ତେବେ ସାଧାରଣତଃ ସାହିତ୍ୟ ପଦର ଯେ ପ୍ରୟୋଗ ଦେଖାଯାଏ ତାହା ଝପ୍ପୁଷ୍ପ ଓ ଶଶଶୃଙ୍ଗ ପରି ନିରର୍ଥକ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ସାହିତ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବିଷ୍ଟ ରସାବତରଣ ଏବଂ ଜ୍ଞାନୋନ୍ମେଷରେ ସାମାଜିକ ଓ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଗଠନର ପ୍ରୟାସ ସର୍ବଥା ଅଲୀକ ଓ ବ୍ୟର୍ଥ ଉଦ୍ୟମ ମାତ୍ର । ଏହା କଦାପି ସତ୍ୟ ନୁହେ ।

ପ୍ରାଚ୍ୟ ପ୍ରତିଭା ଅମୃତତ୍ତ୍ୱ ଅନ୍ୱେଷଣାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ଅମୃତ୍ତାନ ସ୍ୱରୂପ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା ଦ୍ୱାରା ସର୍ବତ୍ର ଜ୍ଞାନବ୍ୟାପ୍ତିର ସନ୍ଧାନ ପାଇଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ଏହି ବିଶ୍ୱମହାକାବ୍ୟର ଅନନ୍ତ-ରସ ଭଣ୍ଡାରରେ, ଏହି ଜଗଦ୍ରାସ-ଲୀଳାତ୍ମକ ଚଳ ଜଡ଼ (ପ୍ରକୃତି ପୁରୁଷ)ର ଯୁଗଳ ନୃତ୍ୟରେ, ବିଚ୍ଛେଦ ମିଳନାତ୍ମକ (Tragedy and Comedy) ମହାନାଟକୀୟ ସଙ୍ଗୀତର ଅନନ୍ତ ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ, ଏହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର (Bioscope) ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଦ୍ଦାରେ, ଏହି ମହାଇତିହାସରୂପ ମହାଭାରତର ଅସୀମ ଭାବୋନ୍ମେଷରେ, ଏହି ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀର ଚିର ନୂତନ ଚିର ପୁରାତନ ବିଚିତ୍ର ଭ୍ରାନ୍ତ ଆଖ୍ୟାନରେ, ଏହି ଜଗତ୍ ମହା ପ୍ରବନ୍ଧର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିଚ୍ଛେଦରେ ଅନନ୍ତ ଭାବ-ବ୍ୟଞ୍ଜନା ଓ ଅଶେଷ କଳା-ନୈପୁଣ୍ୟର ଆଧାର ବିଷୟ ଗ୍ରନ୍ଥନ (Plot)ର ଅନନ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ନିତ୍ୟ ଚମତ୍କାର ଓ ଅପୂର୍ବ ଉପନ୍ୟାସରେ, ଚରିତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ଅନନ୍ତ କର୍ମ ପ୍ରେରଣାରେ, ଯଥା କ୍ରମେ ସେହି ମହାକବି, ମହାନାଟ୍ୟକାର, ମହା ସାମଗାୟକ ମହାନ୍ ଚିତ୍ରକର, ମହାଐତିହାସିକ, ମହା ପୁରାଣସଙ୍କଳୟିତା, ମହାପରି-ବ୍ରାଜକ, ମହା ପ୍ରବନ୍ଧକାର, ମହା ଔପନ୍ୟାସିକ ବୋଲି ପରିଚିତ ।

ଏକମାତ୍ର କବି ହିଁ ପ୍ରଜ୍ଞାନେତ୍ରରେ ସର୍ବତ୍ର ପୁରୁଷ ପ୍ରକୃତିର ସମ୍ମିଳନରେ ଜଗନ୍ମୟ ମହାସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦର ମହାପ୍ରସ୍ରବଣ ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରି ଜୀବର ନଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ ଜୀବକୁ ଦିବ୍ୟ ନେତ୍ର, ଦିବ୍ୟ ଶ୍ରବଣ, ଦିବ୍ୟଗନ୍ଧ, ରସ ଓ ସ୍ପର୍ଶର ପ୍ରେର-ଣାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରନ୍ତି ।

ତ୍ରିଜଗଜ୍ଜନନୀ ପରା ପ୍ରକୃତିର ପୟୋଧରପିୟୁଷ ଅଜସ୍ର ଅନନ୍ତଧାରାରେ କବିର ହୃଦୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଭିଷିକ୍ତ କରି ତହ ପ୍ରରୋଚନା ଓ ପ୍ରବଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ଛନ୍ଦ, ରୂପ, ରସ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ଶବ୍ଦ, ସ୍ପର୍ଶ ଓ ଗନ୍ଧରେ, ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ଜୀବନ୍ତ ରୂପରେ ଲୋକ-ଲୋଚନନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ମନୋହର ଚିତ୍ର ଧରି କାବ୍ୟ ସର୍ବଦା ସ୍ୱତଃ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ବୃକ୍ଷଟି ଯେପରି ବହୁକାଳ ସାଧନାରେ ଶାଖାପତ୍ର ପୁଷ୍ପଫଳ ଗନ୍ଧରେ ସୁଶୋଭିତ ଓ ମଧୁକର ଗୁଞ୍ଜିତ ହୋଇ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଜୀବନ୍ତ ଚିତ୍ର କୋଳ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ, ଫୁଲଟି ଯେପରି ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଶିଶିର କଣା ଅହରଣ କରି ରବି ରଶ୍ମିର ସମଧର୍ମୀ ବର୍ଣ୍ଣନିଚୟ ସଂଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ପାର୍ଥିବ ରେଣୁଠାରୁ ଅତି ସୁରଭି ପ୍ରାଣତର୍ପଣ ସୁଗନ୍ଧ ଆକର୍ଷଣ କରି ଅତି ବହୁକାଳର ନୀରବ ଅନ୍ତର୍ଗୂଢ଼ ସାଧନାରେ କ୍ରମଶଃ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସୁବାସ ବର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛଟା-ରୂପ ପବିତ୍ରତାର ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ ନ କରି ରହି ପାରେ ନାହିଁ, କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସ୍ୱତଃ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତ ।

ଫୁଲଟି ଯେପରି ବହୁକାଳ ତୀବ୍ର ସାଧନାର ନୀରବ ଲୋକ ସେବାରେ ନିଜକୁ ପରିବେଷଣ ନ କରି ରହି ପାରେ ନାହିଁ, ସେହିପରି କବିର ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସର ବହିରଭିବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱତଃ ବିକଶିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରାଭାତିକୀ ପତଙ୍ଗୀର କଳକଣ୍ଠରେ ଯେପରି ଜୀବୋଦ୍ବୋଧନ ସ୍ୱାଭାବିକ, କବି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୈରିକ ନିସ୍ରବଣ ପରି ମହା ମହିମା ମଣ୍ଡିତ ଭାବୋଦ୍ଦୀପନ ସ୍ୱତଃ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସିତ ହୋଇଥାଏ । ସାହିତ୍ୟରେ ମାନବ କାମନାର ରୂପଟି ଏତାଦୃଶ ସ୍ପଷ୍ଟତାର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଏବଂ ଏପରି ପରିସ୍ଫୁଟମୂର୍ତ୍ତିଧରେ ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ ବିଷୟ ଅପେକ୍ଷା ତାହା ଅଧିକତର ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ହୁଏ । ଅମୃତରୂପ ସୃଷ୍ଟିର ଜୀବଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କବିହିଁ ସାହିତ୍ୟରୂପେ ସମାଜକୁ ସଞ୍ଜୀବନୀ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଭାରତୀୟ ତଦାନୀନ୍ତନ କାମନାର ଗୋଟିଏ ପରିସ୍ଫୁଟ ମନୋରମ ମୂର୍ତ୍ତି ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତରେ ଚିର ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ରହି ଯାଇଅଛି ।

ଏହି ଅନନ୍ତ ଧାତ୍ରୀର ରସ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଅମୃତ ପ୍ରାପ୍ତିର କଥାହିଁ ଋଗ୍ବେଦର ପରିଗତ ପ୍ରାପ୍ତ କବି ବା ଋଷି ସ୍ୱଚ୍ଛ ହୃଦୟରେ ଗାଇଅଛନ୍ତି :—

ଯସ୍ତ୍ରେ ସ୍ତନ ଶ୍ରବପ୍ରୋ ଯୋମୟୋଭ୍ୟ ଦେବ ପୁଷ୍ୟସି ବାର୍ଯ୍ୟାଣି
ଯୋରତ୍ନଧା ବସୁବିତ୍ତମଃ ସୁଦତ୍ରାଃ ସରସ୍ୱତି ତମିହ ଧାତବେ କଃ

୪୯ ମଣ୍ଡଳ ୩ ଅନୁବାକ୍
୨୨ ସୂକ୍ତ ୧୪ ।

ହେ ଅମୃତ ସରୋବର ବାସିନୀ ତ୍ରିଜଗଜ୍ଜନନୀ ବାଣୀମୟୀ ପରାପ୍ରକୃତି ! ତୁମ୍ଭର ଯେଉଁ ସ୍ତନ୍ୟାମୃତ ଧାରା ପ୍ରାକୃତ ଜନର ଅପେୟ ବୋଲି ନିଷ୍ଫଳ ସୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ଅଛି ତଦ୍ୱାରା ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସଞ୍ଜୀବିତ ଯୁକ୍ତ ରଖ । ମା ! ତୁମ୍ଭେ ଯେଉଁ ସ୍ତନ୍ୟ-ପିୟୁଷ ଦାନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦ୍ୱାରା ଜଗତକୁ ଧନ୍ୟ କରିବାକୁ ସର୍ବଦା ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ଓ ଦୁଗ୍ଧ ହୃଦୟରେ ପ୍ରଦାନୋନ୍ମୁଖ, ସେହି ସର୍ବଗୁପ୍ତ ପୀୟୂଷ ପରିମଳ ଧାରାରେ ଆତ୍ମାକୁ ଅମର କର ।

ମା ଯେତେବେଳେ ସ୍ତନ୍ୟାଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ପ୍ରପୀଡ଼ିତା ହୁଅନ୍ତି ସେତେବେଳେ ନିଦ୍ରିତ ଶିଶୁକୁ ଜାଗ୍ରତ କରାଇ ନିଜର ସ୍ତନ୍ୟ ଦାନ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ପରମା ନିର୍ବୃତି ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ସେହିପରି ଜଗନ୍ମଙ୍ଗଳର ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଦାନରେ ଗୋଟିଏ ଉତ୍କଣ୍ଠିତତା, ବ୍ୟସ୍ତତା, ଉତ୍କଣ୍ଠିତା, ଉତ୍କଣ୍ଠା ଓ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ଅଛି । ସେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଦାନଶୀଳା ବଦାନ୍ୟଶ୍ରେଷ୍ଠା, କିନ୍ତୁ କବିଗଣବନ୍ଦିତା ମାୟା ଯବନିକା ବସନାଞ୍ଚଳ ଉନ୍ମୋଚନ କରି ସେହି ପୟୋଧର ପିୟୂଷପାନ-ଲାଗି ଜଗଦ୍‌ବ୍ୟାପାରର ଅତ୍ୟନ୍ତଗୋପନ ରହସ୍ୟ ବୁଝି ସତ୍ୟଂ ଶିବ ସୁନ୍ଦରଂକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ଉପଭୋଗ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବୈଦିକ କବି ମାନ ଅନନ୍ତ ଭାବ-ଲହରୀମୟ ଏହି ପୁରାଣ ପ୍ରସୂତ ସଂସାର ସମୁଦ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବ ତରଙ୍ଗର ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଲକ୍ଷଣ ସ୍ୱରୂପ । ସେହିମାନେହିଁ ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ରସଘନ ଭଣ୍ଡାରର ଦ୍ୱାରୋଦ୍ଘାଟନ କରି ସର୍ବଜ୍ଞ ସତ୍ୟଶିବ ସୁନ୍ଦର ପରମାତ୍ମାର ଅନନ୍ତ ବିଭୂତି ପ୍ରକାଶ ଦ୍ୱାରା ଜୀବର ପରମାର୍ଥ ସିଦ୍ଧି କରନ୍ତି । ତାହାହିଁ ସାହିତ୍ୟରେ ସର୍ବଜ୍ଞ ଏହି ମୌଳିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ସତ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନର ବ୍ୟାପ୍ତିହିରେ ଜୀବ ନିକଟରେ ଅଶେଷ ରସର ଅବତାରଣା କରିଥାଏ । ଅତଏବ ସାହିତ୍ୟ ପଦରେ ଆବହମାନ କାଳରୁ ବେଦ-ସାହିତ୍ୟ ବା ଜ୍ଞାନ-ସାହିତ୍ୟ ସର୍ବଦା ବୋଧ, ସାହିତ୍ୟ ପଦ ମାନେ ବୁଝାଯାଏ ସେହି ଜ୍ଞାନର ସାହିତ୍ୟ, ଅଜ୍ଞାନ ରହିତ୍ୟ ।

କବି ଗାଇଛନ୍ତି, ସତ୍ୟଂ ଶିବଂ ସୁନ୍ଦରମ୍; ଯାହା ସତ୍ୟ ତାହାହି କଲ୍ୟାଣକର, ଯାହା ମଙ୍ଗଳ ତାହାହିଁ ସୁନ୍ଦର; ତାହାହିଁ ସାହିତ୍ୟର ଏକାଧିପତ୍ୟ ଛଟାରେ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଜ୍ୟୋତି ଦ୍ୟୋତ-ନାରେ ନିର୍ମଳ ଆନନ୍ଦ ଦାନକରି ଜାତି ଓ ସମାଜର ପ୍ରାଣରେ ତେଜ, ବୀର୍ଯ୍ୟ, ସଂଯମ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧ, ଜ୍ଞାନପିପାସା, ତିତିକ୍ଷା, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଦି ସଞ୍ଚାର କରେ । ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦର "ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଜ୍ୟୋତିର" ବିକୀରଣ ଦ୍ୱାରା ଜାତୀୟ ଜୀବନକୁ ସତ୍ୟପଥ, ଆନନ୍ଦ ମାର୍ଗ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସୋପାନରେ ରସପୁଷ୍ପାସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନହର୍ମ୍ୟେ-ପରି ଅଗ୍ରସର କରିଦିଏ ।

ତାହାହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଓ ଅଧଃପତନ ସମୟରେ ଜାଗରଣ କିମ୍ବା ମହାମୋହନିଦ୍ରାରେ ତତ୍‌ତ୍ତାଳୀୟ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି ଓ ଅବନତି ଅଥବା ଉତ୍କର୍ଷ ଓ ଅପକର୍ଷର ଇତିହାସ ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ମାନବ-ସାହିତ୍ୟ ମାନବର ସର୍ବ ପ୍ରକାର ଚରିତ୍ରର ଆଦର୍ଶ ବା ମୁକୁର ସ୍ୱରୂପ; ସାମାଜିକ ବା ଜାତୀୟ ସ୍ୱଭାବ ଓ ଆଚରଣ ସେହି ସାହିତ୍ୟ-ବିମ୍ବରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ଅନ୍ଧକାର ଗର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରତିକାରର ଶୁଭ୍ରାଲୋକ ଲେଶ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଏହାର ଉତ୍ତର ଏହିକି ମନସ୍ୱୀ ଓ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ସାହିତ୍ୟ-ସେବକଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭାବ ।

ଲୋକସଭାର ଅଧିବେଶନ ଜନିତ ଉତ୍ତେଜନା ଘନ ଘନ କରତାଳିରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ହୋଇ ବକ୍ତୃତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବକ୍ତାଙ୍କର ଦେଶନେତା ବୋଲି ନାମଟି ସଂବାଦ ପତ୍ର ମହଲରେ ଯେନ କେନ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଗଲେ ଯଥେଷ୍ଟ, କିନ୍ତୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ସେ ଦିଗରେ ଭାବୁଅଛି କିଏ ? ହାୟ, ପବିତ୍ରମୟ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ସୁବା ଏହିପରି ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଘୋର ବିଡ଼ମ୍ବନାର ବିଷୟ ।

ଦେଶର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ହେଲେ ସର୍ବାଦୌ ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତିସାଧନ ଏକାନ୍ତ ବାଞ୍ଛନୀୟ । ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର କ୍ଷତି ପୂରଣ ଲାଗି ଉତ୍କଳର କୃତୀ ସନ୍ତାନଗଣ ଓ ଧନକୁବେରମାନେ ସାମର୍ଥ୍ୟାନୁସାରେ ପ୍ରଯତ୍ନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସମ୍ପ୍ରତି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭାଷାପଣ୍ଡିତଙ୍କର ଲେଖନୀ ପ୍ରଭାବରୁ ଗଦ୍ୟ, ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ଓ ଇତିହାସ ପ୍ରଭୃତି ଆଲୋଚିତ ହୋଇ ସ୍ୱଭାଷାକୁ ଶ୍ରୀଶାଳିନୀ କରିଅଛି, ତଥାପି ଏଥିରେ ତୃପ୍ତି ଲଭିବାର କଥା ନୁହେ ।

ନୈତିକ, ରାଷ୍ଟ୍ରନୈତିକ, ଦାର୍ଶନିକ, ଜ୍ୟୋତିଷିକ, ରାସାୟନିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଭୃତି "ଦିବ ଭୁବ ରସାୟାଂବା" ଅଧିଗତ ଏବଂ ସର୍ବବିଧ ଜୈବିକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ଓ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇ ସାହିତ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ଏତିକରେହିଁ ପରିସମାପ୍ତ ନୁହେ, ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଗଠନରେ ହିଁ ତାହା ପର୍ଯ୍ୟବସିତ, ଜଗତ ଯେପରି ଦେଶ-ବ୍ୟାପୀ, ସାହିତ୍ୟ ସେପରି କାଳ-ବ୍ୟାପୀ ଅଟେ ।

ସତ୍ୟ ତ୍ରିକାଳ ବ୍ୟାପୀ ବା ସନାତନ ; ଅତଏବ କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ ସାହିତ୍ୟ ଚଳିପାରେ ନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଅନାଗତ ଓ ଅତୀତର ବାର୍ତ୍ତା ଏବଂ ତତ୍ତ୍ୱ ସ୍ତରେ ସ୍ତରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଓ ସଜ୍ଜିତ, ଜୁଆର କମି ଯିବା ପରେ ଉଭୟ ତଟ-ବର୍ତ୍ତିନୀ ସୀମାରେଖା ରଖିଗଲା ପରି ମାନବ ଇତିହାସରେ ମଧ୍ୟ ଅତୀତ ଉତ୍ଥାନପତନର ଚିହ୍ନ ତାହାର ସର୍ବକାଳୀନ ସାହିତ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ । କେବଳ ଅତୀତର ସେହି ପଦଚିହ୍ନ ଧରି ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଧର୍ମାନୁରୋଧରେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ରସୋଚ୍ଛ୍ୱାସରେ ଓ ଜ୍ଞାନଗରିମାରେ ଭବିଷ୍ୟତର ବୀଜ ସଂଚିତ କରି ସାହିତ୍ୟ ଉନ୍ନତତର ଭାବୀ ସମାଜ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଓ ଆଦର୍ଶ ସତ୍ୟତାର ଚିତ୍ରାଙ୍କନରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ବ୍ୟସ୍ତ । ଅନାଗତ ବଂଶଧରଗଣର ଜୀବନକୁ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରରେ ଉପନୀତ କରିବା ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟରେହିଁ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦର ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟମାନ ।

"ରସୋବୈସଃ ରସୋହ୍ୟେବାୟଂ ଯଂଲବ୍ଧ୍ୱା ଆନନ୍ଦୀ ଭବତି ତୃପ୍ତୀ ଭବତି, ଅମୃତୀ ଭବତି ।"

ଜୀବ ସେହି ପରମାତ୍ମାରହିଁ ନାମରୂପ ବ୍ୟାକୃତ ବିଗ୍ରହ ମାତ୍ର— ତାହାହିଁ ରସ ସ୍ୱରୂପ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ; ବ୍ରହ୍ମାମୃତ ରସାସ୍ୱାଦନରେହିଁ ଜୀବର ସୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିତି ଓ ସଂସାର ନିବୃତ୍ତି, ଅତଏବ ମୋକ୍ଷ ଉପଦେଶହିଁ ସାହିତ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ସାହିତ୍ୟହିଁ ସପ୍ତପ୍ରାଣ ଛନ୍ଦର ଅସୀମ ଭଙ୍ଗିମାରେ, ଅନନ୍ତ ରଙ୍ଗିମାରେ, ଉଚ୍ଛ୍ୱଳିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ ଅଶେଷ ମଧୁଗୁଞ୍ଜନାରେ, ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସ୍ୱର ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ ସେହି ସତ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଆନନ୍ଦାମୃତ ଶିବକୁ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ କରିଦିଏ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଗୋଚରୀଭୂତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷବସ୍ତୁ-ଜାତ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକତର ଜୀବନ୍ତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟଗମ୍ୟ କରି ସ୍ୱାନୁଭୂତିର ଉନ୍ମେଷରେ ସାହିତ୍ୟହିଁ ଜୀବକୁ ନିତ୍ୟ ବସ୍ତୁର ସନ୍ଧାନ ଓ ଉଚ୍ଚାଭ ପ୍ରରୋଚନା ଆଣି ଦିଏ ।

ପ୍ରକୃତ କବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥରେହିଁ ଅନନ୍ତ ରସ-ପ୍ରସ୍ରବଣ ଦେଖି ଭଗବତ୍ ଭକ୍ତିରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଓ ପୁଲକିତ ହୁଏ ଏବଂ ଭଗବତ୍ ମହିମା ଦର୍ଶନ କରି ଭାବ ବିହ୍ୱଳ ହୃଦୟରେ ଆପଣାକୁ ଭୁଲି ଯାଏ । ସୁତରାଂ ସର୍ବତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ଦର୍ଶନରେ ପ୍ରକୃତ କବିର ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମ ସମ୍ପାଦିତ ହୁଏ । କବି ନିଜେ ସତ୍ୟ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ-ମୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ବେଦୋକ୍ତ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ଯୋଗେ (ବ୍ରହ୍ମାର୍ପଣଂ ବ୍ରହ୍ମହବିଃ ବ୍ରହ୍ମାଗ୍ନୌ ବ୍ରହ୍ମଣାହୁତଂ, ବ୍ରହ୍ମୈବ ତେନ ଗନ୍ତବ୍ୟଂ ବ୍ରହ୍ମକର୍ମ ସମାଧିନା) ନିଜେ ସଂଦର୍ଶନ କରି ସାହିତ୍ୟ ଛଟାରେ ସରସ ମଧୁର ବାକ୍ ବିଳାସରେ ସେହି ସତ୍ୟାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ-ଜ୍ଞାନକୁ ଅପର ହୃଦୟରେ ପ୍ରସରାଇ ଦିଏ ।

ଅତଏବ ସାହିତ୍ୟକୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି କାବ୍ୟ ନାଟକରେ ମାତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟବସିତ କରିବା ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା; ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଜଗତରେ ସମସ୍ତ କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର-ସମସ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଲକରେ ଗଭୀର ଅନ୍ତରାଳରେ ବିଲୀନ, ରହେ କେବଳ ପବିତ୍ର ପୁଣ୍ୟ ନିଷ୍କାମ କର୍ମର ସ୍ମୃତି ମାତ୍ର ।

ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏହି କି ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ଳେଷଣରେହିଁ ସାହିତ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ତାହାହିଁ ସାହିତ୍ୟର ଚିରନ୍ତନୀ ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଓ ଅଖଣ୍ଡ ପ୍ରସନ୍ନତା; ଏହା ବୈଦିକ-ଯୁଗରୁ ସୁପ୍ରମାଣିତ ।

ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ

ଶ୍ରୀଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର ଏମ୍.ଏ., ବି.ଟି.—ବାଣପୁର

ବଙ୍ଗଳାର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଜଣେ ବଙ୍ଗୀୟ ଭଦ୍ର ଲୋକ ସବ୍‌ଜଜ୍ କାମ କରନ୍ତି । ପ୍ରତି ଛୁଟିରେ ଥରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ନ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ସୁଖ ଲାଗେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସାଥିରେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ କନ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଯାଇଥାନ୍ତି । କଲିକତାରେ ତାଙ୍କ ଘରଠାକୁ ବିବାହ ଦିନେ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି । ଆଗରୁ ଅବଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସାଥିରେ ମୋର ଜଣାଶୁଣା ନ ଥିଲା । ମୋହର ପରିଚୟ ପାଇ ଉଭୟ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ସମ୍ଭ୍ରମ ନମସ୍କାର କରି ମୋତେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିଥିଲେ । କନ୍ୟାଟି ସେ ସମୟରେ ଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ଥିଲେ । ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଏପରି ଅଦ୍ଭୁତ ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ମୁଁ ଏତେଦୂର ଅବାକ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି ଯେ ତାହାର କାରଣ ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ପାରିଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମୋହର ବିସ୍ମୟର କାରଣ ବୁଝି ପାରି ସବୁ କଥା ଫିଟାଇ କହିବାରୁ ମୁଁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲି ।

ସେମାନେ କହିଲେ, "ମହାଶୟ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ ଭଗବାନଙ୍କର ଲୀଳାଭୂମି, ସେହିଠାରୁ ଆପଣ ଆସିଛନ୍ତି ।"

ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ସଂକ୍ଷେପରେ ପଚାରିଲି, "ସେ କି କଥା ?" ତତ୍ପରେ ସେମାନେ ତଲଲିଖିତ ଗଳ୍ପଟି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ:—

"ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏଇଟି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବହିରେ ଓଡ଼ିଶାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ତୀର୍ଥ ବିଷୟ ପଢ଼ିଥିଲା । ତାହାପରେ ତାକୁ ଥରେ ସେହି ଜାଗାକୁ ନେବା ପାଇଁ ରାଜି ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଆଉ ଆମକୁ ଶାନ୍ତି ନ ଦିଏ । ଦିନେ ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଶାରଦୀୟ ପ୍ରଭାତରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲୁଁ । ଚାରିଆଡ଼େ ଅସଂଖ୍ୟ ଦେଉଳର ଭଗ୍ନାବଶେଷ ଦେଖି ଅବାକ୍ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲୁଁ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲୁଁ, 'ଯେଉଁ-ମାନଙ୍କର କର ସ୍ପର୍ଶରେ ମାନବୀୟ ଚିନ୍ତା ଓ କୌଶଳର ଏହି ସବୁ ଅମର କୀର୍ତ୍ତି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା, ସେ ଜାତି କେତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ

Digitized by srujanika@gmail.com

କେଡ଼େ ମହତ୍ତ୍ୱ ହୋଇ ନ ଥିବ।' ମନେ ହେଲା ଆମେ ଯେପରି ଏକ ସ୍ୱପ୍ନପୁରୀରେ ବାସ କରୁଅଛୁଁ। ଅତ ପରିଚୟରେ ପୁଣା ଜାତ ହୁଏ ବୋଲି ଯେଉଁ ପୁରୁଣା ପ୍ରବଚନ ଅଛି, ତାହା ଏଠାରେ ଅପ୍ରମାଣିତ ହେଲା। ବରଂ ଯେତେ ବେଶି ଏହି ସବୁ କୀର୍ତ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲୁଁ, ସେତିକି ଅମର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ିଲା। ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ହେଲା ଯେଉଁମାନଙ୍କର କର୍ମମୟ ଜୀବନର ଅବସାନ ଘଟିଅଛି ସେହି ମହୀୟାନ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଅଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ବାସ କରୁଅଛୁଁ ବୋଲି ମନେ କରି ଅମ୍ଭେମାନେ ଅମୃତାସ୍ୱାଦ ଲାଭ କଲୁଁ।

"ଭୁବନେଶ୍ୱରର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ଦିରଟିର କେତେକ ଭାଗରେ ଅଳ୍ପ ଦିନ ହେଲା ଜଣେ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ଥପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ବସିଥିବାର ଦେଖାଗଲା। ଭାବିଲୁଁ,' ଏହି କାରିଗର ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ନ କଲେ ଅମର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦେଖା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ।' ଏହାପରେ ଯେଉଁଠାରେ ସେ କାମ କରୁଥିଲା ସେହି ଥାନକୁ ଗଲୁଁ। ସେ ଦିନର ପୂର୍ବାହ୍ଣଟି ବଡ଼ ଉତ୍କଣ୍ଠାରେ। ଅମେ ଯାଇ ଦଶଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲୁଁ। ପ୍ରତି କ୍ଷଣରେ ଆଶା କରିଥାଉଁ କାରିଗରଟି ଆମ ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଚାହିଁବ ଏବଂ ପଚାରିବ ଯେ କାହିଁକି ଆମେମାନେ ଏତେ ବେଳ ଯାଏ ଏହି ନିରାଟ ଭେଦୁଆ ଭାବରେ ଦହ ମୁଣ୍ଡ ତଳେଇ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଛୁଁ। କିନ୍ତୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ହତାଶ ହେଲୁଁ, କାରଣ ସେ ତାହାର କାମରୁ ଆଖି ଫେରାଉଲା ନାହିଁ। ସେତେବେଳେ ସେ ଖଣ୍ଡେ ପଥର ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଛବି ଖୋଳିବାରେ ଲାଗିଥାଏ।

"ସେ ଦିନ ଅବଶ୍ୟ ଅମେ ହତାଶ ହୋଇ ଫେରିଲୁଁ, କିନ୍ତୁ ନିରୁତ୍ସାହ ହେଲୁଁ ନାହିଁ। ଭାବିଲୁଁ କାମ କରୁ ନ ଥିବା ବେଳେ ତାହା ସହିତ ଦେଖା କଲେ ଠିକ୍ ହେବ। କିନ୍ତୁ ଅମର ସ୍ଥିର ଧାରଣା ହେଲା, ଲୋକଟା କିପରି ଅଦ୍ଭୁତ ରକମର — ଅଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମିଷ୍ଟାଳାପ ଶିଷ୍ଟାଚାର ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ। ସେଥି ପାଇଁ ଆଉ ଥରେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲୁଁ ସେତେବେଳେ ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ଅଭଦ୍ର ରୁକ୍ଷ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ସାଥିରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଉଅଛୁଁ। କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସେ ଭ୍ରମ ଦୂର ହୋଇଗଲା। ଯେତେବେଳେ ସଙ୍କୋଚ ସହିତ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରରେ ଡାକିଲୁଁ ସେତେବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ସେହି ଛୋଟ କୁଡ଼ିଆ ଭିତରୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ବାହାରି ଆସିଲା ଏବଂ ଅନନ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅତି କୋମଳ ଭାଷାରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କଲା। କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ!—ସେ ଦିନ ଦଶଟାକରୁ ଅଧିକ ସମୟ ଯାହା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଅମ୍ଭେମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିବେଦନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲୁଁ, ଏ ଲୋକଟି ସେହି କାରିଗର! ତତ୍ପକ୍ଷଣାତ୍ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ବସିବା ପାଇଁ ସେ ବିଛଣା ପକାଇ ଦେଲା ଏବଂ ମଧୁର ଆଳାପ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିଥିଲା।

"ତାହାର ବ୍ୟବହାରରେ ସାହସ ପାଇ ଅମ୍ଭେମାନେ ଗତଥରର ଅଭଦ୍ରତା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲୁଁ। ତାହା ଶୁଣି ସେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କଲା। ତତ୍ପରେ (ଅବଶ୍ୟ ସେହି ପୁରୁଷ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁହିଁ ସମ୍ବୋଧନ କରି) ସେ କହିଲା, 'କ୍ଷମା କରିବେ ଅଜ୍ଞା, କୋଣାର୍କର ବିରାଟ ଦେଉଳ ଯେଉଁମାନେ ତିଆରି କରିଥିଲେ, ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ମୁଁ ଜଣେକର ବଂଶଧର। ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ସେ ସେହିଠାରେ କାମ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଦିନ ପରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ତାଙ୍କ ବିନା ଏହି ବିରାଟ ଦେଉଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନ ପାରେ। କିନ୍ତୁ ଯାନ ଖଣ୍ଡେ କଳରେ ନ ଜାକିଲେ ସେ କାମ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲେ। ଯାହାହେଉ ଅନ୍ୟ ଜଣକ ହାତରୁ ଯାନ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ମିଳି ଯାଉଥିଲା, ଅଥଚ ସେ ଲୋକଟିକୁ ଜାଣିବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ନ ଥିଲା। ଏହିପରି ଭାବରେ ତିନି ଗୋଟି ବର୍ଷ ବିତି ଗଲା। ଦୀର୍ଘ ତିନି ବର୍ଷ ଯାଏ ସେହି ବିଖ୍ୟାତ ସ୍ଥପତି କାମରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣେ ଲୋକ ଠିଆ ହୋଇ ମଝିରେ ମଝିରେ ହାତଟି କାଢ଼ି ଯାନ ଖଣ୍ଡେ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥାଏ। ଶେଷରେ ଦିନେ ସ୍ଥପତିର ନିହଣଟି ହାତରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା। ଯେତେବେଳେ ନିହଣଟି ଗୋଟାଇ ନେଇ ତାହାକୁ ଦେବା ପାଇଁ କାରିଗର ତାହାର ହାତଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଲା, ସେତିକି ବେଳେ ସେ ଜାଣି ପାରିଲା ସେ ଲୋକଟି କିଏ? ଚମକି ପଡ଼ି ସେ ହଠାତ୍ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଲୋକର ପାଦ ତଳେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା। କାରଣ ସେ ଲୋକ ଅଉ କେହି ନୁହେ, ଓଡ଼ିଶାର ମହାମହିମ ସମ୍ରାଟ ନରସିଂହ ଦେବ! ସମ୍ରାଟ୍ ତାକୁ ଭୂତଳରୁ ଉଠାଇ ଆଣି ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ଏବଂ କହିଲେ, "ତୁମେ କଣ ଜାଣ ନାହିଁ ଯେ ତିନି ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଏହିଠାରେ ତୁମ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ତୁମ ଦରକାର ବେଳେ ଯାନ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଯୋଗାଇଚି? ଥରେ ହେଲେ ତୁମେ ମୋହ ଆଡ଼କୁ ନଜର ପକାଇ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟକୁ ଏହି କ୍ଷଣି ହତଥର ଖଣ୍ଡ ତଳେ ପଡ଼ି ଯିବାରୁ, ଏହି ସାମାନ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ତୁମର ହସ ହସ ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା।" ଏ ଗୋଟାଏ ଗଳ୍ପ ନୁହେ ଅଜ୍ଞା, ନିରାଟ ସତ କଥା। ଅମେ କାରିଗରଯାକ ଆମର କାମ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ଜାଣୁ ନାହିଁ। ମାଫ୍ କରିବେ ଅଜ୍ଞା,

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏଇଥି ପାଇଁ ଆପଣ ପ୍ରଥମେ ଅସିବା ବେଳେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଆଦର କରି ପାରି ନାହିଁ ।'

"ତାହାର ସବୁ କଥା ଶୁଣି ସାରି ଆମ୍ଭେମାନେ ପଚାରିଲୁଁ, ଗୋଟିଏ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଗଲେ ତ ସେ ବେଶି ରୋଜଗାର କରି ପାରନ୍ତା, ତାହା ନ କରୁଛ କାହିଁକି ? ତାହା ଶୁଣି ସେ ଉତ୍ତର କଲା, 'ସେ କଥା ମୋ ଦ୍ୱାରା ହେବ ନାହିଁ । ଏଠାରେ ରହି ଦଅଁଙ୍କ ରଥ ଗଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦିଆ ଯାଇଅଛି ସେହିମାନଙ୍କର ମୁଁ ଜଣେ ବଂଶଧର । ଏ ସମ୍ମାନ ମୋତେ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ମିଳି ଥାଏ । ଲର୍ଡ୍ କର୍ଜନ ଯେତେବେଳେ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲେ ସେତେବେଳେ ସେ କଲିକତା ଜାଦୁଘରେ ମୋତେ ମାସିକ ୫୧୦୦ ଙ୍କା ଦରମାର ଗୋଟିଏ ଚାକିରି ଯାଚି ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ତାଙ୍କୁ ନାହିଁ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ମୁଁ ହୋଇଛି ଭଗବାନଙ୍କର ସେବକ, ସେଠାରେ ହୁଅନ୍ତି ମଣିଷର ଚାକର । ସେଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ବେଶି ଦରମା ମିଳନ୍ତା, କିନ୍ତୁ ଖାଇପିଇ ଚଳି ଯିବା ପାଇଁ ଏଠାରେ ମାସକୁ ଦଶଟି ଟଙ୍କାହିଁ ମୋହ ପକ୍ଷରେ ଢେର । ବାସ୍ତବିକ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ସୁଖରେ ରହିବା ପାଇଁ ମଣିଷର ଆଉ ଅଧିକ କଣ ଲୋଡ଼ା ? ମୁଁ ଏଠାରେ ମୋହର କାମଟି କରି ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଅଛି ।'

"ଏ ଲୋକଟିର ନାମ ବୈରାଗୀ ମହାରଣା । ଆଜିକାଲି ଜଗତରେ ତାକୁ ବେଶି ଲୋକ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । କାହିଁକି ନା ଏହିକ୍ଷଣି ମଣିଷର ହାତ କାମକୁ କଳ କାରଖାନା ଛଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । ଏହି ଲୋକଟିକୁ ଜାଣିବା ଦ୍ୱାରା କ୍ଷୁଦ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଭୂଖଣ୍ଡକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନ୍ତରର ଅନ୍ତରତମ ପ୍ରଦେଶରେ ପୂଜା କରୁଁ । ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଏଠାରେ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ସେ ବେଶି ଭଲ ପାଏ । ତାହାର ଯୋଗୁଁ ଆମେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ସେହି ତୀର୍ଥ ଭୂମିକୁ ଦର୍ଶନ କରି ଥାଉଁ । ପ୍ରଥମ ଥର ସେଠାକୁ ଯାଇ ଆଉ ସେ ଜାଗା ଛାଡ଼ିବାକୁ ସହଜରେ ସେ ରାଜି ହେଲା ନାହିଁ । ସେହି ମହାନ୍ ଶିବଲିଙ୍ଗଟିକୁ ଧରି ବକଳ ହୋଇ ସେ ଚିତ୍କାର କରି କାନ୍ଦିଲା ଏବଂ ବରାବର ସେହିଠାରେ ରହିବା ପାଇଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲା ।" *

କବି ସମ୍ମିଳନୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ—କଟକ

ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କରେ କବି ସମ୍ମିଳନୀ ବସୁଥିବାର ଖବର କାଗଜରେ ପଢ଼ିଛି, ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ମଧ୍ୟ ଦେଖୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶରେ କବି ସମ୍ମିଳନୀ ବସାଇବା ଯେ କେତେ ଦୂରୁହ ବ୍ୟାପାର; ତାହା ମୁଁ କହି ପାରୁ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ସେତେ କବି କାହାନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳନୀ ବସିବ ? ଆମ ଦେଶରେ ସେତେ ସାହିତ୍ୟିକ କାହାନ୍ତି ଯେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ? ସମଗ୍ର ଦେଢ଼ କୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ଅଧେ ଗଡ଼ଜାତର ବଣଜଙ୍ଗଲରେ ଓ ମୋଗଲବନ୍ଦର ମାଳ ଅଞ୍ଚଳରେ, ଆଉ ଅଧକରୁ ୨୦ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଓ ୫୩ ଲକ୍ଷ ପୁରୀ, କଟକ, ବାଲେଶ୍ୱରରେ । ଯେଉଁମାନେ ଗଡ଼ଜାତରେ ରହିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ବାହାରେ ଥିଲା ପରି ରହିଛନ୍ତି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଯେଉଁମାନେ ରହିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବେଶିମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟାୟ ପ୍ରଭାବର ଦାଉ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ନିଜର ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସେମାନେ ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଏତେ ଅସୁବିଧାସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କେତେ ଜଣ ସାହିତ୍ୟିକ ବାହାରିଛନ୍ତି ତାହା ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେ । ନାନା ରାଜନୈତିକ, ଭୌଗୋଳିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରହି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏହି ଅବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୋଇଛି । ଅତଏବ ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଦେଢ଼ କୋଟି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କଥା ପଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ମୋଟେ ୫୦-୭୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କର କଥାହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ପଡ଼ୁଛି । ଏହି ୫୦-୭୦ ଲକ୍ଷ ଲୋକ କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ବୋଲି ପରିଚିତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ତେବେ ସବୁ ଆଡ଼େ ନୈରାଶ୍ୟ ଘୋଟି ଯାଇଛି ବୋଲି ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିବୁଁ ଏହା ନୁହେ ।

---

* ଜୁଲାଇ ମାସ ଇଂରାଜି ଗେଜେଟ୍‌ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖକଙ୍କ ପ୍ରବନ୍ଧର ଅନୁବାଦ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅମ୍ଭେମାନେ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ିଛୁଁ ସେଥି ଭିତରୁ ସକଳ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରୁ ଅମ୍ଭେ ଯେଉଁ ସୁବିଧାଟିକିକ ପାଉଛୁଁ, ତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ । ଏଥି ପାଇଁ ଆମ ଦେଶରେ କି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କି ବଡ଼ ସବୁ ରକମର ଅନୁଷ୍ଠାନର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି ହୁଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରେ କବି ସମ୍ମିଳନୀର ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । କବି ସମ୍ମିଳନୀ ଯଦି ତାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିର କରି ନିଜର ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ତେବେ ସୁଦ୍ଧା ଦେଶର ବହୁତ ମଙ୍ଗଳ ହେବ । କିନ୍ତୁ କେବଳ 'ନାମକା ବାସ୍ତେ' ଯଦି ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀ ବସୁଥାଏ ତେବେ ଏହାଠାରୁ କିଛି ଆଶା କରିବା ବୃଥା ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀ ସଂସ୍ଥାନ୍ତରେ ଯେତେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହୋଇଛି ତାହା ସବୁ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଗଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବାକୁ ହେବ । କବି ସମ୍ମିଳନୀ ତାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିର କରି-ନେଉ । ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ସେବା ପାଇଁ କେତେକ ଅଂଶ ସେ ବାଛି ନେଉ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍କଳର ପଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ମତ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବି ।

ଆଜି ଏହି ବସ୍ତୁତାନ୍ତ୍ରିକ ଯୁଗରେ କବିତାର ସ୍ଥାନ ଆଉ ଉନ୍ନତ ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାହା ବୋଲି ଯେ ଜୀବନରେ କବିତାର ସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନୁହେ ଏହା କେବେ କୁହା ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ସବୁ ଯୁଗରେ, ସବୁ ଦେଶରେ, ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ମାନବ ଜାତିର ଶେଷ ଚିହ୍ନ ଠିକିକ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନବ ଜୀବନକୁ କବିତା ପ୍ରଭାବିତ କରୁ ଥିବ । ତାହାର ଶକ୍ତିକୁ କେହି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ହୃଦୟର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ, ମାନବିକତାର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ, ସେହିଠାରେହିଁ କବିତା । ହୃଦୟବତ୍ତା, ମାନବିକତାର ସ୍ଥାନ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚରେ, ସେହି ହେତୁରୁ କବିତାର ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚରେ । ଯେଉଁ ଜାତିର ସାହିତ୍ୟରେ କବିତା ସଂପଦ ଯେତେ ବେଶି ସେହି ଜାତି ତେତେ ଉନ୍ନତ ବୋଲି ସାଧାରଣତଃ ପରିଚିତ ହୋଇଥାଏ ।

ଆମର ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରେ କବିତା ସଂପଦ ଖୁବ୍ ବେଶି ଥିଲା । ଜାତିଟା ସେ ସମୟରେ ସେହିପରି ଉନ୍ନତ ଥିଲା ବୋଲି ଏହା ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ପାରିଛି ।

ଉତ୍କଳର ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସମ୍ପଦ ନିହିତ ଅଛି ତାହା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ନାହିଁ । ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ପଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟର ମାଧୁରୀ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆସ୍ୱାଦନ କରି ପାରି ନାହୁଁ । ସାରଳା, ଜଗନ୍ନାଥ, ଉପେନ୍ଦ୍ର, କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ସଦାନନ୍ଦ, ଭକ୍ତଚରଣ ପ୍ରଭୃତି କବିମାନଙ୍କର କବିତାକୁ ନେଇ ପୃଥିବୀର ଯେ କୌଣସି ଜାତି ଗର୍ବ କରି ପାରେ ।

କି ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ, କି ଭାବମୟୀ, କବିତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ପରିପୁଷ୍ଟ ଥିଲା । ବର୍ଣ୍ଣନା-ତ୍ମକ କବିତା ଭିତରେ ମହାକାବ୍ୟ ଓ ଖଣ୍ଡକବିତାରେ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ମହାଭାରତ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭାଗବତ, ପିତାମ୍ବରଙ୍କ ନୃସିଂହ-ପୁରାଣ, ଗୌରାଙ୍ଗଙ୍କ ଦାମୋଦର ପୁରାଣ, ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବୈଦେହୀଶ-ବିଳାସ ବର୍ଣ୍ଣନା ଋତୁରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭକ୍ତ ଚରଣଙ୍କ ମଥୁରା-ମଙ୍ଗଳ, ଅଭିମନ୍ୟୁଙ୍କ ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି, ଦେବଦୁର୍ଲଭଙ୍କ ରହସ୍ୟ ମଞ୍ଜରୀ, ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଲାବଣ୍ୟବତୀ, ଲୋକନାଥଙ୍କ ରସକଳା, କେଶବଙ୍କ ନୃତ୍ୟରାମାୟଣ ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଖଣ୍ଡକବିତା ରହିଛି, ଯାହାର ଶୋଭା ଅତୁଳନୀୟ । ମଥୁରା ମଙ୍ଗଳ, ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି, ରସକଲ୍ଲୋଳ, ରହସ୍ୟ ମଞ୍ଜରୀ ପ୍ରଭୃତି କାବ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଓ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ, ବନମାଳୀ, ଗୌର-ହରି, ଦିବ୍ୟସିଂହ ପ୍ରଭୃତି କବିମାନଙ୍କର ସଂଗୀତରେ ଯେଉଁ ଭାବ ଦେଖାଯାଏ ତାହା ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚଧରଣର ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା ସଂପଦ ପ୍ରଣିଧାନର ବିଷୟ । କି ସାଧୁ, କି ଗ୍ରାମ୍ୟ, କି ଅଲଂକାରିକ ଯେଉଁଠାରେ ଯେଉଁ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କରା ଯାଇଛି, ତାହା କବିଙ୍କ ସହକାରେ ହୋଇଛି । ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଲୋକନାଥ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ପ୍ରଭୃତି ଅଲଂକାରିକ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗରେ ଯେଉଁ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଅନନ୍ୟସାଧାରଣ । ଭକ୍ତଚରଣ, କେଶବ, ବିଶ୍ୱନାଥ, ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ, ବନମାଳୀ ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ସରଳ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ କରିଅଛନ୍ତି ତାହାର ଶୈଳୀ ଦେଖିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାକୁ ହୁଏ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଓ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଭାଷାରେ ଓ ଭାବରେ ଅଲଂକାର ବ୍ୟବହାର କରି ଯେଉଁ ଅସାଧାରଣ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଓ କବିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର କମ୍ ଗୌରବର ସଂପତ୍ତି ନୁହେ ।

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ, ବନମାଳୀ, ଭୀମ, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୃତି କବି-ମାନଙ୍କର ଭଗବତ୍ ବିଷୟକ କବିତା ଅତି ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଭଲ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଗାଥା, ଜଣାଣ, କୀର୍ତ୍ତନ ଓ ସ୍ତବର ଅଭାବ ମଧ୍ୟ ଆମର ଭାଷାରେ ନାହିଁ । ଏହି ଧରଣର କବିତା ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମଭାବ ଜାଗରୂକ କରିଆସିଛି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୀର ରସର, ହାସ୍ୟ ରସର କବିତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମହାଭାରତ, ଓ ରାମାୟଣ, ନୃସିଂହପୁରାଣ ପ୍ରଭୃତିରେ, ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନାଙ୍କର ସମର-ତରଙ୍ଗିଣୀରେ ବୀର ରସର ଉଦାହରଣ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ମିଳିବ । କଳସା ଚଉତିଶା, ବନମାଳୀଙ୍କ ମଥୁରା ହାଟବର୍ଣ୍ଣନା, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ହାଟବର୍ଣ୍ଣନା, ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅସଂଖ୍ୟ ଦୀର୍ଘିକାରେ ହାସ୍ୟରସ ଫୁଟି ଉଠିଛି । ଆଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅପ୍ରକାଶିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହାର ସମ୍ୟକ୍ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରେମ କବିତାର ସ୍ଥାନ ଏତେ ବେଶି ଯେ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ ତାହାର ଚୁମ୍ବକ ଆଲୋଚନା କରିବା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର । ୧୬ଶ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ପ୍ରେମ କବିତା ଘୋଡ଼ାଇ କରି ରଖିଛି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ପ୍ରେମ କବିତାର ପ୍ରସାର ବହୁପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ଯୁଗର ଏହି ଧରଣର କବିତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି ଓଡ଼ିଆ କବିତା ଜଗତରେ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାର ବିରହର କରୁଣ ସୁର ଓ ମିଳନର ଆନନ୍ଦୋ-ଚ୍ଛ୍ୱାସ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଫୁଟି ଉଠିଛି । ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ବିରହ ଅବସ୍ଥାର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳନ ଅବସ୍ଥାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅପେକ୍ଷା ବଳି ପଡ଼ିଛି । ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ, ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି, କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ, ରସକଲ୍ଲୋଳ ପ୍ରଭୃତିରେ ବିରହ କବିତାର ସ୍ଥାନ ବହୁତ ଉଚ୍ଚରେ ।

ସବୁ ଦେଶରେ, ସବୁ ଯୁଗରେ ମାନବଜୀବନରେ ପ୍ରେମର ସ୍ଥାନ ଅତି ଉଚ୍ଚ । ସଂସାରରେ ଏହି ସାର ପଦାର୍ଥ ପ୍ରେମକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କବି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ କଳ୍ପନା କରିଅଛନ୍ତି । ନାୟକ ନାୟିକାର ପ୍ରେମମୟ ଜୀବନରେ ଆଦରସକୁ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ କବିମାନେ ବିଶେଷ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ହେତୁରୁ ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରେମ କବିତା ଏହି ଆଦରସାଶ୍ରିତ । ଶୃଙ୍ଗାର ରସକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅସଂଖ୍ୟ କବିତା ଲେଖା ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ରସର ବର୍ଣ୍ଣନା ଏତେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ହୋଇଅଛି ଯେ ଅଧିକାଂଶ କବିତା ଏହି ହେତୁରୁ ଆଜ ଅନାଦରଣୀୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ, ସଦାନନ୍ଦ, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ବନାଇଦାସ, ଲୋକନାଥଦାସ, ଲୋକନାଥ ବିଦ୍ୟା-ଧର, ପଦ୍ମନାଭ ହରିଚନ୍ଦନ, ରଘୁନାଥ ପ୍ରଭୃତି କବିମାନଙ୍କର ଲେଖାରେ ଏପରି ଅନେକ କବିତା ରହିଛି, ଯାହା ସାଧାରଣ ରୁଚିର ବହିର୍ଭୂତ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଭଞ୍ଜ, ଲୋକନାଥଙ୍କର କାବ୍ୟରେ ଏପରି ଅନେକ ଅଂଶ ଅଛି ଯାହା ପଢ଼ିଲା କ୍ଷଣି ଯେ କୌଣସି ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଖ ଅବନତ କରିବ । ବିଶେଷତଃ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ହୀନ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଅସଭ୍ୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ପ୍ରତି ଛତ୍ରରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଁ । ଏହି ଧରଣର ସାହିତ୍ୟକୁ ଯେ ଯେତେ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ, ତାକୁ ଯେ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଏହା କେବେ ସମ୍ଭବପର ନୁହେ । ଆଦରସାଶ୍ରିତ କବିତା ଛଡ଼ା ଏହି କବିମାନଙ୍କର ଆହୁରି ଅନେକ କବିତା ଅଛି, ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଶି । ଯଦି ଏହି ବିଭତ୍ସ ରସର ଉତ୍କଟ ପ୍ରକାଶରେ ସେହି କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ଦୂଷିତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା ତେବେ ସେ ଗୁଡ଼ିକ କି ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା ତାହା କହି ହେଉ ନାହିଁ ।

ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟରେ ଏହି ବିଭତ୍ସ ରସ କାହିଁକି ଏତେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିଲା ତାହାର କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ଜୟଦେବଙ୍କ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ବହୁଳ ପ୍ରଚାର ଫଳରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଦେଖାଗଲା । କବିମାନେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରାଧାଙ୍କ ପ୍ରେମ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଶୃଙ୍ଗାର ରସର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଏହାପରେ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ଏହି ବିଭତ୍ସ ରସକୁ ସମର୍ଥନ କରିଯାଇଥିବା ହେତୁ କବିମାନଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । କି ପୁରାଣ, କି କାବ୍ୟ, କି ଉକ୍ତିକାବ୍ୟ କି କାଳ୍ପନିକ କାବ୍ୟ ସବୁଠାରେ ଏହି ରସର ଅବାରିତ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଗଲା । ଏହାଛଡ଼ା ଆଉ ଗୋଟିଏ କାରଣ ରହିଛି ବୋଲି ମୋହର ମନେ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଚୀନ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣଥିବାର ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେଖୁଁ । ସଂସ୍କୃତ ଅଳଂକାରିକ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଅନେକ କବି ଖୁବ୍ ନିପୁଣତା ସହକାରେ ଓଡ଼ିଆରେ କବିତା ଲେଖିଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିରଳ ନୁହେ । ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ଉତ୍କଳରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଚାର ଥିଲା । ଅନେକ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତ ଏ ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ଲାଭ କରି ଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ବିଶ୍ୱନାଥ କବିରାଜ ସାହିତ୍ୟଦର୍ପଣ ନାମକ ଯେଉଁ ଅମୂଲ୍ୟ ଅଳଂକାରିକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖିଯାଇଅଛନ୍ତି ତାହା ଉତ୍କଳରେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ବହୁଳ ପ୍ରଚାରର ଫଳ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । ବିଶ୍ୱନାଥ କବିରାଜ ଓଡ଼ିଆ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଓଡ଼ିଆ କବିମାନେ ଆଦର୍ଶ ଅଳଂକାର ଗ୍ରନ୍ଥ ବୋଲି ମାନିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କବିରାଜଙ୍କ ସାହିତ୍ୟଦର୍ପଣରେ ଶୃଙ୍ଗାର ରସ ସଂବନ୍ଧରେ ଯେତେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି ଅନ୍ୟ

Digitized by srujanika@gmail.com

କୌଣସି ଅଳଂକାର ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏତେ ପରିମାଣରେ ହୋଇଛି ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଯେତେ ପ୍ରକାର ନାୟିକାଭେଦର ବିବରଣ ମିଳେ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏତେ ମିଳେ ନାହିଁ । କାବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ, ରସ ଗଙ୍ଗାଧର ପ୍ରଭୃତି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏତେ ତାଲିକା ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱନାଥ ୩୮୪ ପ୍ରକାର ନାୟିକା ଥିବା କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ଶେଷରେ ମଧ୍ୟ ଲେଖାଅଛି ଅନ୍ତର ଅତିରିକ୍ତ ନାୟିକା-ଭେଦ ରହିଛି, ବାହୁଲ୍ୟ ଭୟରୁ ଲେଖିନାହାନ୍ତି । ଉତ୍କଳ ଭାଷାରେ ଏହି ନାୟିକା ଭେଦ ନେଇ ଅସଂଖ୍ୟ ଅସଂଖ୍ୟ କବିତା ଦେଖାଯାଏ । ଏ ସବୁ ଯେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଆଦରସାଭିତ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱନାଥଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ଫଳରେ ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ଏହି ବିଭିନ୍ନ ରସର ବିଶେଷ ପ୍ରଚାର ଥିଲା ବୋଲି କହିଲେ, ବୋଧ ହୁଏ ଭୁଲ ହେବ ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଦୋଷ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଯେ ଜୀବନ୍ତ ଥିଲା ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀନ କବିମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠାପର ସାହିତ୍ୟ ସେବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରୁ ଅଳ୍ପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶତଶତ ଅମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅପ୍ରକାଶିତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଅଛି । ଯଦି କୌଣସି କାଳରେ ଏହି ସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଜଗତର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆସେ ତେବେବେଳେ ଜନ ସାଧାରଣ ବୁଝି ପାରିବେ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କି ବିରାଟ ଥିଲା ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗଠାରୁ କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଶାରେ ମରହଟ୍ଟା ରାଜତ୍ୱର ଅବସାନଠାରୁ, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ସଦାନନ୍ଦଙ୍କ ପରେ-ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଗଗନରେ ସେପରି କୌଣସି ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ନକ୍ଷତ୍ର ଉଦୟ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଇଂରେଜ ରାଜତ୍ୱ ଆରମ୍ଭରୁ ଓଡ଼ିଶା ବଙ୍ଗଦେଶ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପରିସ୍ଫୁରଣରେ ଅନେକ ବ୍ୟାଘାତ ଘଟିଛି । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରତି ଲୋକଙ୍କର ଆଦର କମିଯାଇଛି । ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସରକାର ମଧ୍ୟ ସେପରି କିଛି ବିଶେଷ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ନାହାନ୍ତି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଯେ ବଞ୍ଚିରହିଛି ସେଥିପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରେ ଆମ୍ଭେମାନେ କୃତଜ୍ଞ ।

ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ରାଧାନାଥଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖା ଦେଇଛି । ରାଧାନାଥଙ୍କଠାରୁ classic ଅବସ୍ଥାରୁ romantic ଅବସ୍ଥା ଆଡ଼କୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଗତି କରିଛି । ରାଧାନାଥଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର romantic revival ର ପ୍ରଥମ ସୂତ୍ରଧାର କୋଲି କହିଲେ ବୋଧହୁଏ ଅସଙ୍ଗତ ହେବ ନାହିଁ ।

ଏହି ସକଳ ସମୟଠାରୁ ଭାଷାରେ, ଭାବରେ, ସାହିତ୍ୟର ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି । ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ଲୋକ-ନାଥଙ୍କ ପରି ଅଳଂକାର ବ୍ୟବହାର ଆଉ ଦେଖା ଯାଉ ନାହିଁ । ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ ପାଇଁ କେବଳ ରାଜପରିବାରର ଲୋକ ଦରକାର ପଡ଼ୁ ନାହାନ୍ତି । ସମାଜର ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ମଧ୍ୟ କବିତା ଲେଖା ହେଉଛି । କବିତା ଲେଖା ପାଇଁ ନୂତନ ନୂତନ ଛନ୍ଦର ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ଅମିତ୍ରାକ୍ଷରରେ କବିତା ଲେଖା ହେଉଛି ଏବଂ ଆଦୃତ ମଧ୍ୟ ହେଉଅଛି । ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ଭାଷାର ସରଳତା ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆ ଯାଉଛି ।

ରାଧାନାଥ, ଗଙ୍ଗାଧର, ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ କବିତା ଲେଖା ଯାଉଛି ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏତିକିଣି ବେଶି କିଛି କହିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ ହେଉ ନାହିଁ ।

ଏବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡକବିତା ଲେଖା ହେଉଛି । ଯାହାର ମନକୁ ଯେପରି ପାଇଲା ସେ ସେହିପରି ଛନ୍ଦରେ, ସେହିପରି ଭାଷାରେ କବିତା ଲେଖୁଛନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ସାହିତ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ସୁନ୍ଦର ଓ କେତେ ସ୍ଥାନରେ ଅସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଅତି ଆଧୁନିକ କବିମାନଙ୍କ ଲେଖାରେ ଅଧିକାଂଶ ଭାବରେ ବଙ୍ଗ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ବିଶେଷତଃ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ଏହି କେତେକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସବୁ କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି, ସେଥିରେ ଗର୍ବ କରିବା ଭଳି କୌଣସି ଜିନିଷ ନ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ବିଶେଷ ସମାଲୋଚନାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ଅନୁକରଣ କଥା ନେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ବହୁତ ବାଦବିବାଦ ଚାଲିଛି । ଅନେକ କବିତା ଲେଖକ ବଙ୍ଗଭାଷାର ଅନୁକରଣରେ କବିତା ଲେଖୁ ଥିବାର ଦେଖା ଯାଇଛି । ଅନୁ-କରଣ କେବେ କରଣୀୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ କହି ପାରୁ ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ ଆଜି କାଲିର ଯୁଗରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଭାବ ଅନ୍ୟ ଏକ ଜାତି ଉପରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ଧୃଷ୍ଟତା ମାତ୍ର । ଯେଉଁଠାରେ ଆମେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଜିନିଷ ଦେଖିବୁଁ, ଉଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶ ଦେଖିବୁଁ, ତାକୁ ଅନୁକରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ୱତଃ

Digitized by srujanika@gmail.com

ମନ ବଳିବ । ଏପରି ଗୃହା ଦେଖା ନ ଗଲେ ଜାତି ମଧ୍ୟ ଉଠି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ଅନୁକରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ 'ଅନୁକରଣ' କରିବାକୁ ଯାଇ ଯଦି 'ବିକୃତକରଣ' କରିବୁଁ, ଅମଙ୍ଗଳ ସୁନିଶ୍ଚିତ । ବିକୃତକରଣ ସର୍ବଦା ଦୂଷଣୀୟ । ବିକୃତକରଣ ଦ୍ୱାରା ଜାତିର ଜୀବନ, ଜାତିର ସାହିତ୍ୟ ବିକୃତ ହୋଇ ପଡ଼େ । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ବିକୃତକରଣ ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଜାତିର କି ଅମଙ୍ଗଳ କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ବୁଝାଇ କହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ମନରେ ବଡ଼ ନୈରାଶ୍ୟ ଖେଳି ଯାଏ । ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସମୂହ ଭାବରେ ସେପରି କିଛି ଚେଷ୍ଟା ହେଉ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ । ଯଦି ଦେବୀ ବୀଣାପାଣିଙ୍କର ଚରଣ ସେବା ପାଇଁ ସମୂହ ଭାବରେ କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠିଏ ଚେଷ୍ଟା ହୁଏ, ତେବେ ଏହି ଚେଷ୍ଟାର ସମ୍ବାଦ ପାଇ ମନରେ ଯେ କି ଆନନ୍ଦ ସଞ୍ଚାର ହୁଏ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ଆଜି ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉତ୍କଳ କବି ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଛି ଏହା ଶୁଣି କାହାର ମନରେ ସନ୍ତୋଷ ଜାତ ନ ହେବ ? କବି ସମ୍ମିଳନୀ ନାମ ମାତ୍ର ସମ୍ମିଳନୀ ନ ହୋଇ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ମିଳନୀ ହେଉ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶ ବାସୀଙ୍କର ହୃଦୟର ଆକାଙ୍କ୍ଷା । କବି ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ ହୋଇ ଯାଇ ପ୍ରାୟ ଏକ ବର୍ଷ ବତି ଗଲାଣି, କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ୱାରା କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିବାର ଦେଖି ଅନେକ ଏହାର ସାର୍ଥକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ହେବାର କଥା ମଧ୍ୟ । କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରି କେବଳ ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଯଦି ଏହି ପରି ସମ୍ମିଳନୀ ବସୁ ଥାଏ, ତେବେ ଏହି ପରି ପ୍ରହସନ ଏହିଠାରେହିଁ ସମାପ୍ତ ପାଇବା ଦରକାର । ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ତେବେ ନିଜ ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ, ଯେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେଉ ନା କାହିଁକି ଚେଷ୍ଟା ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉଚିତ । ଏହା ଜଣକର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ । ଦଶ ଜଣ ମିଳିମିଶି କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ । ଯାହାହେଉ କବି ସମ୍ମିଳନୀ ବୃଥା ଆଡ଼ମ୍ବରରେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ପ୍ରକୃତ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଦେଶର କୃତଜ୍ଞ ଭାଜନ ହେବ ବୋଲି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭରସା ।

ଦେଶରତ୍ନ ମଧୁସୂଦନ

ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ଚରଣ ଶତପଥୀ

ଉତ୍କଳରେ ପ୍ରକୃତ ଜାତୀୟତାର ଉଦ୍‌ବୋଧକ ପୁରୁଷ ସିଂହ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ, ଏମ୍.ଏ., ବି.ଏଲ୍., ସି.ଆ. ଇ. ଆଉ ଇହଜଗତରେ ନାହାନ୍ତି । ଉତ୍କଳ-ଉପବନରେ ମଧୁପର ମଧୁଗୁଞ୍ଜନ ଆଉ ଶୁଣା ଯାଉ ନାହିଁ । ଉତ୍କଳ ଜନନୀର ମୁକୁଟରେ ଯେଉଁ ହୀରାଟି ଜକ୍ ଜକ୍ କରୁଥିଲା ସେ ହୀରାଟି ଆଉ ନାହିଁ । "ମାଆ, ମାଆ" ବୋଲି ପ୍ରତିକ୍ଷଣରେ ଯାହାର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ଉଚ୍ଛଳି ଉଠୁଥିଲା ସେ ହୃଦୟଟି ଆଜି ମାଟି ସାଥିରେ ମିଶି ଯାଇଛି । "ଭାଇ ଭାଇ" ବୋଲି ଯେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ବାଟ ଘାଟ, ନଈ ନାଳ ମାନୁ ନ ଥିଲା ସେ ଜଣକ ଆଜି ଶୂନ୍ୟରେ କାହିଁ ଲୁଚି ରହିଲେ । ଏହି ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ତିରୋଧାନରେ ଆଜି ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳ ବାସୀ ତାଙ୍କର ଅଭାବ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଦୁଃଖିତ ହେଉଛନ୍ତି—"ଆହା, ମଧୁ ବାବୁ ଆଉ ନାହାନ୍ତି—ସେ କାହିଁ ଲୁଚି ରହିଲେ ।" ଜୀବନରେ ସହସ୍ରବାର ସେହି "ମାଆ ମାଆ ଭାଇ ଭାଇ" ମଧୁର ଡାକ ଯେତେ ଶୁଣିଥିଲେ ବି ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାଣର ପିପାସା ମେଣ୍ଟି ଥିଲା ପରି ବୋଧ ହେଉ ନାହିଁ । ହାୟ, ସେହି ଦେଶରତ୍ନ ମଧୁସୂଦନ ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଗତ ଫେବୃଆରୀ ତିନ ତାରିଖ ରାତି ଏକ ଘଟିକା ସମୟରେ ସେହି ମହାତ୍ମାଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣ ସମ୍ବାଦିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଉତ୍କଳ-ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚିର ଦିନ ପାଇଁ ଅସ୍ତମିତ ହୋଇ ଗଲେ ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ସେ ଯାହା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ଅମୂଲ୍ୟ—ସେହି ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେ କୁସୁମ ବର୍ଷଣ କରୁଥିବେ ।

ମଧୁ ବାବୁଙ୍କର ଜୀବନ ଗୋଟାଏ ଜାତିର ଜୀବନ । ଏପରି ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ ଅତି ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟି ଥାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ପତନ ସମୟରେ ଭଗବାନ ମଧୁସୂଦନଙ୍କୁ ନବ ଆଶା, ନବ ପ୍ରେରଣା ଓ ନବ ଉନ୍ମାଦନା ଦେଇ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ । ଏହି ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ବିଶାଳ ଜାତିର କିପରି ଅଶେଷ ମଙ୍ଗଳ

Digitized by srujanika@gmail.com

ସାଧିତ ହୋଇଛି ତଦୀୟ ଜୀବନର ଇତିହାସ ଆଜି ତାହାର ପରିଚୟ ଦିଏ । ମଧୁବାବୁ କଟକ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ୟ-ଭାମାପୁର ନାମକ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମରେ ୧୮୪୮ରେ ଜନ୍ମ-ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କର ପିତାଙ୍କର ନାମ ୺ ଚୌଧୁରୀ ରଘୁନାଥ ଦାସ ଓ ମାତାଙ୍କର ନାମ ସାରଳା ଦେବୀ । ପିତା-ମାତା ଦରିଦ୍ର ହେଲେହେଁ ସେମାନଙ୍କର ତେଜସ୍ୱିତା ଓ ଦୟା-ଦ୍ରତା ପ୍ରଭୃତି ସବୁ ଗୁଣ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଅତି ଉଚ୍ଚ ଓ ମଧୁମୟ କରିଥିଲା । ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମୟ—ସେଥିପାଇଁ ସାରଳା ଦେବୀ ପୁତ୍ରକୁ କୌଣସି ହୀନ ଓ ଅନ୍ୟାୟ କର୍ମରୁ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ଲାଗି ସମୟ ଉଣ୍ଡି କେତୋଟି ମୀତ ଗର୍ଭକ ପ୍ରବଚନ ଶୁଣାଉ ଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରବଚନ ମଧ୍ୟରୁ "ଆଲୋ ସଖି, ଆପଣା ମହତ ଆପେ ରଖି" କଥାଟା ନିତାନ୍ତ ସତ—ଏହି କଥା ମଧୁସୂଦନ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନରେ ଜାଣି ପାରି ମାଆଙ୍କର ଅଶେଷ ଗୁଣାବଳୀ ଅହର୍ନିଶ କୀର୍ତ୍ତନ କରୁଥିଲେ । କେବଳ ତେତିକ ନୁହେ; ତାଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ସମଗ୍ର ଜଗତ୍ ମାଆ ପରି ବୋଧ ହେଉଥିଲା । ମାଆ ନାମର ଅମିୟ ମାଧୁରୀ ଯେପରି ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରର ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥିକୁ ସର୍ବଦା ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଥିଲା ।

ମଧୁସୂଦନ ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରାମ ଚଟଶାଳୀର ଅବଧାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ବାଲ୍ୟ ଜୀବନରେ ସେ ବଡ଼ ଚଗଲା ଥିଲେ—ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ଥିଲା । ସେ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପଢ଼ୁଥିଲେ ସେତକ ସେ କଦାପି ବିସ୍ମୃତ ହେଉ ନ ଥିଲେ । ଚଗଲା ଥିବାରୁ ସେ ସମୟେ ସମୟେ ଅବଧାନଙ୍କୁ ମାନୁ ନ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏହି ଅବଧାନଙ୍କୁ ସେ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନରେ ସବୁଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁରୁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ତାଙ୍କର ପାଦ ରେଣୁ ରଖି ପୂଜା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଦୀର୍ଘ ତିରିଶି ବର୍ଷ କାଳ ଜୀବନର ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପେନ୍‌ସନ୍ ଦେଇ ଆସୁ-ଥିଲେ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ହେଲା ଉତ୍ତରେ ସେ କଟକ ଆସିଲେ । ସେ କଟକରେ ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷାରେ ଅତି ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ କଲିକତା ଯାତ୍ରା କଲେ । ସେତେବେଳେ କଲିକତାକୁ ଯାତାୟାତର ମାର୍ଗ ଅତିଶୟ ଦୁର୍ଗମ ଥିଲା । ରେଲ-ପଥର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ନ ଥିଲା—ଦସ୍ୟୁ ତସ୍କର-ମାନଙ୍କର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ ପଥିକମାନଙ୍କ ମନରେ ମହାଭୀତି ଅଣାଉ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ନିର୍ଭୀକ ମଧୁସୂଦନ ସ୍ୱୀୟ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପଥରୁ ନିବୃତ୍ତ ନ ହୋଇ କଲିକତା ଅଭିମୁଖରେ ଯାତ୍ରା କଲେ । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବା ନିମିତ୍ତ କଲିକତାକୁ ଯାଇଥିବା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧୁସୂଦନହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ । ସେ କଲିକତାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅବଲୋକନ କରିଥିଲେ ସେଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ମାହତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ବଙ୍ଗୀୟମାନଙ୍କ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆ-ମାନେ ନିଜ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଚିହ୍ନା ପଡ଼ିଲେ ହାସ୍ୟ ବିଦ୍ରୂପର ସୀମା ରହୁ ନ ଥିଲା । ସେ ଓଡ଼ିଆର ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଦୁରବସ୍ଥା ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ମାହତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଜାତିର ଟେକ ବଜାୟ ରଖିବା ଲାଗି ଏହିଠାରୁହିଁ ସଂକଳ୍ପ କଲେ ଓ ଭବିଷ୍ୟତରେ ତାଙ୍କର ଏହି ସଂକଳ୍ପ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଏହିଠାରେ ଏଫ୍.ଏ., ବି. ଏ., ଓ ଏମ୍.ଏ ପରୀକ୍ଷାରେ କୃତିତ୍ୱ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ତତ୍ପରେ ତତ୍ରତ୍ୟ ଏକ ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଶିକ୍ଷକତାରେ ଯେପରି ସୁଯଶ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଥିଲେ ତାହା ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଭାଗ୍ୟରେ କ୍ୱଚିତ୍ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ । ଯେଉଁ ଛାତ୍ର-ମାନେ ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷାରେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜଣେ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ନେତା ହୋଇ ସ୍ୱସ୍ୱ ଦେଶର ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିଯାଇଅଛନ୍ତି । ବଙ୍ଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କୃତୀ ସନ୍ତାନ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସାର୍ ଆଶୁତୋଷ ମୁଖର୍ଜୀ, ମଧୁବାବୁଙ୍କର ଛାତ୍ର । ଆଶୁତୋଷଙ୍କଠାରେ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅଗାଧ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଆଜୀବନ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ଯେଉଁ ଦିନ ଆଶୁତୋଷ ହାଇକୋର୍ଟର ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ସେଦିନ ସେ ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ରରେ ଗୁରୁ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦୁଇ ଧାଡ଼ି ଲେଖି ଥିଲେ—"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଯୋଗେ ଆଜି ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଛି । ମୋ ଜୀବନରେ ଯଦି କିଛି ଉନ୍ନତି ହୋଇ ଅଛି, ତାହା ଆପଣଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ।" ଏହି ସମୟରେ ମଧୁସୂଦନ ଇଂରାଜୀ ବ୍ୟାକରଣର ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର ବିଷୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଇଂରାଜୀ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାହା ଛାତ୍ର ସମାଜରେ ବିଶେଷ ରୂପେ ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା । ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରୁଥିବା-ବେଳେ ମଧୁସୂଦନ ଆଇନ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରିଥିଲେ । କଲିକତାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ତାଙ୍କ ଉପରେ ବିସ୍ତାର ଲାଭ କରିଥିଲା ଓ ସେ ସେହି ଧର୍ମରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଦୀକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାହା ବୋଲି ସେ କୌଣସି ଧର୍ମକୁ ନିନ୍ଦା କରୁ ନ ଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରଖିବା ଲାଗି ସେ କାରପରି ଲଢ଼ାଇ କରି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଧାନ ପୀଠ ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର

Digitized by srujanika@gmail.com

ମ ୟୂ ର ଭ ଞ୍ଜ ର

ବାରପଦାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ଉତ୍ସବର କେତେକ ଦୃଶ୍ୟ

ଉପରେ : ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଲୋକେ ଏହି ଉପଲକ୍ଷରେ ହୋଇଥିବା ସ୍ପୋର୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କର ଖେଳ ଦେଖୁଅଛନ୍ତି ।

*

ବାମ ଭାଗରେ : ସ୍ଥାନୀୟ ଗୃପଲ ପୋଖରୀରେ ସନ୍ତରଣ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ।

ବାରପଦାର ଡ. ସି. ରସ୍‌କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ

ବାରପଦା ପୁଲିସ୍ ପଡିଆରେ ସ୍ପୋର୍ଟ୍ କ୍ୟାମ୍ପ

ଏହି ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଚାରିଆଡୁ ସ୍ପୋର୍ଟ୍‌ମାନେ ବାରପଦାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

କେତେକ ଚିତ୍ର

ଗତ ୨୧-୭-୩୪ରେ ଖଣ୍ଡପଡାର ରାଜାସାହେବଙ୍କ ସହିତ ମୟୂର-ଭଞ୍ଜର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଲାଲ ସାହେବ ଶ୍ରୀଶିରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କର ବିବାହ ଉତ୍ସବର କେତେକ ଦୃଶ୍ୟ

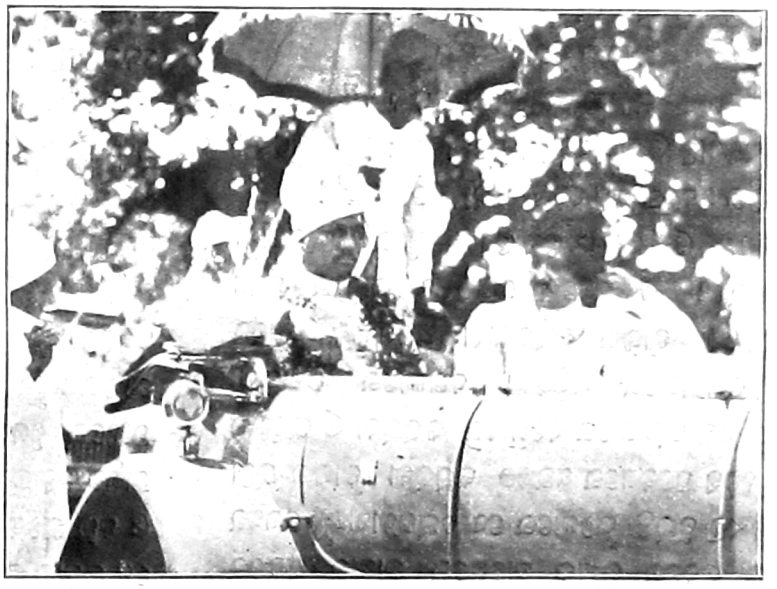

ଉପରେ : ନଗୃଓ୍ୱାର ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ-ଥିବା ସ୍ଥାନରେ ବରଙ୍କର ଶୁଭାଗମନ ।

ଉପରେ : ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ବରଙ୍କ ସହିତ ଗୋଲାପ ବାଗ ଅଭିମୁଖରେ ଯାତ୍ରା—କଟକର ଏସ୍. ଏ. ରୁଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ।

*

ବାମ ଭାଗରେ : ୨୧-୭-୩୪ ତାରିଖ ରାତିରେ ଗୁଡ଼ବାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ବରବାର—କଟକର ଏସ୍. ଏ. ରୁଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପରିଚାଳନା ଯେତେବେଳେ ପୁରୀର ଗଜପତିଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ତେତେବେଳେ ମଧୁବାବୁ ଯେପରି ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ଖେଳାଇ ତାହା ବନ୍ଦ କରାଇ ପାରିଥିଲେ, ସେପରି ଆଉ କିଏ କରି ପାରିବ ?

ମଧୁ ବାବୁ ଥିଲେ—ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମ ଓକିଲ । କଲିକତାରେ କେତେକ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷକତା କଲା ଉତ୍ତାରେ କଟକକୁ ଆସି ସେ ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହି ଓକିଲାତି ବ୍ୟବସାୟରେ ସେ ଜୀବନରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସମକକ୍ଷ ଓକିଲ କେବଳ ଉତ୍କଳରେ ନୁହେ, ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ବେଶି ନାହାନ୍ତି । ଆଜି ଆମ ଦେଶରେ ମାଆମାନେ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇଲାବେଳେ ଏହି ମଧୁବାବୁଙ୍କର ଗୁଣ ଗାଇ କହିଥାନ୍ତି :—

" ପାଠ ପଢ଼ିବ ଓକିଲ୍ ହେବ
ମଧୁବାବୁ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବ
କାଳିଆ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିବ । "

ଏହି ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ଦୀପନା କମ୍ ଗୌରବର ବିଷୟ ନୁହେ । ପିଲାମାନଙ୍କର ମନରେ କମ୍ ଆନନ୍ଦ ଏହା ଆଣେ ନାହିଁ !

୧୮୯୭ ଓ ୧୯୦୭ ରେ ସେ ଦୁଇଥର ବିଲାତଯାତ୍ରୀ ହୋଇଥିଲେ । ଏ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଉତ୍କଳର ପ୍ରଥମ ବିଲାତଯାତ୍ରୀ । ତାଙ୍କର ବିଲାତଯାତ୍ରା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅଶେଷ ଉପକାରରେ ଆସିଛି । ବଙ୍ଗଳାରେ ଚିରସ୍ଥାୟୀ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପରି ଓଡ଼ିଶାରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଇବା ଓ ଉତ୍କଳକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ପରିଣତ କରାଇବା ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା । ଏହି ଦୁଇଟି ଘଟନାରେ ସେ ବିଲାତବାସୀଙ୍କୁ ଯେପରି ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଭାବରେ ବୁଝାଇ ପାରିଥିଲେ ତାହାର ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରତି ପନ୍ଦର ବର୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ନ ହୋଇ ଏଣିକି ପ୍ରତି ତିରିଶ ବର୍ଷରେ ହୋଇ ଆସୁଅଛି ।

ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ବାଣିଜ୍ୟର ଦେଶ । ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାରେ ଏହାର ସ୍ଥାନ ଭାରତର କୌଣସି ପ୍ରଦେଶ ଠାରୁ ନ୍ୟୂନ ନୁହେ । ଦେଶ ବିଦେଶରେ କୃଷି, ବାଣିଜ୍ୟ, ଶିଳ୍ପ, କଳାର ଗୌରବ କିପରି ସୁବିସ୍ତାର ଲାଭ କରିବ ଏଥିଲାଗି ସେ ଅଦମ୍ୟ ଉତ୍ସାହରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । "ଉତ୍କଳ-ଟାନେରୀ" ଓ "ଓଡ଼ିଶା ଆର୍ଟ୍ ୱାର୍କସ୍" ଏହି ଦୁଇଟି କାରଖାନାର ସ୍ଥାପୟିତା ଦେଶରତ୍ନ ମଧୁସୂଦନ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଲାଗି ସେ କାହାର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ଏହି ଟାନେରୀର ଯୋତା ପୃଥିବୀ ବ୍ୟାପୀ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଏହି ଟାନେରୀ ଦ୍ୱାରା ଆଧୁନିକ ଜଗତରେ ଓଡ଼ିଆ ଗୋଟିଏ ଜାତି ବୋଲି ପରିଚିତ କରାଇ ଯାଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ଟାନେରୀ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଅଶେଷ ଉପକାର ସାଧିତ ହୋଇଛି । ଅହୁର ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶସ୍ତି ପ୍ରସାରିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାର କେତେକ ଦରିଦ୍ର ପରିବାର ଜୀବିକା ଉପାର୍ଜନରେ କ୍ଷମ ହୋଇଥିଲେ । ଦେଶ ଓ ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ ନିମିତ୍ତ ସେ ନିଜର ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯେପରି ବାଲି ପରି ଅର୍ଥ କମାଉଥିଲେ ସେହିପରି ଅଜସ୍ର ମୁଦ୍ରା ସତ୍କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦାନ କରୁଥିଲେ । ସେ ସର୍ବଦା ଉଚ୍ଚଭାବାପନ୍ନ ଥିଲେ । ଉଦାର ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ଆଦର୍ଶରେ ଯେପରି ତାଙ୍କର ପ୍ରତି ରକ୍ତ ଶୋଣିତ ମଧ୍ୟ ଗଢ଼ି ହୋଇଥିଲା ।

ଉତ୍କଳରେ "ଉତ୍କଳ-ସମ୍ମିଳନୀ"ର ପ୍ରାଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—କର୍ମୀ ମଧୁସୂଦନ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଉତ୍କଳରେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଜାତୀୟ ଜାଗରଣର ଶୁଭସ୍ପନ୍ଦନ ଅଣାଇ ଦେଇଥିଲା । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଗଠନ ମଧୁସୂଦନଙ୍କ କର୍ମମୟ ଜୀବନର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଘଟଣା । ନିଜର ଦେଶମାତୃକାର ଭଗ୍ନ ଅଙ୍ଗକୁ ଯୋଡ଼ିବା ଲାଗି ସେ ଯେପରି ଜାତୀୟ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପରି ଦ୍ୱିତୀୟ କର୍ମୀ ଆଉ ଅଖିରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ମାତାଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗିନୀ ଦେଖିବା ଲାଗି ସେ ଢଳେ ଢଳେ ନିଜ ଅଙ୍ଗରୁ ରକ୍ତ ବୁହାଇବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେଉ ନ ଥିଲେ । ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପରେ ଯେ ତାଙ୍କର ମଧୁର ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରାଣସ୍ପର୍ଶୀ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିଛି ; ସେ ତା'ର ପ୍ରାଣରେ ସ୍ପନ୍ଦନ ଅନୁଭବ କରିଛି ଓ ଜାତୀୟ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଛି । ଉତ୍କଳ ଦେଶ ମିଶ୍ରଣ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲାଟ ଓ ବଡ଼ ଲାଟଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରପରି ସେ ଲଢ଼ାଇ କରିଯାଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ବିଶେଷ ରୂପେ ଚଳାଇବା ଲାଗି ସେ The Oriya ନାମକ ଗୋଟିଏ ଇଂରାଜୀ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏହି ପତ୍ରିକା ଓଡ଼ିଶାରେ ସର୍ବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା । ସେ ଏହି ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକ ଥାଇ ଅତି ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରିଯାଇଅଛନ୍ତି । ଉତ୍କଳ ଦେଶମିଶ୍ରଣ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ଆନ୍ଦୋଳନର ଜନ୍ମଦାତା ମଧୁସୂଦନଙ୍କ କଠୋର ସାଧନା ଫଳରେ ଆଜି ଉତ୍କଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । ମୃତ୍ୟୁ ସମୟକୁ ତାଙ୍କୁ ୮୬ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ମଧୁସୂଦନ ସାଧାରଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ତେର ବର୍ଷ ବଡ଼ ରହିଥିଲେ । ସେହି ହେତୁରୁ ଲୋକେ ମଧୁବାବୁଙ୍କୁ ଉତ୍କଳର "କୁଳବୃଦ୍ଧ" ଆଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମଧୁସୂଦନ ଶ୍ରେଷ୍ଠଲାଟ ସଭା, ବଡ଼ଲାଟ ସଭା ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରଭୃତିରେ ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ ସଭ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଥିଲେ । ନୂତନ ସଂସ୍କାର ଆଇନ ପ୍ରଚଳିତ ହେବାବେଳେ ସରକାର ତାଙ୍କ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ପାଇ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ସେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଅତି ଦକ୍ଷତାର ସହିତ ଚଳାଇଥିଲେ । ଏତିକ ବେଳେ ସେ ଜିଲ୍ଲାବୋର୍ଡ ଓ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ଆଇନ୍‌ମାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇଥିଲେ । ମଧୁସୂଦନ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନ ମତ ସହିତ ସରକାରଙ୍କ ମତ ଅମେଳ ହେବାରୁ ଅମୃତସ୍ନାନ ରଖିବା ପାଇଁ ୧୯୨୭ ରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଇ ସେ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ । ଭାରତରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବା ବିଷୟରେ ମଧୁସୂଦନହିଁ ସର୍ବ ପ୍ରଥମ । ସେ ଅର୍ଥର ଦାସ ନ ଥିଲେ । ଟଙ୍କା ଅର୍ଥ ଲାଗି ସେ ଅମୃତସ୍ନାନରେ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଉ ନ ଥିଲେ । ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ସରକାର ତାଙ୍କ ଗୁଣରେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ସି. ଆଇ. ଇ. ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ ।

ମଧୁବାବୁ ଜଣେ କବି ଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ସୁମଧୁର ଓ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତାବଳୀ ଉତ୍କଳରେ ସୁବିଦିତ । ଦେଶ-ମାତୃକାକୁ ମା ଭାବରେ ଚିତ୍ରକର ମାତୃପୂଜାର ପ୍ରଥମ ବିକାଶ ମଧୁବାବୁହିଁ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ " ମାତୃପୂଜା " ଶୀର୍ଷକ ପଦ୍ୟଟି ପଢ଼ିଲେ ନିତାନ୍ତ ପାଷାଣ ହୃଦୟରେ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ପ୍ରୀତିର ସଞ୍ଚାର ହେବ । ସେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବିତା ଲେଖି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ସେ ଗୁଡ଼ିକର ଭାଷା ଯେପରି ସରଳ ଓ ମଧୁର ସେହିପରି ଦେଶାତ୍ମବୋଧକ ଓ ଏକାବେଳକେ ନୂତନ ଛନ୍ଦରେ ଗଢ଼ା । ଓଡ଼ିଆ, ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ, ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ତାଙ୍କ ପରି ସୁବକ୍ତା ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଜିଯାଏ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ସେ ଭାରତ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମଣ୍ଡଳର ସଭାପତି ମନୋନୀତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ସଭାପତି ରୂପେ ଯେଉଁ ସୁଚିନ୍ତିତ ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ତାହା ତାଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତି ଓ ପ୍ରବୀଣ ବାଗ୍ମିତାକୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଜଗତରେ ପ୍ରଚାରିତ କରିଥିଲା ।

ମଧୁ ବାବୁଙ୍କର ଜୀବନ ଗୋଟାଏ ଜାତିର ଜୀବନ । ସମୟ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ ମଧୁସୂଦନହିଁ ଓଡ଼ିଶା ଓ ଓଡ଼ିଶାହିଁ ମଧୁସୂଦନ ଥିଲା । ମୋଟ ଉପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ମଧୁ ବାବୁ ହିମାଳୟ ଶୃଙ୍ଗ ପରି ଉତ୍କଳର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶୃଙ୍ଗ ଥିଲେ । ସେହି ଶବ୍ଦେ ବର୍ଷର ଶୃଙ୍ଗଟି ଆଜି ଟଳି ପଡ଼ିଛି । ଉତ୍କଳର ମେରୁଦଣ୍ଡ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ମଧୁ ବାବୁ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ଓକିଲ, ପ୍ରଥମ ବିଲାତ ଯାତ୍ରୀ, ପ୍ରଥମ ଉଚ୍ଚ ଉପାଧ୍ୟାୟୀ, ପ୍ରଥମ ମନ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସର ସଭ୍ୟ ଓ ପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମଣ୍ଡଳର ସଭାପତି । ତାଙ୍କ ପରି ବଡ଼ ଓକିଲ, ବଡ଼ ବିବେକୀ, ବଡ଼ ଦାନୀ, ବଡ଼ ବୀର, ବଡ଼ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ, ବଡ଼ ବକ୍ତା, ବଡ଼ ଚତୁର, ବଡ଼ କର୍ମୀ, ବଡ଼ ଶ୍ରେଷ୍ଠବାଦୀ, ଓ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷକ ଉତ୍କଳରେ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଏତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବଡ଼ର ସେ ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ । ଏହା କମ୍ ଗୌରବର ବିଷୟ ନୁହେଁ । ବଡ଼ ପଣିଆ ବଡ଼ କଥା ତାଙ୍କ ଶରୀରର ରକ୍ତ, ମାଂସ ଓ ଅସ୍ଥିରେ ମଜ୍ଜି ଯାଇ ଥିଲା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ କଥାରେ ଏତେ ବଡ଼ ମନ ଓ ଉଦାର ପ୍ରକୃତି ଯେନ ଏ ଦେଶରେ ଅତି ଅଳ୍ପ ଲୋକ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଥାନ୍ତି । ମଧୁ ବାବୁ ଯେତେ-ବେଳେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତ ଦେଇଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ତାହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଛି । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରିୟତମ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଓ ଉତ୍କଳ ଟାନେରୀ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭୁଲି ପାରିବା ନାହିଁ । କଟକର ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ ମଧୁ-ବାବୁଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତି । ଏହି କଲେଜ ଥିବା ଯାଏ ମଧୁ ବାବୁଙ୍କର ନାମ ଉତ୍କଳରେ ଘୋଷିତ ହେଉଥିବ ।

ଓଡ଼ିଆର ଜାତୀୟ-ଜୀବନ-ରାଜ୍ୟର ମୁକୁଟହୀନ ସମ୍ରାଟ୍ ଆଜି ତିରୋହିତ । ସେହି ମହାମାନବଙ୍କର ତିରୋଧାନରେ କୋଟି ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ହୃଦୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ । କର୍ମବୀର ମଧୁସୂଦନ ସ୍ୱୀୟ ଜୀବନରେ ଦେଖାଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି—ଜାତିର ଗୌରବ ପ୍ରସାର କରିବାକୁ ହେଲେ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥରେ କିପରି ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ତାହାଙ୍କର ସେହି ମହତ୍ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୁଅନ୍ତୁ । ମଧୁ ବାବୁ ଆଜି ଚାଲି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି—ସେ ଉତ୍କଳର ବାୟୁହିଲ୍ଲୋଳରେ ଲୁଚି ରହି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ଗତିବିଧି ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ଧନ୍ୟ ବାବୁ—ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ—ତୁମ୍ଭେ ଆଜି ଉତ୍କଳରେ ଅମର ହୋଇ ରହିଲ । ଉତ୍କଳ ଇତିହାସରେ ତୁମ୍ଭର ନାମ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରରେ ଲିଖିତ ହୋଇ ରହିବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଆଦର୍ଶ

ମହେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ବାରପଦା

ଜାତି ଆମର ଅଜ୍ଞ ବହୁଶତ ବନ୍ଧନରେ ଜର୍ଜରିତ-ସମାଜ ବନ୍ଧନ, ରାଷ୍ଟ୍ର ବନ୍ଧନ, ଚିନ୍ତାଧାରାର ବନ୍ଧନ । ତାହାର ଶିକ୍ଷା ଓ ଦୀକ୍ଷା ସଂସ୍କାରର କାରାଗୃହରେ ଅବରୁଦ୍ଧ । ଅଜସ୍ର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଏହି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାର ଗଣ୍ଡି ଭିତରେ ରହି ରହି ତାହାର ଭାବଧାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଙ୍ଗୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି—ଆମ୍ଭ ଜ୍ଞାନର ଅସମ୍ମାନ ସହି ଅସୁଛୁଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଅତି ନୀରବରେ, ଅତି ନିଃ-ସଂକୋଚରେ । କେହି କେବେ ପ୍ରତିବାଦ କରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯୁଗାନ୍ତର ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଅଜ୍ଞ ଅଜସ୍ର ଆମର ଆଲୋକ ପାଇଛୁଁ—ଆମର ସାହିତ୍ୟ, ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ । ଏହା ସଂଗରେ ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟର ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀନ ଯେଉଁ ବାଟ ଦେଇ ଯାଇଛି, ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ବାଟରେ ଯାଇ ନାହିଁ । ଏ ସାହିତ୍ୟ ଆମର ଗୋଟାଏ ମୁକ୍ତିର ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ଧାଇଁଛି ।

କିନ୍ତୁ ସବୁଠୁଁ ଦୁଃଖର କଥା—ଏହି ମୁକ୍ତି ପ୍ରୟାସୀ, ସତ୍ୟା-ନ୍ୱେଷୀ, ସାହିତ୍ୟ-ବିପ୍ଳବୀ ଦଳଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମ ଦେଶର କେତେ ଜଣ ସମାଲୋଚକ ଖଡ୍ଗହସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ସାହିତ୍ୟରେ ଏତେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବାକୁ ଦିଆ ଯିବ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ-ଦ୍ରୋହୀ, ଦେଶଦ୍ରୋହୀ ଓ ଶିବଦ୍ରୋହୀ । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ତରୁଣ ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀର ପଂକିଳ ଚରିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି ଅଡ଼କୁ ଝୁଙ୍କି ବେଶି । ଜୀବନର ଉଚ୍ଚ-ତର ପ୍ରେରଣା ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରାଙ୍କନ ତଥାକଥିତ ଅନୀତି (Immorality) ଓ ବସ୍ତୁବାଦ (Realism)ର ଦୂଷିତ ପବନ ଯେନ ଦେଶ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଓ ହାନିକର ।

ବାସ୍ତବରେ ଯଦି ଏକଥା ସାହିତ୍ୟ ବଜାରରେ ଘଟିଥାଏ ତାହାହେଲେ ଏହା ଗୋଟାଏ ଭାବିବାର କଥା—ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ଯଦି ବାସ୍ତବିକ ଆଦର୍ଶକୁ ପଙ୍ଗୁ କରେ ତେବେ ତାହା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ସେମାନେ ଦାୟୀ । ତେଣୁ ପ୍ରଥମରୁ ଆମକୁ ଭାବିବାକୁ ହେବ—ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଆଧୁନିକ ତରୁଣ ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଯଥାର୍ଥ ଆଦର୍ଶ କିମ୍ବା ନୁହେ, ସାହିତ୍ୟରେ ତାହାର ସ୍ଥାନ ହୋଇପାରେ କି ନା ? ତା'ହେଲେ ଯାଇ ଆମେ ଗୋଟାଏ ମୀମାଂସା କରି ପାରିବା । " ଅନ୍ତରର ଅନୁଭୂତିରେ ଜାଗ୍ରତ ଗୋଟାଏ ଚିରନ୍ତନ ସତ୍ୟ ସୁନ୍ଦରକୁ ବାହାରେ ବିଶାଳ ଭାବରେ ସୃଷ୍ଟି କରିବାହିଁ ହେଉଛି—art ବା ଶିଳ୍ପ । " ଆଦର୍ଶ ହେଉଛି ଅନ୍ତରର ସତ୍ୟ-ଦୃଷ୍ଟି, ଆତ୍ମାର ସହଜ-ପ୍ରକାଶ । ଶିଳ୍ପୀ ଗୋଟାଏ ରୂପ ବା କଳ୍ପଲୋକର ସୃଷ୍ଟି କରେ । ରସିକ ଲୋକ ସେହି କଳ୍ପଲୋକର ମୁକ୍ତଦ୍ୱାର ଦେଇ ରୂପକୁ ଦେଖେ ଓ ତାହାର ପ୍ରତିଛାୟା ନିଜର ତୁଳିକା ସାହାଯ୍ୟରେ ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଆଦର୍ଶ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଗଲେ ଅନୁଭୂତି, କଳ୍ପନା, ଚିନ୍ତା ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ କଥା ଆସିଯାଏ । ଶିଳ୍ପକୁ ଆମେ ବସ୍ତୁ ଆକାରରେ ଗଢ଼ି ପାରୁନାହିଁ । ତାହାକୁ ପାଉଁ ଅନ୍ତରର ରସାନୁଭୂତି ଦେଇ—intuition ବା ଭାବର ଉନ୍ମେଷ ମଧ୍ୟରେ । ଶିଳ୍ପ ଦେଶ କାଳର ଅତୀତ, ତାହାର ମୂଳକଥା ହେଉଛି ଚିରନ୍ତନ ଅନନ୍ତ ସତ୍ୟ ।

ଅନେକ ସମାଲୋଚକ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଅଶ୍ଳୀଳ ବା ଦୁର୍ନୀତିପରାୟଣ ବୋଲି ଭର୍ତ୍ସନା କରିଥାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଭାବି ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ ଆଦର୍ଶ ଜିନିଷଟା କଣ ! ଆଦର୍ଶ ଯେ କୌଣସି ନୈତିକ କର୍ମ ନୁହେଁ ଏକଥା ସେମାନେ ବୁଝିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ସତ୍ୟଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟଲୋକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରେ—art ର ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ, ତାହା ଉପରେ ନୀତିର ଶାସନ ଚଳେ ନାହିଁ । କୌଣସି ଛବି ବା ମୂର୍ତ୍ତି, ସୁନୀତ କିମ୍ବା ଦୁର୍ନୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟନାର ବା ବସ୍ତୁର ପ୍ରତିରୂପ ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ସେହି ପ୍ରତିରୂପ ଯଥାର୍ଥ ଶିଳ୍ପସୃଷ୍ଟି ହିସାବରେ ନୀତିର ନିୟମ-ଦ୍ୱାରା ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ବିଚାରର ବାହାରେ । ସେହି ରୂପକୁ ନୀତିର ନିକ୍ତିରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଅତ ତାହା ଯଦି ହୁଏ ତେବେ ତାହା ସାହିତ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ, ହେବ ନୀତି । ଅଶ୍ଳୀଳ ଓ ଅସୁନ୍ଦର ଏକା ଜିନିଷ ନୁହେ । ତାହା ଯଦି ହୁଏ, ତେବେ କୁମାରସମ୍ଭବ, ମେଘଦୂତ, ଗୀତ-ଗୋବିନ୍ଦ, ଲାବଣ୍ୟବତୀ, ବୈଦେହୀଶବିଳାସ, ପାବତୀ ଓ ପ୍ରାୟ ଭଲ ଭଲ ଇଉରୋପୀୟ ସାହିତ୍ୟକୁ ବାଦ ଦେବାକୁ ହୁଏ ।

ଦଳେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି—ଯେଉଁମାନେ ସାହିତ୍ୟରେ ଚାହାନ୍ତି କେବଳ ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା । କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଆଦର୍ଶ, ପ୍ରୟୋ-ଜନ ଓ ଅପ୍ରୟୋଜନର ଅତୀତ, ଏ କଥା ସେମାନେ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ କଥା ସମସ୍ତେ ମାନିବେ ଯେ—ଯେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସୁଖ ଦେଲେ ବା ପ୍ରୟୋଜନ ସାଧନ କଲେ ତାହା ଆଦର୍ଶ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆଦର୍ଶର ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟରେ—ପ୍ରୟୋଜନରେ ନୁହେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପ୍ରୟୋଜନ ସୃଷ୍ଟି କରେ ବିଜ୍ଞାନ । ସାହିତ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ନୁହେ ।

ଅନେକେ ପୁଣି କହନ୍ତି ଯେ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ଏ ଯେଉଁ ଶିଳ୍ପ ଏବଂ କୃତିତ୍ୱର ମୋହ—ଏଥିରେ ଆଧୁନିକ ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର କୌଣସି କୃତିତ୍ୱ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହା ମାଗି ଅଣିବା ଅଉ ମଧ୍ୟ ମାରି ଅଣିବା କଥାଟାକୁ ସେମାନେ ଅର୍ଥ କରନ୍ତି ଯେ ଆଧୁନିକ ଲେଖକଙ୍କର ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କର ପ୍ରେମର ନମୁନା ଓ ରଙ୍ଗ ଢଙ୍ଗ ବିଲାତି ଧରଣର ।

ମନ୍ଦିରର ପ୍ରାଣ ଜାଗି ଉଠିଛି—ଅଉ ସେ ପ୍ରାଣର ସ୍ପର୍ଶ ବିଦେଶୀ ସାହିତ୍ୟରେ ଅଛି । ହୁଏତ ଅମେ ତାହାର ନକଲ କରୁଛୁଁ । ସେଇଟା ଅବଶ୍ୟ ଅମର ଅକ୍ଷମତାର ପରିଚୟ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ରୁଷ, ଫରାସୀ ବା ଇଂରାଜ ସାହିତ୍ୟ ଉଚ୍ଛିନ୍ନ ନାହିଁ । ଇଂରାଜ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧାର ନକଲ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା ହୁଏ ନାହିଁ ଏ ଦେଶ ଲୋକଙ୍କର—ଯେତେ ଦୋଷ ସେହିମାନଙ୍କର—ଯେଉଁମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ବା ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରେମର କଥା ଭାବନ୍ତି ।

ଅନେକେ କହନ୍ତି ଆଧୁନିକ ତରୁଣ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର କୌଣସି creed ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ପଥ ନାହିଁ, ପତାକା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା, ଏପରି ଯେଉଁମାନେ କହନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶଙ୍କର ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ସଂଗରେ ପରିଚୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ । ହୁଏତ କାହାଠାରୁ ଏ କଥା ଶୁଣି ବା ଗୋଟାଏ ବିପକ୍ଷ ସମାଲୋଚନା ପଢ଼ି ସେମାନେ ଏହା କହି ଥାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ କିଛି ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଗଲେ ତାହା ସଂଗରେ ବିଶେଷ ପରିଚୟ ଯେ ଦରକାର, ଏ କଥାଟା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଆସେ ନାହିଁ ।

ସଂସାରରେ କାଜେ (rubbish) ବହି ଏକା ବାଜେ ନୁହେ । ସମାଲୋଚନା ଛଳରେ ଦାୟିତ୍ୱହୀନ କଟୁକ୍ତିର ବହୁ ଅନର୍ଥକ ମଇଳା ବାଣୀ ମନ୍ଦିରର ପଥ ଏକା ବେଳକେ ସମାଚ୍ଛନ୍ନ କରି ଦେଉଛି । ଏ ଧରଣ ସମାଲୋଚକମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କୁ କେବଳ କଟୁକ୍ତିର ଚାବୁକ ମାରି ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପସନ୍ଦମତେ ବହି ଲେଖାଇ ନେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମନ୍ଦ ବହି ଭଲ ନୁହେ—କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଦ୍ୱାର ରୁଦ୍ଧ କରିଦେବା ସହସ୍ର ଗୁଣରେ ଅକଲ୍ୟାଣକର ।

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରିପୁଷ୍ଟି ଲାଭ କରି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଭୟ କରିବାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । କାରଣ ପ୍ରବାଦ ଅଛି—ଯେଉଁ ଶିଶୁ ପିଲାବେଳେ ଯେତେ ଦୁଷ୍ଟ ଥାଏ ବଡ଼ ହେଲେ ସେ ସେତିକି ଶାନ୍ତ ହୁଏ । ଏହାହିଁ ପ୍ରବୀଣ ସମାଲୋଚକମାନଙ୍କର ସାନ୍ତ୍ୱନା ହେବା ଉଚିତ ।

ଭାରତୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସଂବାଦ

ନେପାଳ ସଂବାଦ

ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ନେପାଳ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଦର ଉତ୍ତରାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହୁଳ ଗୋଳମାଳ ଘଟି ଯାଇଅଛି । ଶୁମଶେର ନାମକ ଶାସକ ପରିବାରର ଲୋକମାନେହିଁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଦର ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ଆଇନ ମତେ ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ହୋଇଥିବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବେ, ସେହିମାନଙ୍କରହିଁ ଏହି ପଦ ପାଇଁ ନ୍ୟାୟତଃ ଦାବୀ ରହିଅଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଦାବୀଦାରମାନେ ତିନିଗୋଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଓ ତଳ ଲିଖିତ ମତେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭାଗ କରାଯାଇ ପାରେ ।

(କ) ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧରମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ ପାଇଁ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ରରହିଁ ପ୍ରଥମେ ଅଧିକାରୀ । ସେମାନେ ବୀର ଶୁମଶେର କମ୍ବା ତାଙ୍କର ୧୬ ଜଣ ଭାଇଙ୍କ ଭିତରୁ କିଛିଏ କାହାର ବଂଶଧର ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମାତା ସମାନ ଜାତୀୟ ହେବା ଉଚିତ । ଏହି ଷୋଳ ଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମହାରାଜା ଏକମାତ୍ର ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ ଏହି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ରକ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିମିଶ୍ର ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କରହିଁ ଉକ୍ତ ପଦ ଉପରେ ସର୍ବାଦୌ ଦାବୀ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

(ଖ) ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ମାତା ସାଧାରଣତଃ ଉଚ୍ଚ ଜାତୀୟା ହେଲେହେଁ ଶାସକକୁଳଠାରୁ ତଳ ଶ୍ରେଣୀର ହୋଇଥାନ୍ତି । ବଂଶ ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ ସୈନ୍ୟାଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ ପାଇଁ ଉତ୍ତରାଧିକାରରୁ ଏମାନେ ବଞ୍ଚିତ ।

(ଗ) 'ଗ' କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧରମାନେ ନୀଚ ଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟ ବଂଶଧର ମାନଙ୍କର ଘୃଣା ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କର ପିତାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପାଳନ କରିଥାନ୍ତି । ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରେ ଏହି ବଂଶଧରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଛିକର ମନ୍ତ୍ରୀପଦ ପାଇବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ନେପାଳୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶାସକକୁ ଅବିମିଶ୍ର ବଂଶଧର ହେବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଚାହାନ୍ତି । କାରଣ ତାହା ନ ହେଲେ ସ୍ଥାୟୀ ରାଜବଂଶ ବୋଲି କିଛି ରହିବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ଏହି ଉତ୍ତରାଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୂର୍ବରୁ ନାନା ଆଶଙ୍କା ଜାତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରଧାନ ସେନାପତି ରୁଦ୍ର ଏହି ଶେଷ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ସର୍ବ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବଂଶଧରରୂପେ ତାହାଙ୍କୁହିଁ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରେ ଏହି ପଦବୀ ମିଳିବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅଳ୍ପ ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା ।

ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଆଉ ଦୁଇଟି ଭାଇଙ୍କର ନାମ ରଣ ଏବଂ ପ୍ରତାପ । ଯେମାନେ ସମସ୍ତେ ୧୮୬୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ନେପାଳର ବର୍ତ୍ତମାନ ଶାସନତନ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ବୀର ଶମ୍ଭେରଙ୍କର ପୁତ୍ର । ନେପାଳର ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ବୀର ଶମ୍ଭେରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭାଇ । ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଭୀମ ଶମ୍ଭେରଙ୍କର ହରାନ ଓ ରାମ ନାମକ ଦୁଇ ପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଉପରୋକ୍ତ ରୁଦ୍ର ଏବଂ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଭାଇ ମିଳିତ ହୋଇ ଏକ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରର ସୂତ୍ରପାତ କଲେ । ଏହି ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧର ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ । କୌଶଳ କରି ସେମାନେ ନେପାଳ ରାଜାଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଶ୍ରେଣୀର ଦୁଇଟି କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେବାର ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅବଶ୍ୟ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ବଂଶଧରମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ପ୍ରତିପତ୍ତି ପାଇଥାନ୍ତେ । ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କର ବୟସ ୧୪ ବର୍ଷ ଏବଂ ବିବାହ ପାଇଁ ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ସେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ।

ଉପସ୍ଥିତ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ସର୍ ଯୁଧା ଶମ୍ଭେରଙ୍କ ଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରର ଗନ୍ଧ ଆଗରୁ ପାଇଥିଲେ । ଗତ ୧୮ ମାସ ହେଲା ସେ ବିପକ୍ଷ ଦଳକୁ ମିଳାଇବା ପାଇଁ ନିଜର ଯଥାସାଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ସେ ସ୍ଥିର କଲେ ଯେ, କୌଶସି ଉପାୟରେ ତାଙ୍କ ବଂଶର ପରମ୍ପରା ଦାବୀ ଉପରେ କାହାକୁ ବାଧା ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଦେବେ ନାହିଁ । ତଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ନାନା ପ୍ରକାର ଗୋଳମାଳ ଜନ୍ମିବାର ଆଶଙ୍କା । ସୁତରାଂ ଏହି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଫଳରେ କିଛି ଦୁର୍ଘଟନା ଘଟିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ସାହସର ସହିତ ପ୍ରତିକାର କରିଥିଲେ ।

ଗତ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୮ ତାରିଖରେ ନେପାଳ ନରେଶଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଗୃହୀତ ହେଉଥିବା ଦରବାରରେ ଏହି ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକାରୀଙ୍କୁ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରା ଯାଇଥିଲା । ନିଜ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନ କରି ସେମାନେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଫାଟକ ପାଖକୁ ଆସି ସେମାନେ ଯେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ ତାହା ତାଙ୍କୁ ମାଟକୀୟ ପରି ଅଦ୍ଭୁତ ମନେ ହେଲା । ଫାଟକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାମାତ୍ରେ ଏକ ସୈନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ରାଇଫଲ୍ ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କଲେ । ପୂର୍ବରୁହିଁ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜପ୍ରାସାଦରେ ରଖା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକାରୀମାନଙ୍କର ଅସିବାର ଦେଖି ପ୍ୟାରେଡ୍ କରି ଫାଟକ ପାଖରେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ଘେରିଥିଲେ ।

ଉକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ବିଶିଷ୍ଟ କର୍ମଚାରୀ ଯଥାସ୍ଥାନରେ ବସିବା ପରେ ମନ୍ତ୍ରୀମହାରାଜ ତାଙ୍କର ସ୍ଥିର ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀୟ ସମସ୍ତ ବଂଶଧରମାନେ ଉତ୍ତରାଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲେ ଏବଂ ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗର ୧୮ ଗୋଟି ଉଚ୍ଚ ପଦସ୍ଥ କର୍ମରୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ରହିତ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ କିଛି ଗୋଳମାଳ ନ ହେବା ଲାଗି ଉକ୍ତ ପାଞ୍ଚ ଜଣଙ୍କୁ ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ କରାଯାଇ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ପାର୍ବତୀୟ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରଧାନ କର୍ମଚାରୀରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା । ସୁତରାଂ ସେମାନେ ସପରିବାର ନେପାଳର ରାଜଧାନୀ କାଠମାଣ୍ଡୁ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଫଳରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ରାଜସରକାରରେ କୌଣସି ବିବାଦ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ହେବାର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସେ ପୁନଶ୍ଚ ଆଦେଶ କରି ଅଛନ୍ତି ଯେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର

Digitized by srujanika@gmail.com

ବଂଶଧରମାନେ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ କେତେ ଗୋଟି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜିଲ୍ଲାରେ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ରହି ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭତ୍ତା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜକୁମାର ପୂର୍ବତନ ମହାରାଜା ତାଙ୍କ ପରିବାରର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଅଛି ।

ଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ନେପାଳ ଲୋକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଗୋଳମାଳ ଘଟି ନାହିଁ । ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳର ଶାସନ ଭାର ଦିଆ ଯାଇଅଛି । ପୂର୍ବତନ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ସର୍ ପଦ୍ମ ଶମ୍ଶେରେ ଜଙ୍ଗ ବାହାଦୁର ରାଜାଙ୍କୁ କମାଣ୍ଡର ଇନ୍ ଚିଫ୍‌ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରା ଯାଇଅଛି ଏବଂ ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ ତାହାଙ୍କୁହିଁ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ ମିଳିବ । ଏହି ସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଫଳରେ କେବଳ 'କ' ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ବଂଶଧରମାନେହିଁ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ପଦ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ବିଲାତରେ ନେପାଳର ରାଜଦୂତ

ଏସୋସିଏଟେଡ୍ ପ୍ରେସ୍‌ର ଏକ ସମ୍ବାଦରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ନେପାଳର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର କମାଣ୍ଡିଂ ଜେନେରେଲ୍ ବାହାଦୁର ଶମ୍ଶେରେ ଜଂ ବାହାଦୁର ରାଣା ଅଳ୍ପ ଦିନ ହେଲା ଏକ ନେପାଳୀ ସଂଘର ନେତୃତ୍ୱ ବହନ କରି ସମ୍ରାଟ୍ ପଞ୍ଚମ ଜର୍ଜଙ୍କୁ ନେପାଳର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଗୋଟିଏ ଉପାହାର ଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବିଲାତ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ଏହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମାପନ କରି କମାଣ୍ଡିଂ ଜେନେରେଲ୍ ନେପାଳୀ ରାଜଦୂତ ସଂଘର ପ୍ରଥମ ମନ୍ତ୍ରୀରୂପେ ଲଣ୍ଡନ ନଗରୀରେ କିଛି ଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରିବେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ରାଣୀ ସାହେବା ମଧ୍ୟ ଯାତ୍ରା କରିଛନ୍ତି । ଗତ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ତାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବିଲାତରୁ ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ ଡାକ୍ତର ବ୍ୟୋମଯାନ ଯୋଗେ ନେପାଳକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେହି ଦିନଠାରୁ ଭଲ ଅଛି ଏବଂ ଦରକାର ହେଲେ ବିଲାତରେ ପୁନର୍ବାର ଚିକିତ୍ସା କରାଇବେ ।

ଜେନେରେଲ୍ ବାହାଦୁର ୧୮୯୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ନେପାଳରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୧୬ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସୈନ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଦୁଇ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସେ ଜେନେରେଲ ପଦବୀକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇଥିଲେ । ଅଳ୍ପ ଦିନ ପୂର୍ବେ ପାଞ୍ଚଜଣ 'ଗ' ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ବିଶିଷ୍ଟ ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପଦଚ୍ୟୁତ କରା ଯିବାରୁ ତାଙ୍କୁ କମାଣ୍ଡିଂ ଜେନେରେଲ୍‌ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରା ଯାଇଅଛି ।

ନେପାଳରେ ସେ ବଡ଼ ଜନପ୍ରିୟ ବୋଲି ପରିଚିତ । ଜଣେ ଭଲ ଖେଳୋଡ଼ି ଓ ଶିକାରୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ନାମ ଅଛି । ଏଥି ପୂର୍ବେ ପ୍ରିନ୍ସ ଅବ୍ ଓୟେଲ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଥୋର ନାମକ ସ୍ଥାନକୁ ଶିକାର ଅଭିଯାନରେ ସେ ଯାଇଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ରଏଟାରର ସମ୍ବାଦରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଅଛି ଯେ ମଇ ମାସ ତା ୨୮ ରଖରେ ଜେନେରେଲ୍ ଶମ୍ଶେର ଜଂ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲେ । ଇଣ୍ଡିଆ ଅଫିସ୍, ବିଦେଶୀସ୍ଥ ଅଫିସ୍ ଓ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ୍ ହିନ୍ଦୁ ସୋସାଇଟିର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ତାଙ୍କୁ ଯଥାବିଧି ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରି ଫୁଲମାଳ ଦେଇଥିଲେ । ଅତି ମଧ୍ୟ ଏକ ମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନ ହିନ୍ଦୁ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ଅଭିଭାଷଣ ଦେଇ ଲଣ୍ଡନ ନଗରୀକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିଥିଲେ । ରଏଟାର ସମ୍ବାଦଦାତାଙ୍କୁ ଜେନେରେଲ୍ ଆନନ୍ଦରେ ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚି ଥିବାର ଜଣାଇ ଥିଲେ ଏବଂ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରି ତାଙ୍କୁ 'ରାଜନ୍ୟ' ଉପାଧି ଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଅଭିଳାଷ ପ୍ରକାଶ କରି ଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଚଳଚ୍ଛକ୍ତିହୀନା ଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟ୍ରେଚର୍‌ର ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ମଠରକୁ ଅଣା ଯାଇଥିଲା । ତତ୍ପରେ ଡୋଭରଠାରେ କରପୋରେଶନ୍‌ର ମେୟରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେ ସରକାରୀ ଭାବରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥିତ ହୋଇ ଥିଲେ । ମେ ୩୦ ତାରିଖରେ ସେ ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଅଛି ।

ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ତରଫରୁ ସର୍ ସାମୁୟେଲ୍ ଓ ଲେଡି ହୋର୍ ଜୁନ ଆଠ ତାରିଖରେ ଇଣ୍ଡିଆ ଅଫିସରେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଗୋଟିଏ ଭୋଜର ଆୟୋଜନ କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଓର୍ଚ୍ଛା ମହାରାଜାଙ୍କର ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଦାନ

ଓର୍ଚ୍ଛାର ମହାରାଜା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଷ ଭିତରେ ପ୍ରକାଶିତ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ହିନ୍ଦୀ କବିତା ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଇଁ ୫ ୨୦୦୦ ଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେବାକୁ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ମହାରାଜା ନିଜେ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଲୋକ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ସର୍ବଦା ଉତ୍ସୁକ । ଅଳ୍ପଦିନ ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ କବି ସମ୍ମିଳନ ହୋଇଥିଲା ମହାରାଜା ତାହାର ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ଏ ସମ୍ମିଳନରେ ବହୁ ବିଖ୍ୟାତ ସାହିତ୍ୟିକ ଓ କବି ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଓର୍ଚ୍ଛା ଏବଂ ଇନ୍ଦୋର ରାଜ୍ୟର ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ ସମିତିର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କମିଟି ହାତରେ ଏହି ପୁରସ୍କାରର ଭାର ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ରେବା ରାଜ୍ୟରୁ ଯୌତୁକ ନିଷେଧ ଉଠିଲା

ପୂର୍ବ ପ୍ରଥା ମତେ ରେବା ରାଜ୍ୟରେ କେହି ରାଜ ଯେମାନଙ୍କର ବିବାହ ହେଲେ ବିବାହ ଯୌତୁକ ପାଇଁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପ୍ରକାର ଯୌତୁକ ଟିକସ ଆଦାୟ ହେଉ-ଥିଲା । କରଦାତାମାନଙ୍କର ଆୟ ଓ ପଦ ଗୌରବ ଅନୁସାରେ ଏହି ଟିକସ ବସୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ରେବା ରାଜ୍ୟର ସରକାର ଏକ ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶ କରି ଏହି ଟିକସ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ-ଅଛନ୍ତି । ଲାହୋରର 'ଟ୍ରିବ୍ୟୁନ୍' ନାମକ କାଗଜ ଏହି ପ୍ରଜା ହିତକର ଘୋଷଣା ପାଇଁ ରେବା ରାଜ୍ୟର ସରକାରଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇ ଅଛନ୍ତି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଆଶା ଘୋଷଣା କରିଅଛନ୍ତି ଯେ ରାଜପୁତାନାର ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ସବୁ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ଏହି ବାଧ୍ୟତା ମୂଳକ ଟିକସ ଆଦାୟ ହେଉଅଛି, ସେ ସବୁ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରେବା ରାଜ୍ୟପରି ତାହାକୁ ଏଣିକି ଉଠାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ନବନଗରର ସୁବିଖ୍ୟାତ କ୍ରିକେଟ ଖେଳାଡ଼ି

ବିଲାତର ଏମ୍. ସି. ସି. କ୍ରିକେଟ ସଂଘର ସୁବିଖ୍ୟାତ ଖେଳା-ଡ଼ି କୁମାର ରଣଜିତସିଂହଜୀ ନବନଗର ମହାରାଜାଙ୍କର ଭ୍ରାତା । ସେ ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ । ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ବ୍ୟୋମ-ଯାନରେ ଆମି ସେ କରାଚିଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେ କୁମାର ପ୍ରତାପସିଂହଜୀ, ମିଷ୍ଟର ନାଉମଲ୍, ସିନ୍ଧ କ୍ରିକେଟ୍ କ୍ଲବ୍, ଏବଂ ନବନଗରର ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ପ୍ରଜାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦରରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳ ସହିତ ନବନଗରର ନାମ ବହୁକାଳ ହେଲା ସଂଯୁକ୍ତ ରହିଅଛି । କାରଣ ରଣଜୀ ଓ ରଣଜିତଜୀଙ୍କ ପରି ବିଖ୍ୟାତ ଖେଳାଡ଼ିମାନେ ଏହି ରାଜ୍ୟରେହିଁ ଜନ୍ମ ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଲାତର ଲର୍ଡ଼ମାନଙ୍କ ସମାଜରେ ସୁପରିଚିତ ହୋଇ ପାରିଅଛନ୍ତି ।

ତଳ ଲିଖିତ ଘଟଣାରୁ କୁମାର ରଣଜିତ ଇଂଲଣ୍ଡର ସବୁ ସ୍ଥାନରେ କିପରି ସମ୍ମାନିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି, ତାହା ଅନୁମାନ କରି ଯାଇ ପାରେ । ଥରେ କର୍ଣ୍ଣବାଲ୍‌ର ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେଟ ରେଲରେ ମଟର ଚଳାଇବା ବେଳେ ଲାଇସେନ୍ସ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପୁଲିସ ତାଙ୍କୁ ଅଟକାଇଲା । ସେ ତରବରରେ ଲାଇସେନ୍ସ ବଦଳରେ ତାଙ୍କର ଏମ୍. ସି. ସି. କାର୍ଡ ଖଣ୍ଡି ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ମଟର ଲାଇସେନ୍ସ ପରି ଏହାର ମଲାଟ ମଧ୍ୟ ଲାଲରଙ୍ଗର ହୋଇ ଥିବାରୁ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଖିଆଲ ରହିଲା ନାହିଁ । ପୁଲିସ କନ୍‌ଷ୍ଟେବଲଟି ଏ ଘଟଣାରେ ଭାରି ଖୁସି ହୋଇଗଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଲାଇସେନ୍ସ ମାଗିବା ବଦଳରେ କର୍ଣ୍ଣଓୟାଲ୍ ଜଳବାୟୁରେ ସେ ଯେପରି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଭ କରି ଏଥର କ୍ରିକେଟ ପଡ଼ିଥରେ ଖେଳିବାକୁ ବାହାରନ୍ତୁ, ଏହି ଶୁଭକାମନା କଲା ।

କାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପ ଥିବାରୁ କୁମାର ରଣଜିତ ଗତ ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲା କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳିବା ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏମ୍. ସି. ସି. ଯେତେବେଳେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିୟା ତଳେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗସ୍ତ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳରେ ଅଂଶ ଯୋଗଦେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ରାଜ୍ୟ ପରିଚାଳନରେ ଚିତ୍ତ ନେବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ।

ମହୀଶୂରରେ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି

ଗତ ମଇ ମାସ ୨ ତାରିଖରେ ମହୀଶୂରର କର୍ଣ୍ଣାଟକ ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ ଗୃହରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସଭା ଆହୂତ ହୋଇ-ଥିଲା । କର୍ଣ୍ଣାଟ ସାହିତ୍ୟର ଆଧୁନିକ ଉନ୍ନତି ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଖୋଲିବା ଓ ଛୁଟି ଭିତରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବକ୍ତୃତାର ଆଲୋଚନା କରିବା ଏହି ସଭାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟର ଉପଯୁକ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚା ଓ ଉନ୍ନତି କଳ୍ପେ ଏହି ସାହିତ୍ୟ ପରିଷଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଅଛି । କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷାର ବହୁ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ଏବଂ ମହୀଶୂର ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ସ୍କୁଲର ବହୁ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ପରିଷଦର ଉପ ସଭାପତି ମିଷ୍ଟର ଡି. ଭି. ଗୁଣ୍ଡପା ଗ୍ରନ୍ଥ-ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଓ ବକ୍ତୃତା ଗୁଡ଼ିକର ଆୟୋଜନ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ କହିଲେ ଯେ ପରିଷଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାର ଗତ ୧୯ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଏହା କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷାର ଉନ୍ନତି ଓ କର୍ଣ୍ଣାଟ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଗତି ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଦିଗରେ ଯଥାସାଧ୍ୟ କରିଅଛି ।

ବକ୍ତୃତା ଗୁଡ଼ିକର ଆୟୋଜନ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହି ଯେ କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷାରେ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ଆଜି ସମ୍ଭବପର ହୋଇଅଛି ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଭାଷାରେ ସବୁ ଦେଶର ସମସ୍ୟା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଗୋଟାଏ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାତୀୟତାର ଯୁଗ ଗତ ହୋଇ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଯୁଗର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଅଛି । ସୁତରାଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ଭାଷାରେ ଜାଣି ରଖିବା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ତତ୍ପରେ ସେ କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷାର ନବ ଯୁଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ କଥା କହିଲେ । ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ

Digitized by srujanika@gmail.com

କହିଲେ ଯେ ଗତ ୩୩ ବର୍ଷ ଭିତରେ କର୍ଣ୍ଣାଟ ସାହିତ୍ୟ ଯେପରି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଧାବମାନ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି ତାହାର ସମ୍ୟକ୍ ପରିମାପହିଁ ଏ ପ୍ରଦର୍ଶନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ସର୍ବଶେଷରେ ସେ କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଚଳନ କରିବା ପାଇଁ ଦାବୀ କରିଥିଲେ । ବିଦେଶୀ ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ଛାତ୍ରର ଯେଉଁ ବିପୁଳ ଶକ୍ତି ଓ ସମୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଅଛି ସେଥିପାଇଁ ସେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦର ଓଷମାନିୟା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ କିପରି ସୁଫଳ ଫଳି ଅଛି ଏବଂ ତାହାର ଛାତ୍ରମାନେ କିପରି ବିଶିଷ୍ଟତା ଅର୍ଜନ କରି ଅଛନ୍ତି, ତାହାର ଉଦାହରଣ ମଧ୍ୟ ସେ ଦେଖାଇ ଥିଲେ ।

ମହୀଶୂରର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ସର୍ ମିର୍ଜା ଇସ୍‌ମାଇଲ୍ ସଭା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲେ । ସେ କହି ଥିଲେ ଯେ ଭାରତର ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟର ଯେଉଁ ନବ ଜାଗରଣ ଆସିଅଛି, ଏବଂ ଏଥି ପ୍ରତି ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ମତି ଯେପରି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଏକ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଯେଉଁ ଗୌରବମୟ କାଳ ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଛନ୍ନ ରହିଅଛି, ପ୍ରାଚୀନ କର୍ଣ୍ଣାଟ ସାହିତ୍ୟ ଆଲୋଚନାରେ ତାହା ସମ୍ୟକ୍ ଉପଲବ୍ଧି ହେବ ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ଗୁଡ଼ିକର ଛପା ଓ କାଗଜ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦିଗରେ ଅଧିକ ନଜର ଦେବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।

ଶେଷରେ ସେ କର୍ଣ୍ଣାଟ ଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ସ୍କୁଲ୍ କଲେଜରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଟିକିଏ କଥା କହିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମତରେ ମହୀଶୂର ବାସୀ ନିଜର ଭାଷା ପ୍ରତି ଅବହେଳା କରିବା ଅବଶ୍ୟ ଉଚିତ ନୁହେ । କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜି ଭାଷା କେବଳ ଭାରତରେ ନୁହେ ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବସାଧାରଣର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷାରୂପେ ପ୍ରଚଳିତ ହେଉଅଛି । ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟ ଏକତା ବିଧାନ ଏବଂ ମହାଜାତୀୟ ଜାଗରଣ ଦିଗରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଆଜି ଯେଉଁ ଦାନ କରିଅଛି, ତାହା ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ଏ ଭାଷା ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସର୍ବଥା ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ଉଚିତ ।

କିନ୍ତୁ ସେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ନିଜ ଭାଷାରେହିଁ ଶିକ୍ଷିତ କରିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସହଜ ଉପାୟ ନାହିଁ ।

ସମ୍ବାଦ ଓ ସଙ୍କେତ

ଉତ୍କଳରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ

ଗତ ମଇ ଓ ଜୁନ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଉତ୍କଳରେ ଯେଉଁ ହରିଜନ ଗସ୍ତ କରିଥିଲେ ତାହା ଏକ ଐତିହାସିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଅଛି । ମଇ ତା ୨ ରଖରେ ଅନୁଗୋଳରୁ ବାହାରି ତାଳଚେର ଗାଡ଼ିରେ ସେହି ଦିନ ରାତି ୧୧ଟାରେ ସେ ପୁରୀ-ଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇ କୌଣସି ଯାନ ବାହାନର ବିନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଚକ୍ରତୀର୍ଥ ନିକଟରେ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାସ ଭବନକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ସମବେତ ଜନତା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିଥିଲା । ପୁରୀରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ସମୟ ଭିତରେହିଁ ତାଙ୍କର ହରିଜନ ଗସ୍ତ ପରିବ୍ରଜରେ ସମାପନ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ପୁରୀରୁ ବାହାରି କଟକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଚାଲି ଆସିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାତ ଆଠ ଦିନ ଦିଆଯାଇଥିଲା ତାହା ଶେଷ ହୋଇ ଯିବାର କଥା । ସୁତରାଂ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ଓ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ଲୋକେ ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି ତାଙ୍କୁ ଏଥିରୁ ନିବର୍ତ୍ତାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ନାନା ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଇ ଗାନ୍ଧୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ପୁରୀ-ଠାରୁ କଟକ ଆସିବା ବାଟରେ ପୁଣି ସ୍ଥିର କଲେ ଯେ ବଙ୍ଗଳା ଗସ୍ତ ବନ୍ଦ କରି ଓଡ଼ିଶାର ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ଚାଲି ଚାଲି ଗସ୍ତ କରିବେ । ବଙ୍ଗ ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତାମାନେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିପାରି ଏଥିରେ କରଂ ଅନନ୍ଦର ସହିତ ଉତ୍ସାହ ଦେଲେ । ସୁତରାଂ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସେ ଏହି ଗସ୍ତ କରି ପାରିଥିଲେ । ମଇ ମାସ ୮ ତାରିଖ ସକାଳେ ସେ ପୁରୀରୁ ବାହାରି ୧୬ ତାରିଖ କଟକରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ପାଟନାରେ ନିଖିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ଏକ ବୈଠକରେ ଯୋଗ-ଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ୧୬ ତାରିଖଠାରୁ ୨୧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ୨୧ ତାରିଖଠାରୁ କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଗସ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଜୁନ ମାସ ୮ ତାରିଖ ଯାଏ ସେ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଯାଜପୁର ଓ ଭଦ୍ରକ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ବୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ତପରେ ବର୍ଷା ଆସି ଯିବାରୁ ବାଲେଶ୍ୱର ଗସ୍ତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଗତ୍ୟା ଗସ୍ତ ସ୍ଥଗିତ ରଖି ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବମ୍ବେ ଯିବାକୁ ହେଲା ।

ଗସ୍ତର ନିୟମ ବଦଳିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ମନେ ହୁଏ ଷ୍ଟେସନରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବୁଲି ବୁଲି ଯିବା ଦ୍ୱାରା ସନାତନୀମାନଙ୍କୁ ହିଂସାମୂଳକ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ କରାଇବା ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । କାରଣ ଏଥିପୂର୍ବେ ବିହାରର ଜସିଡିହିଠାରେ ସନାତନୀମାନେ ଟେକା ବାଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତି-ବାଦ ଜଣାଇ ଥିବାରୁ ଗାନ୍ଧୀଜି ବଡ଼ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ପୁରୀ ଷ୍ଟେସନରୁ ବୁଲି କରି ଯିବା ଦ୍ୱାରା ସନାତନୀମାନେ ଯେପରି ଶାନ୍ତଭାବ ଧରି ଫେରିଥିଲେ ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଏହିପରି ଭାବରେ ଗସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ଜନ୍ମିଲା । ପୁରୀଠାରୁ କଟକ ଅଭିମୁଖରେ ଆସିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଏ ଉତ୍ସାହ ଦୁଇ ଗୁଣ ବଢ଼ିଥିଲା । କାରଣ ଗାଁ ଗାଁରେ ବୁଲି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ତାଙ୍କର ବାଣୀ ଭଲ ଭାବରେ ଶୁଣାଇ ପାରିଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ-ଜାତିର ବହୁକାଳର କଳଙ୍କ ହୋଇ ଯେଉଁ ଅଛୁତମାନେ ଅଲଅ ଭିତରେ ପଡ଼ି ସଢ଼ୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର କଲେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଗଲେ ରେଲ୍ ମଟର ଛାଡ଼ି ବୁଲି ବୁଲି ପ୍ରଚାର କରିବା ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ଏ ଧାରଣା କ୍ରମେ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଲା ।

ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ଆଶାନୁରୂପ ଫଳ ମଧ୍ୟ ଫଳିଥିଲା । ପଥ ମଧ୍ୟରେ ଶହ ଶହ ଲୋକ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବୁଲିଲେ ଏବଂ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କର ସମାଗମ ହେଲା । ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଆସି ତାଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧାଭକ୍ତି ନିବେଦନ କରିଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ବଡ଼ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ଜାତି । ସେଥିପାଇଁ ହିନ୍ଦୁର ପ୍ରଧାନ ତୀର୍ଥ ପୁରୀ ଠାରେ ଗାନ୍ଧୀଜିଙ୍କର ଗସ୍ତ ପ୍ରଥାର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ବେଶି ଏହାର ଏକ ଧର୍ମମୂଳକ ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି । କଲିକତାର ଅମୃତ ବଜାର ପତ୍ରିକା ଲେଖିଅଛନ୍ତି ଯେ ଏଥିପୂର୍ବେ ପୁରୀକୁ ଯେତେ ମହାପୁରୁଷ ଆସିଥିଲେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ପଦବ୍ରଜରେ ଆସିଥିଲେ । ଅଥଚ ସେ ସମୟରେ ଯାନ ବାହନର ଅଭାବ ନ ଥିଲା । ଏହିପରି ବୁଦ୍ଧ, ଶଙ୍କର, ଚୈତନ୍ୟ, ନାନକ ପ୍ରଭୃତି ପଦବ୍ରଜରେହିଁ ନିଜ ନିଜର ବାଣୀ ପ୍ରଚାର କରି ଆସିଥିଲେ । ଏ ଯୁଗରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ସେହି ପ୍ରଥାରହିଁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ହରିଜନ ଗସ୍ତ କରିବା ସମୟରେ ସେ ମହୀଶୂର, ଶିବାଙ୍କୁଡ଼ି ଓ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ପ୍ରଭୃତି ବଡ଼ ବଡ଼ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ବୁଲିଥିଲେ ଏବଂ ମହୀଶୂରର ପ୍ରଧାନ ସଚିବ ସର୍ ମିର୍ଜା ଇସ୍‌ମାଇଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆହୂତ ହୋଇ ସେ ରାଜ୍ୟର ବିଶିଷ୍ଟ ଅତିଥିରୂପେ ଅଭ୍ୟର୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ । ହରିଜନ-ମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି କଲ୍ପେ ସେ ସବୁ ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ ବେଶି ସେ ଅନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଟଙ୍କା ସ୍ୱରୂପ ବହୁଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର କୌଣସି ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟରେ ଗସ୍ତ କରିବାର ସୁବିଧା ତାଙ୍କର ହୋଇ ନାହିଁ, ଓଡ଼ିଶାରୁ ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ସେ ସବୁ ତୁଳନାରେ ଅତି ସାମାନ୍ୟ । ତଥାପି ଓଡ଼ିଶା ଗସ୍ତ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ସେ ବେଶି ସମୟ ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ବନ୍ୟା ସମସ୍ୟା ବୁଝିବା ଲାଗି ଏପରି କି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିଖିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜର ପକ୍ଷପାତ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି । ବିଦାୟ କାଳରେ ଓଡ଼ିଶା ବାସୀଙ୍କୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ରୂପେ ନିଜର ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଅଛନ୍ତି, "ମୋହର ଆଶା ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ଯେ ଏହି ଯାତ୍ରା ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ନିଷ୍କଳଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଏକନିଷ୍ଠ କର୍ମୀ ବାହାରିବେ ଏବଂ ସେମାନେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସବୁଠାରୁ ବଳି ଉତ୍କଟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ରୂପ କଳଙ୍କକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବେ ।"

ସ୍ୱର୍ଗତ ଲାଲ୍ ସାହେବ ଶିରଶଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓ

ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଲାଲ ସାହେବ ଶିରଶଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓ ଯକ୍ଷ୍ମା ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ଥିଲେ । କେତେକ ମାସ ହେଲା ଏ ରୋଗ ତାଙ୍କୁ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ କରି ମାରାତ୍ମକ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାହାର ଫଳରେ ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୨୧ ତାରିଖରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଅଛି ।

ଲାଲ ସାହେବ ଶିରଶଚନ୍ଦ୍ର ୧୮୮୪ ମସିହା ଜାନୁଆରି ମାସରେ ବାରିପଦାରେ ଜନ୍ମ ଲଭିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ବାରିପଦା ଏବଂ ପରେ କଟକରେ ସେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥିଲେ । ୧୯୦୨

Digitized by srujanika@gmail.com

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସେ ଏଣ୍ଟ୍ରାନ୍ସ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କଲେ । ତତ୍ପରେ ଷ୍ଟେଟ୍ କର୍ତ୍ତୃକ ପୋଲିସ୍ ଟ୍ରେନିଂ ପାଇବା ପାଇଁ ସେ ଭାଗଲପୁରକୁ ପ୍ରେରିତ ହୋଇଥିଲେ । ୧୯୦୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ କୃତିତ୍ୱର ସହିତ ଏହି ଟ୍ରେନିଂ ସମାପନ କରି ସେ ଏକ ବର୍ଷପାଇଁ ମେଦନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବୈତନିକ ପୋଲିସ୍ ଡେପୁଟି ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୧୯୦୭ ସାଲ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ବଙ୍ଗଳା ସି. ଆଇ. ଡି ରେ ଅଉ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ତତ୍ପରେ ସେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍‌ର ପ୍ରଧାନ ପୁଲିସ୍ କର୍ମଚାରୀ-ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । କେତେକ ବର୍ଷପରେ ଜଣେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ଲାଲ୍ ସାହେବ ଶିରଶଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କର ବିୟୋଗ ହେତୁରୁ ମଇ ମାସ ୩ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିଲା । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଉତ୍ସବ-ରୂପେ ସେ ଦିନ ଏହା ଅତି ସରଳ ଭାବରେ ପାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସକାଳ ଓଳି ଚାପଲ୍ ପୋଖରୀରେ ଗୋଟିଏ ସନ୍ତରଣ ପ୍ରତି-ଯୋଗିତା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପୁଲିସ ପଡ଼ିଆରେ ରାଜ୍ୟର ନାନା ସ୍ଥାନରୁ ଆଗତ ବାଲିରେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଖେଳ ଦେଖାଇ ଥିଲେ । ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ରାଜ୍ୟର କେତେକ ବିଶିଷ୍ଟ କର୍ମଚାରୀ ଯୋଗ ଦେଇ ରାଜଉଆସରେ କୃତିତ୍ୱ ସହିତ ଗୋଟିଏ ନାଟକାଭିନୟ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ

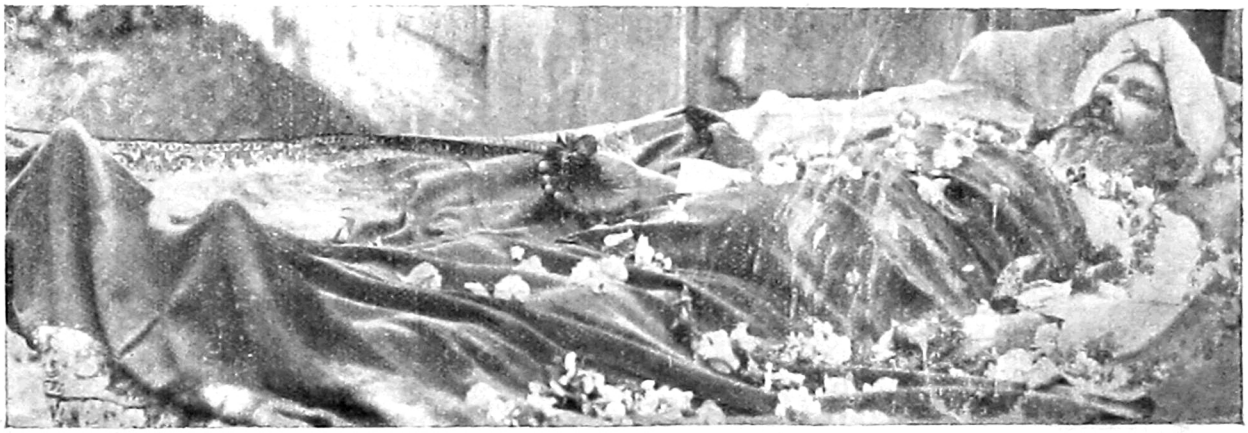

ସ୍ୱର୍ଗତ ଲାଲ୍ ସାହେବ ଶିରଶଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଦେଓଙ୍କର ଅନ୍ତିମଶଯ୍ୟା

ଅବୈତନିକ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଭାବରେ ଏବଂ ବାରିପଦା ମ୍ୟୁନିସି-ପାଲିଟିର ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଯେପରି ନ୍ୟାୟ ପରାୟଣ ସେହିପରି ଦୟାଶୀଳ ଥିଲେ ବୋଲି ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜି ଅଛନ୍ତି । ନିଜର ଉଦାରତା ଓ ମହାନୁ-ଭବତା ଗୁଣରେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଯେପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ସେହିପରି ନିଜର ମଧୁର ସ୍ୱଭାବ ବଳରେ ଆତ୍ମୀୟ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପାତ୍ର ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ସୁତରାଂ ତାଙ୍କ ବିୟୋଗରେ ସାଧାରଣ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ତାଙ୍କର ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାର ବର୍ଗଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ-ମାନେ ଆନ୍ତରିକ ସମବେଦନା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଜଣାଉ ଅଛୁଁ ।

ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ଉତ୍ସବ

ଚଳିତ ବର୍ଷ ଏପ୍ରିଲ୍ ୨୩ ତାରିଖରେହିଁ ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ ଉତ୍ସବ ଯଥୋଚିତ ଶୃଙ୍ଖଳା ସହିତ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମାହିତ ହୋଇଥିଲା ।

ସିଂହଭୂମି ଉତ୍କଳ ସଭାରେ ସଟ୍ଟେଇକଳାର ରାଜା ସାହେବ

ମଇ ମାସ ତା ୨୭ ରଖରେ ସିଂହଭୂମି ଉତ୍କଳ ସଭାର ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନ ହଳଦୀପୋଖରୀ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କଇରପାଲ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଷୋଡ଼ଶକଳା ରାଜ୍ୟର ରାଜା ସାହେବ ସଭାପତିର ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ସିଂହଭୂମ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରାୟ ୨୦୦୦ ଲୋକ ସମବେତ ହୋଇଥିଲେ । ରାଜା ମହୋଦୟଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଗୋଟିଏ ମାନପତ୍ର ଦିଆ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣ ପାଠ କରିଥିଲେ ।

ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଏ ସଭାରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ସିଂହଭୂମିକୁ ନୂତନ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରା ଯାଇଥିଲା, ତାହା ସର୍ବପ୍ରଧାନ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କଥା କହିବାକୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିବା ପାଇଁ ଜୋର କରା ଯାଇଥିଲା । ବିଦେଶୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଆରେ କହିବାପାଇଁ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

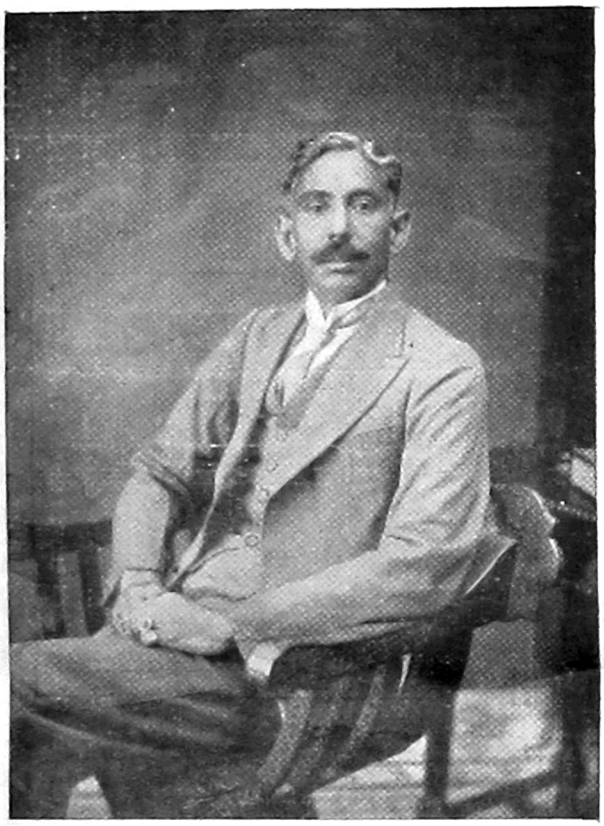

ନିଜଓଡ଼ିଶାର ଗୌରବ
ସିଂହଭୂମ ଉତ୍କଳ ସଭାର ସଭାପତି ଷୋଡ଼ଶକଳାର ରାଜାସାହେବ

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଠାଟା କୋଖାମାଲୁ ପଟା ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବା ବିଷୟରେ ତୃତୀୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଟି ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି କମ୍ପାନୀର ଚାକିରିଗୁଡ଼ିକରେ ଶତକରା ୨୫ ଜଣ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ପଟାରେ ଚୁକ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଲାଗି ଓଡ଼ିଆ ରାଜାମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରା ଯାଇଥିଲା । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜାଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା କାରଣ ଗୋଟିଏ ନିଖିଳ ଓଡ଼ିଶା ଡେପୁଟେଶନ୍ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସିଂହଭୂମିରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଚାର ଓ ଉନ୍ନତିପାଇଁ ଦାନ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଋଣ ରୂପରେ ୩ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଗୋଟିଏ ଫାଣ୍ଡ ତିଆରି କରିବାକୁ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଥିଲା । ଋଣ କରାଗଲେ ୧୫ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ପରିଶୋଧ କରିବା ଲାଗି ସର୍ତ୍ତ ରଖାଯିବ । ଏଥି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କମିଟି ଗଠିତ ହେଲା ଏବଂ ସରେଇକଳାର ରାଜା ସାହେବ ତାହାର ସଭାପତି ଓ ଗଞ୍ଜାମର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶଶିଭୂଷଣ ରଥ ଓ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟାଧର ସିଂହ ଦେଓ ପ୍ରମୁଖ କେତେକ ଜଣ ଏ କମିଟିର ସଭ୍ୟରୂପେ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ ।

ତତ୍ପରେ ଓଡ଼ିଆକୁ ସିଂହଭୂମିରେ କଚେରି ଭାଷାରୂପେ ପ୍ରଚଳିତ କରିବାକୁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା କାରଣ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାକୁ ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ସଭ୍ୟଙ୍କର ନିର୍ବାଚନ ପାଇଁ ଏବଂ ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ପରିଦର୍ଶନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ଓ ସବ୍-ଇନ୍‌ସ୍ପେକ୍ଟର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଆଉ ମଧ୍ୟ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ।

ରାଜା ସାହେବଙ୍କର ସଭାପତିତ୍ୱରେ ସଭାଟି ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳାର ସହିତ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସଭାପତିଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣଟି ମଧ୍ୟ ଉଭୟ ଭାଷା ଓ ବିଷୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଧୁନିକ ଧରଣର ହୋଇଥିଲା । ନିଜର ଦେଶ ଓ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସଭାପତିଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଏଥିରୁ ସୂଚିତ ହୋଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷା, ସଭ୍ୟତା ଓ ଇତିହାସ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସିଂହଭୂମ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଆ ଜିଲା ଏବଂ ନିଜର ଶିକ୍ଷା ସଂସ୍କୃତିର ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ଯେ ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଆର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଅଧିକାର ଏହି କଥାହିଁ ସେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ଭାଷା ଭାଷୀମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି କହିବାକୁ ସେ ଅବଶ୍ୟ ପକ୍ଷପାତୀ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ଓଡ଼ିଆବୀର୍ଯ୍ୟରୁ ଜାତ ହୋଇଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଦେବାରେ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଇମାନଙ୍କର ଆପତ୍ତି ହେବା ଉଚିତ ନୁହେ । କାରଣ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ତା ଅନୁଭବ କରିବା ଉପରେ ଜାତି ବା ସମାଜର ସମୂହ କଲ୍ୟାଣ ନିର୍ଭର କରେ । ସିଂହଭୂମ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ।

ଅନ୍ୟ କଥା ଭିତରେ ସେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାକୁ ଦୂର କରି ହରିଜନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମନ୍ଦିର ଖୋଲି ଦେବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସପକ୍ଷରେ ସେ କହିଥିଲେ । ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସଂସ୍କାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଅଛନ୍ତି । ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦୂର କରି ହରିଜନମାନଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବା ପାଇଁ ସଭାରେ ସମସ୍ତେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଏଥିଯୋଗୁ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମସ୍ତେ ଏକମତ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍‌ର ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବି. ଏସ୍‌ସି., ଏମ୍. ଆର୍. ଏ. ଏସ୍. ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଗବେଷଣା କରିବା ପାଇଁ ବିଲାତ ଯାତ୍ରା କରିଅଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପରମାନନ୍ଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ

ସେ ବିଲାତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ପରିଦର୍ଶନ କରି ଲଣ୍ଡନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟକ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେବେ । ତାଙ୍କ ଯାତାୟାତର ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଷ୍ଟେଟ୍‌ହିଁ ବହନ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଗତ ଜୁନ ମାସ ୧୬ ତାରିଖରେ ସେ ବାରିପଦା ଛାଡ଼ିଲେ । ବାରିପଦା ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ ଓ ବାରିପଦା କ୍ଲବ୍ ତାହାଙ୍କୁ ଯଥୋଚିତ ବିଦାୟ ଦେଇଥିଲେ । ଆମ୍ଭେମାନେ କାମନା କରୁଁ, ସର୍ବ ଶୁଭରେ ତାଙ୍କର ଯାତ୍ରା ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉ ।

ସନାତନୀମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ

ଅଳ୍ପ ଦିନ ପୂର୍ବେ ରାଉଲପିଣ୍ଡିର ସନାତନ ଧର୍ମ ପ୍ରତିନିଧି ସଭା ସନାତନୀ ନେତାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀ ଆହ୍ୱାନ କରି ଥିଲେ । ଏହି ସଭାରେ ପୁରୀ ଶଙ୍କରାନନ୍ଦ ମଠର ସ୍ୱାମୀ ଜଗତ୍ ଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଭାରତୀ କୃଷ୍ଣତୀର୍ଥ ମହାରାଜ ସଭାପତି ହୋଇଥିଲେ । ବମ୍ବେର ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ମିରର୍ ନାମକ ସନାତନୀ-ମାନଙ୍କର ଇଂରାଜୀ କାଗଜ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରୂପେ ସଭାପତିଙ୍କ ଶୋଭା-ଯାତ୍ରାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଅଛନ୍ତି ।

ଏପ୍ରିଲ ମାସ ୨୧ ତାରିଖରେ ଜଗତ୍‌ଗୁରୁ ମହାରାଜ ରାଉଲପିଣ୍ଡି ଠାରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲେ । ଭଜନ ଓ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ସହ ଏକ ବିରାଟ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ତାହାଙ୍କୁ ସହର ମଧ୍ୟରେ ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ପାଇବା ପାଇଁ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ବିପୁଳ ଲୋକ ସମାଗମ ହୋଇଥିଲା । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସନାତନୀମାନେ ପୂଜା ଆରତି ପ୍ରଭୃତି କରିବେ ବୋଲି ଶୋଭାଯାତ୍ରାକୁ ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ସନାତନୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ଯୋଗ ହୋଇ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଦୂରୀକରଣ ଓ ମନ୍ଦିର ପ୍ରବେଶ ପ୍ରଭୃତି ବିଲ୍ ଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ସନାତନ ଧର୍ମକୁ ରକ୍ଷା କରିବା କାରଣ ସଭାପତି ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣରେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଆଇନ ଜୋରରେ ଧର୍ମ ଉପରେ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ଜନ୍ମି ଅଛି, ସନାତନୀମାନେ ନିଜ ଭିତରୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ପରିଷଦକୁ ସଭ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ କରିବା ଦ୍ୱାରାହିଁ ଏହାର ଯଥାବିହିତ ପ୍ରତିବିଧାନ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ସେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ସନାତନ ଧର୍ମର ନାନା ସମସ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜଗତ୍‌ଗୁରୁ ପଣ୍ଡିତ ମାଳବ୍ୟଜୀଙ୍କ ସହିତ ୪ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋଚନା କରି ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଦୀକ୍ଷା, ଦେବ ଦର୍ଶନ ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଅର୍ଥ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଏକମତ ହୋଇ ନ ପାରିବାରୁ କୌଣସି ମୀମାଂସା ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଦେଶର ସର୍ବତ୍ର ସନାତନୀମାନଙ୍କର ସଂ-ଗଠନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ବୋଧହୁଏ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ସନାତନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ରୀତିମତ ସଂଗଠିତ ହେବେ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଗିର୍ଜା ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ପରିଚାଳିତ ହେଉ-ଅଛି, ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମର ଶାସନ ସେହିପରି ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଣତ ହେବ ।

ଏମ୍. ସି. ସି. ବିଦାୟ

ବିଲାତର ସୁବିଖ୍ୟାତ ମେରିଲେବୋନ୍ କ୍ରିକେଟ୍ କ୍ଲବ ଖେଳାଳୀ-ମାନେ ଗତ କେତେ ମାସ ଭାରତର ନାନା ଜାଗାରେ ବୁଲି କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳି ଥିଲେ ଏବଂ ଟେନିସ୍ ଖେଳର ଯଥାର୍ଥ ବାହାଦୁର ଦେଖାଇ ଥିଲେ । ଅଳ୍ପ ଦିନ ପୂର୍ବେ ଏହି କ୍ଲବର ନାମଜାଦା କ୍ୟାପ୍ଟେନ୍ ମିଷ୍ଟର ଡି. ଆର. ଜାଡ଼ିନ ତାଙ୍କ ବାହୁଡ଼ିବା କାଳରେ ଏକ ଭବିଷ୍ୟଦ୍ ବାଣୀ ଦେଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ଯେ ଦଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଭାରତବର୍ଷ କ୍ରିକେଟ୍ ରାଜ୍ୟକୁ ଶାସନ କରିବ । ତାଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ଉପରେ ଲଣ୍ଡନର ଏଥିରମ୍ୟାନ୍ କାଗଜ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଅଛି:—

Digitized by srujanika@gmail.com

"ସାଧାରଣଙ୍କ ମତରେ ଇଂରେଜ କ୍ୟାପ୍ଟେନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ବକ୍ତୃତା ତାଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ମନୋଗତ ଭାବ ନୁହେ, କେବଳ ବାହାରର ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ମାତ୍ର । ଅତ ମଧ୍ୟ ଅନେକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବାଣୀ ଆଦୌ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେ । ବରଂ ସବୁ ଦିଗରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଏହାର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭାବନା ରହି ଅଛି ।

"ଏ ଦେଶରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନେକ ଭାରତୀୟ ଖେଳାଳୀଙ୍କୁ ଖେଳିବାର ଦେଖି ଅଛୁଁ । କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଦେହ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଉପଯୁକ୍ତ । ସେମାନଙ୍କର ଆଖି ଯେପରି ଅସମ୍ଭବରୂପେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଏବଂ ନିଜର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ସଂଯମ ସହିତ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ଯେପରି ସେମାନେ ଧୁରନ୍ଧର ସେଥିରେ ଏହି ଖେଳ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାଭାବିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଥିବା ପରି ମନେ ହୁଏ ।"

ଉପରେ ଉକ୍ତ ପରିବାର ମତରେ ଭାରତବର୍ଷର ଜଳବାୟୁ, ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଓ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଯେପରି ଅନୁକୂଳ, ସେ ସବୁର ବିଚାର କଲେ ଏହା ଯେ ପୃଥିବୀର ଟେନିସ୍ ଖେଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସହଜରେ ଉପନୀତ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ମିଷ୍ଟର ଜାଡ଼ିନ୍‌ଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀକୁ ଭାରତବର୍ଷର କ୍ରୀଡ଼ା-ପ୍ରିୟ ଲୋକମାନେ ଅବଶ୍ୟ ମହାଉତ୍ସାହରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ପୃଥିବୀର ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶ ସମୂହ ଅଧୀନରେ ବ୍ୟୋମଯାନର ସଂଖ୍ୟା

ବିଲାତର କମନ୍ସ ସଭାରେ ହ୍ୟାରଲ୍ଡ ବାଲ୍‌ଫୋର ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟୋମଯାନର ସଂଖ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ରାମଜେ ମ୍ୟାକ୍‌ଡୋନାଲ୍ଡ୍ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଫ୍ରାନସ୍ ଦେଶହିଁ ଆକାଶଶକ୍ତିରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଅଛି । ଫ୍ରାନ୍ସ ପରେକୁ ରୁଷିଆ ଦେଶହିଁ ଏ ଦିଗରେ ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ସୋଭିଏଟ୍ ସରକାର ଅଧୀନରେ ପ୍ରାୟ ୧୪୦୦ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟୋମଯାନ ରହିଅଛି । କିନ୍ତୁ ତାହାର ସର୍ବମୋଟ ସାମରିକ ବ୍ୟୋମଯାନର ସଂଖ୍ୟା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଳନା କରି ଯାଇ ନାହିଁ । ଆମେରିକାର ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟହିଁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆକାଶ-ଶକ୍ତିରେ ଫ୍ରାନ୍ସ ପରେକୁ ପୃଥିବୀରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରୁଷିଆ ସରକାରର ଶକ୍ତି ଏ ଦିଗରେ ଆମେରିକାକୁ ମଧ୍ୟ ବଳି ପଡ଼ିଅଛି । କ୍ୟାପ୍ଟେନ୍ ବ୍ୟାଲ୍‌ଫୋର୍‌ଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନରୁ ଆଉ ମଧ୍ୟ ଅନେକ କଥା ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଅଛି । ସେଥିରୁ ବୁଝା ଯାଏ ଯେ ଇଂରେଜ ବ୍ୟୋମ ଶକ୍ତି (British Royal Air Force) ଅପେକ୍ଷା ରୁଷିଆର ବ୍ୟୋମ ଶକ୍ତି ଶତକରା ୨୦ ଅଧିକ ବଳଶାଳୀ । ପୃଥିବୀର ବଡ଼ ବଡ଼ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ବ୍ୟୋମଯାନର ସଂଖ୍ୟା ତଳ ତାଲିକାରୁ ବୁଝା ଯିବ ।

	ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବ୍ୟୋମଯାନର ସଂଖ୍ୟା	ସର୍ବମୋଟ ସଂଖ୍ୟା
ଫ୍ରାନ୍ସ	୧୨୫୦	୩,୦୦୦
ରୁଷିଆ	୧୪୦୦	———
ଆମେରିକାର ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ	୧୦୫୦	୨୫୦୦
ଇଟାଲି	୧୦୫୦	୧୫୦୨
ଇଂଲଣ୍ଡ	୮୫୦	୧୪୩୪
ଜାପାନ	୮୦୦ ରୁ ୧୦୦୦	୧,୧୩୧

ରସ ଓ ରହସ୍ୟ

ପୁଅ—ବାପା, ଗାନ୍ଧୀ ମହାତ୍ମା ଆସିଲା ବେଳକୁ ବେଉଳ ଦୁଆର ବନ୍ଦ କରାଗଲା କାହିଁକି ? ସେ ତ ହିନ୍ଦୁ ?

ପିତା—ଏତିକି କଥା ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ ? କଏଦୀ ଘରୁ ଖଲାସ ହୋଇ ସେ ପରା ପଞ୍ଚଗବ୍ୟ ପିଇ ନାହାନ୍ତି ବି ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରି ନାହାନ୍ତି !

* * *

ହିଁଅ ଏବଂ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ଏକା ସାଥିରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଏ ଦେଶରେ ଭାରି ଚହଳ ପଡ଼ିଛି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଅତି ଶୀଘ୍ର କାମରେ ପରିଣତ ହେବା ଦରକାର । କାରଣ ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭିତରେ କେତୋଟି ହିଁଅଙ୍କୁ ପୁଅ ହେବାର ଦେଖା ଗଲାଣି, ଏବଂ କେତୋଟି ପୁଅ ମଧ୍ୟ ହିଁଅ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି ।

* * *

"ତୁମ ବ୍ୟବହାର ଦେଖିଲେ ସବୁ ବେଳେ ମୋହର ଜଣେ ମସ୍ତ ବଡ଼ ଉଦ୍‌ଭାବକଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼େ ।"

"ସତେ ନା ? କାହା କଥା ?"

"ଡାର୍‌ଉଇନ୍ ।"

* * *

Digitized by srujanika@gmail.com

"ଦେଶ ସେବା କରିବା ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ସହଜ ଓ ସୁଖ-କର ଉପାୟ କଣ ଅଛି ?"

"ବିଧବା ବିବାହ ।"

* * *

ପୁତ୍ର—"ମା, ନିଆଁ ନିଭିଗଲେ କୁଆଡ଼େ ଯାଏ ?"

ମାତା—"ମୁଁ କେମିତି ଜାଣିବି ରେ ବାବୁ ? ତୋ ବାପ ମଧ୍ୟ ଯେବେ ଘରୁ ଯାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ କୁଆଡ଼େ ଯାନ୍ତି ସେ କଥାତ ମତେ ଜଣା ନାହିଁ ।"

* * *

ଶିକ୍ଷକ—"କହିଲ ଦେଖି ପିଲେ, ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଡ଼ କି ପୃଥିବୀ ବଡ଼ ?"

ଜଣେ ଛାତ୍ର—"ସୂର୍ଯ୍ୟ"

ଶିକ୍ଷକ—"କିପରି ?"

ଛାତ୍ର—"କାରଣ ପୃଥିବୀ ତାହାଠାରୁ ସାନ ।"

* * *

"ମୋତେ ତିରିଶ ବର୍ଷ ନ ହେବାଯାଏ ମୁଁ ବିଭା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେଁ ନାହିଁ ।"

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବିଭା ନ ହେବା ଯାଏ ମୋହର ତିରିଶ ବର୍ଷ ହେବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।"

* * *

ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—"ଦେଖ୍ ରାଧା, କାଚ ବାସନ ଗୁଡ଼ିକ ସାବଧାନରେ ନେବା ଆଣିବା କରିବୁ, ଯେପରି ଖସି ନ ପଡ଼େ ।"

ଚାକରାଣୀ—"କିଛି ପରାଏ ନାହିଁ ସାଉଣି, ପଡ଼ିଗଲେ ବି ସେ ଗୁଡ଼ିକ ଏମିତି ଉଣ୍ଡାସ ଯେ ସେଥିରେ ମୋହର ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଥା ହେବ ନାହିଁ ।"

ପତ୍ରପତ୍ରିକାର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଗେଜେଟ୍ ବିନିମୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସାମୟିକ ପତ୍ରିକା ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱୀକାର କରି ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁ-ଅଛୁଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପତ୍ରିକା ଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।

ସାରଥି—ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା ଏହି ସାପ୍ତାହିକା ପତ୍ରିକାଟି କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଅଛି । କୃଷି ଓ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହାହିଁ ବୋଧ ହୁଏ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ପତ୍ରିକା । ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ । ପତ୍ରିକାଟିର ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ସଡାକ ଟ ୧।/ ମାତ୍ର ।

(୧) ପ୍ରଭାତ—ଶ୍ରୀମତୀ ଶରତ କୁମାରୀ ସାହାଙ୍କ ସମ୍ପାଦନରେ ପତ୍ରିକାଟି ପ୍ରତି ମାସରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଏହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଏକମାତ୍ର ମାସିକ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା । ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧ କା । ନାନାବିଧ ପଦ୍ୟ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ସମ୍ବାଦ, ଆଲୋଚନା ଇତ୍ୟାଦିରେ ପତ୍ରିକାଟି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଅଛି । ସମ୍ବଲପୁରଠାରୁ ଏହା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ ।

(୨) ସାଧନା—ଓଡ଼ିଆ ସାପ୍ତାହିକ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରିକା । ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାସ କବି ଭୂଷଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବରଗଡ଼ଠାରୁ ଏହା ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇ ଟଙ୍କା । ଦୀର୍ଘ-କାଳ ଦେଶବାସୀଙ୍କର ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରି ସାଧନା ତାହାର ନାମର ସାର୍ଥକତା ବିଧାନ କରୁ ।

(୩) ପ୍ରଭାତ—ବ୍ରହ୍ମ ଦେଶର ଏକମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଖବର କାଗଜ । ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଏହା ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ବାର୍ଷିକ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୨ କା । ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ହରିହର ପଟ୍ଟନାୟକ । ନାନା-ବିଧ ସାମୟିକ ସମ୍ବାଦରେ ପତ୍ରିକାଟି ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁଖପାଠ୍ୟ ହୋଇ ଅଛି । ବିଶେଷତଃ ରେଙ୍ଗୁନ ପ୍ରବାସୀ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଏହାର ପ୍ରଥମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସୁଦୂର ରେଙ୍ଗୁନ ପରି କଲିକତା, ଖଡ଼ଗପୁର ଓ କାଲିମାଟି ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଅସଂଖ୍ୟ ଅଭାବ ଓ ଅସୁବିଧା ରହିଅଛି । ସେହି ସବୁ ଦୂର କରି ଓଡ଼ିଆ ମଜୁରିଆଙ୍କର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ହକ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଦେବା ଉଚିତ । ସଂଘବଦ୍ଧ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ଓ ସାହସ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହି ସବୁ ବିଦେଶ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଲୋକ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିଲେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକ-ମାନଙ୍କର ଅଶେଷ ଉପକାର ହେବ । ପ୍ରକୃତ ପତ୍ରିକା ଖଣ୍ଡି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଶୂର ପ୍ରତିଭାର ସୂଚନା ଦେଉ, ଏହାହିଁ ଆମ୍ଭ-ମାନଙ୍କର କାମନା ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସମ୍ବାଦ

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୪-୫-୩୪

ମିଃ ଏମ୍, ଏମ୍, ମହାପାତ୍ର, ବି. ଏଲ୍ ପାଟ୍ଟପୀଡ଼ ସବ୍-ଡିଭିଜନର ସେକେଣ୍ଡ ଅଫିସରଙ୍କୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ କ୍ଷମତା ଦିଆଗଲା ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୧୨-୫-୩୪

ଚିଫ୍ ରେଭିନିଉ ଅଫିସର ମିଃ. ପି. ଏମ୍. ମୁଖର୍ଜି, ବି. ଏ. ୧୯୩୪ ସାଲ ମଇ ମାସ ତା ୧୨ ରୁଖ ଠାରୁ ତା ୧୭ ରୁଖ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଦିନ ସେ ଛୁଟିରେ ଯିବେ, ସେହି ତାରିଖଠାରୁ ୭ ସପ୍ତାହ 'ପ୍ରିଭିଲେଜ୍' ଛୁଟି ପାଇବାର ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା । ତାଙ୍କ ଅଫିସର କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ୍ଭ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିବ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ
ତା ୧୪-୬-୩୪

ମିଃ. ଭଗୀରଥି ପାଲ ବି. ଏଲ୍.ଙ୍କୁ ୧୫ ଜୁନ୍ ୧୯୩୪ ଠାରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କ୍ଷମତା ଦିଆଗଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଣି, ପାଗ ଓ ଶସ୍ୟର ବିବରଣ : ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍

ଶେଷ ତାରିଖରେ ସପ୍ତାହ ଶେଷ ହେଲା		୨୯ ତାରିଖ ଏପ୍ରିଲ୍ ୧୯୫୪ ମସିହା		୨୨ ତାରିଖ ମଇ ୧୯୫୪ ମସିହା		୨୪ ତାରିଖ ଜୁନ୍ ୧୯୫୪ ମସିହା	
ବୃଷ୍ଟି ଓ ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ		ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।	ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।	ବୃଷ୍ଟିର ପରିମାଣ ।	ଉତ୍ତାପର ପରିମାଣ ।
			କମ୍ ବେଶୀ		କମ ବେଶୀ		କମ ବେଶୀ
	ବାରିପଦା	୦.୧୫	୭୭ ୧୧୪	୧.୧୫	୭୮ ୧୧୫	୧.୨୧	୭୮ ୧୧୦
	ବାରିଙ୍ଗପୁର	୨.୧୭	— —	୨.୧୫	— —	୧୪.୧୩	— —
	କପଡ଼ପଦା	୨.୮୨	୭୮ ୧୧୦	୧.୭୧	୭୦ ୧୧୨	୧୨.୭୭	୭୨ ୧୧୪
	କରଞ୍ଜିଆ	୩.୧୧	୭୭ ୧୦୩	୩.୧୫	୭୧ ୧୦୭	୧୩.୪୩	୭୮ ୧୦୧
ବ ଚଳିତ ପାଗ	ବାରିପଦା	ଗରମ ଓ ମେଘୁଆ		ଗରମ ଓ ମେଘୁଆ		ଗରମ ଓ କେବଳ କେତେ ବର୍ଷା	
	ବାରିଙ୍ଗପୁର	ଗରମ		ଗରମ		ଗରମ	
	କପଡ଼ପଦା	ଗରମ		ଗରମ		ଗରମ ଓ ମେଘୁଆ	
	କରଞ୍ଜିଆ	ଗରମ		ଗରମ		ଗରମ ଓ ମେଘୁଆ	
କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ କେତେ ଦୂର ହୋଇଅଛି	ବାରିପଦା :	...		...		ଧାନବୁଣା ଚାଲିଛି	
	ବାରିଙ୍ଗପୁର:	କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କଟାଣ ଚାଲିଛି		କେତେକ ସ୍ଥାନରେ କଟାଣ ଚାଲିଛି		ଧାନବୁଣା ଚାଲିଛି	
	କପଡ଼ପଦା:	...		କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଫଳ ଚାଲିଛି		ଫଳ ଓ ଧାନବୁଣା ଚାଲିଛି	
	କରଞ୍ଜିଆ :	ଜଳଧାନ ଅମଳ ସହ ଫଳଚାଷ ଚାଲିଛି		ଫଳ ଓ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଧାନ ବୁଣା କାମ ଚାଲିଛି		ଫଳ ଓ ଧାନବୁଣା ଚାଲିଛି	
ଫଳ, ଧାନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶସ୍ୟ ଟଙ୍କାକୁ କେତେ ପରିମାଣରେ ମିଳୁଅଛି	ବାରିପଦା	ଚାଉଳ	ସେ ୧୭ ଲ	ସେ ୧୪ ଲ		ଚାଉଳ	ସେ ୧୭ ଲ
		ମୁଗ	ସେ ୧୪ ଲ	ସେ ୧୨ ଲ		ମୁଗ	ସେ ୧୨ ଲ
		ବୀଜ	ସେ ୧୭ ଲ	ସେ ୧୪ ଲ		ବୀଜ	ସେ ୧୪ ଲ
	ବାରିଙ୍ଗପୁର	ଚାଉଳ	ସେ ୧୭ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ଚାଉଳ	ସେ ୧୨ ଲ
		ମୁଗ	ସେ ୧୨ ଲ	ସେ ୧୨ ଲ		ମୁଗ	ସେ ୧୦ ଲ
		ବୀଜ	ସେ ୧୩ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ବୀଜ	ସେ ୧୧ ଲ
		ଷୋଳଷ	ସେ ୧୦ ଲ	ସେ ୧୦ ଲ		ଷୋଳଷ	ସେ ୧୦ ଲ
		ରାଗି	ସେ ୧୧ ଲ	ସେ ୧୧ ଲ		ରାଗି	ସେ ୧୧ ଲ
		କୋଳଥ	ସେ ୧୭ ଲ	ସେ ୧୭ ଲ		କୋଳଥ	ସେ ୧୩ ଲ
	କପଡ଼ପଦା	ଚାଉଳ	ସେ ୨୧ ଲ	ସେ ୨୦ ଲ		ଚାଉଳ	ସେ ୧୪ ଲ
		ବୀଜ	ସେ ୧୩ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ବୀଜ	ସେ ୧୧ ଲ
		ମୁଗ	ସେ ୧୨ ଲ	ସେ ୧୨ ଲ		ମୁଗ	ସେ ୧୧ ଲ
		ଷୋଳଷ	ସେ ୮ ଲ	ସେ ୭ ଲ		ଷୋଳଷ	ସେ ୭ ଲ
				କୋଳଥ ସେ ୨୫ ଲ		କୋଳଥ	ସେ ୧୭ ଲ
	କରଞ୍ଜିଆ	ଚାଉଳ	ସେ ୧୭ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ଚାଉଳ	ସେ ୧୩ ଲ
		ଷୋଳଷ	ସେ ୧୩ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ଷୋଳଷ	ସେ ୧୨ ଲ
		ବୀଜ	ସେ ୧୩ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ବୀଜ	ସେ ୧୩ ଲ
		ହରଡ଼	ସେ ୧୩ ଲ	ସେ ୧୩ ଲ		ହରଡ଼	ସେ ୧୩ ଲ
		ଧାନ	ସେ ୪୦ ଲ	ସେ ୩୨ ଲ		ଧାନ	ସେ ୩୨ ଲ

Digitized by srujanika@gmail.com

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ବିବରଣ: ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍

ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଗୋମହିଷାଦି ପଶୁମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ	ବାରପଡା:—(୧) ବାରପଡା, ବାଜିରୁପୋଷି, ଭୁଲିଅଣା, ଭୁଲିଅପଡା, ବଡ଼ଖାଡ଼, ଓଲମଣ୍ଡ ଓ ବଉସିଙ୍ଗା ଥାନାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ବାରପଡା, ବାଜିରୁପୋଷୀ, ଭୁଲିଅଣା, ବଡ଼ଖାଡ଼ି, ଓ ଭୁଲିଅପଡାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ବଉସିଙ୍ଗା, ଭୁଲିଅଣା, ଭୁଲିଅପଡା ଓ ବାରପଡା ଥାନାରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି, ଓଲମଣ୍ଡ ଅଉଟ୍ ପୋଷ୍ଟରେ କଲେରା ଲାଗିଛି
	(୨) ବାରପଡା ଓ ବଡ଼ଖାଡ଼ ଅଉଟ୍ ପୋଷ୍ଟରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଖୁରା ରୋଗ ଲାଗିଛି ।	(୨) ବାରପଡା ଓ ବଡ଼ଖାଡ଼ରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିର ଖୁରା ରୋଗ ଲାଗିଛି ।	(୨) ଗୋ-ମହିଷାଦିର ଖୁରା ରୋଗ ବାରପଡା ଥାନାରେ ଲାଗିଛି ।
	ରାଇରଙ୍ଗପୁର:—(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋ-ମହିଷାଦିର ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ ଲାଗିଛି	(୨) ଗୋ-ମହିଷାଦିଙ୍କର ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଲାଗିଛି ।	(୨) ଭଲ
	କପଡପଡା :—(୧) ଧୋବାମୂଳ, ଟଣାଗଣ୍ଡି, ତୁଳସିବନି, ମାଟିପୁର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) କଳାପାଟାଡ, ଅଙ୍ଗାରପଡା ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ବଡଓଳା, ମହନପୁର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) ବଉଁଫୁଲିଆ, ମରୁଇପୁର ଓ ଗୋଲାବଣ୍ଡକ ପ୍ରଭୃତିରେ ଗୋ-ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୨) ସାଧାରଣତଃ ଭଲ	(୨) ଭୁତ ଓ ଭଟ୍ଟଭଞ୍ଜରେ ଗୋମହିଷାଦିର ରୋଗ ଲାଗିଛି ।
	ବଣ୍ଡିଆ:—(୧) ଚାଳପଡା ଠାକୁରମୁଣ୍ଡା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗାଁରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ଚଳପଡା, ଠାକୁରମୁଣ୍ଡା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।	(୧) ଚଳପଡା ଠାକୁରମୁଣ୍ଡା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ଗାଁରେ ବସନ୍ତ ଲାଗିଛି ।
	(୨) ଅଙ୍ଗାରପଡା, ବାରବଳ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗାଁରେ ପଶୁଙ୍କର ଖୁରା ରୋଗ ଲାଗିଛି ।	(୨) ଭଲ	(୨) ଭଲ

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଷ୍ଟେଟ୍ ପ୍ରେସ୍‌ରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ

Digitized by srujanika@gmail.com

BHOLANATH DUTT & SONS

THE PREMIER PAPER HOUSE OF INDIA

Tel:—"PRIVILEGE" CALCUTTA. PHONE 797 BB.

134 & 135, Old Chinabazar,
CALCUTTA.

Branches:—64 Harrison Road, CALCUTTA, ALLAHABAD, BENARES, DACCA.

TELE. ADDRESS: "DEPENTUM"

Nilmoney Halder & Co.

Phone Nos. Cal: 3889, & 645.

Please try our Excelsior Brand Fountain Pen Ink, the best in the market.

Agents:—
W. T. STANLEY & Co. LTD.
LONDON.

The best House for Stationery, Printing Types and Printing requisites of all sorts. Half Tone, Line and Tricolour Blocks. Calendars of various designs, Drawing and Surveying materials.

National Emporium
Roorkee.

Please ask for catalogues.

106, Radha Bazar Street, - - CALCUTTA,

The Mayurbhanj Gazette

ENGLISH EDITION.

Publication: The Gazette is quarterly. It is published in October, January, April and July.

Subscription: Annual Rs. 1-8-0. Single copy As 6 only. Postage, per Copy 2 as extra.

Friendship for World-Peace

offered by Asiatic, American, European, African, Australisian ladies, students, aristocrats and gents for exchange of ideas on 125 hobbies, e.g., migration, globetrotting, private en pension, sex, naturecult, employment, living costs, education, aviation, mystic, sports, literary, languages, music, photos, cards, philately, etc. Proposition in English, Francaise, Spaniol, Dutch and German: Price 8 pice/2d/Stamps/reply coupon, None free. Editor,

COSMOPOLITAN
Friends Correspondence Club,
ALLAHABAD, INDIA, ASIA

Digitized by srujanika@gmail.com

ସାଧନା ଔଷଧାଳୟ

ଢାକା (ବଙ୍ଗ)

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଯୋଗେଶଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ଆୟୁର୍ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ଏମ୍. ଏ., ଏଫ୍. ସି. ଏସ, (ଲଣ୍ଡନ) ସ୍ୱଗଢ଼ପୁର କଲେଜର ପୂର୍ବତନ ରସାୟନ ଅଧ୍ୟାପକ ।

ଶାଖା ଅଫିସମାନ :—(ଶ୍ୟାମବଜାର—କଲିକତା ଟ୍ରାମଡିପୋ ନିକଟ) । (୨) ୨୧୩, ବହୁବଜାର ଷ୍ଟ୍ରିଟ, କଲିକତା । (୩) ଏଣ୍ଡ୍ରୁଜଲ୍ଲ, ଚିଟାଗାଙ୍ଗ୍ (୪) ଘାଟୁଅଭୋଲଷ୍ଟ୍ରିଟ, ଢାକା । (୫) ମାନାଡ଼ପୁର (୬)୭ ଷ୍ଟ୍ରାଣ୍ଡରୋଡ, ବୁଲ୍ଲବଜାର, କଲିକତା ।

ଆୟୁର୍ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରାନୁଯାୟୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଥିବା ଅକୃତ୍ରିମ ଶୁଦ୍ଧ ଔଷଧ—ଗ୍ୟାରଣ୍ଟି ଦିଆଯିବ ।

କ୍ୟାଟଲଗ ପାଇଁ ଲେଖନ୍ତୁ :—

ରୋଗର ବିଷଦ ବିବରଣ ଲେଖିଲେ ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ଔଷଧ ଓ ରୋଗ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥାଏ ।

ମକରଧ୍ୱଜ (ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସିନ୍ଦୁର)

ଏକଭୋଲା—୧୪ ଟଙ୍କା । ଏହା ସର୍ବରୋଗ ନାଶକ, ବଳକାରକ, ମାନସିକ ଏବଂ ଶାରୀରିକ ପୁଷ୍ଟିସାଧକ ।

ସାରବାଦ ସାଲସା

ଏକସେରକୁ—୧୨ଅଣା । ଏହା ଚର୍ମରୋଗ ନାଶକ, ରକ୍ତଦୂଷକ ବିଷ ନାଶକ, ମେହ ନାଶକ, ମୁହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସମସ୍ତ ରୋଗ ନାଶକ ଏବଂ ରକ୍ତ ପରିଷ୍କାରକ ଅଟେ ।

INDIAN STATES GAZETTE

Only monthly exclusively dealing with Indian States' topics. It is published with a view to supply information in the interests of Indian Ruling Princes, Chiefs and their Ministers. Review of Administration Reports, Biographical sketches with photos and special articles, are the features of the journal.

Annual Subscription Rs. 10/- Specimen copy one Anna

THE INDIAN STATES GAZETTE

Srirangam, Madras, (S. I. Ry.)

Estd. Half A Century

J. N. CHUNDER & BROS.

33 Radha Bazar Street, CALCUTTA

CHEAPEST HOUSE FOR

PRINTING & STATIONERY GOODS

Please ask for Price List.

Review of Philosophy and Religion

Being the

Journal of the Academy of Philosophy & Religion

FOUNDED BY PROF. R. D. RANADE, M. A.

Published twice a year in March and September

ANNUAL SUBSCRIPTION:

Rs. 4 (Inland); Foreign 7s. 6d. 2.50 dollars

Secretary and Editor:

MR. P. K. GODE, M. A., POONA 4 (India)

Some Opinions:

"I do not know how to express my appreciation to you of the high standard that you have succeeded in maintaining for the Journal of the Academy of Philosophy and Religion."

DR. S. K. MAITRA, M. A., PH. D.,
Head of Philosophy Dept.
Benares Hindu University.

"We are very anxious to keep you on our exchange. Your *Review* has been a source of much interest and stimulation to us."

"Your magazine continues to invite the interests of the students and professors here recently providing the subject matter for one of our study clubs."

Editor. The Modern Schoolman,
St. Louis University (U. S. A.)

"Your excellent Journal, which seems a very high class periodical deserving a good circulation within and beyond India."

J. H. Tuckwell, Stroud, Glos, England.

Digitized by srujanika@gmail.com

BUTTO KRISTO PAUL & Co., Ltd.

Head Office :
1, Bonfield Lane
Calcutta

Chemists & Druggists

Branch Establishments
92, Shovabazar Street
Calcutta

Manufacturers

OF

STANDARDISED TINCTURES, SPIRITUOUS PREPARATIONS, PATENT AND PROPRIETARY MEDICINES, PURE CHEMICALS AND FOOD PRODUCTS AND SURGICAL AND VETERINARY INSTRUMENTS.

Suppliers

OF

DUTY FREE PREPARATIONS IN BOND TO CHARITABLE DISPENSARIES, MEDICAL STORES, MUNICIPALITIES, DISTRICT BOARDS, HOSPITALS, TEA GARDENS, STATES, ETC.

Iodolein
With
Methyl Salicylate 5%
For
Unbroken skin
For
Inflammations of Skin, Sprains, Bruises, Neuralgic Pains, Swollen Joints, Sciatica, etc.

Iodolein (Plain)
For
Boken Skin

MALARIA???

SUREST REMEDY

EDWARD'S TONIC

SPECIFIC FOR ALL FEVERS

With Enlargement of Liver & Spleen
Large Bottle Re. 1-8 Small Bottle Re. 1-0

Glyco-Ptycholin
Elegant Solution of Antiseptics of Pleasant Odour and Taste,
Used
Internally
For
Gastro-intestinal
Affections Externally
For
Oral Infections

LABORATORY OFFICE
1, BONFIELD LANE
CALCUTTA

TELEGRAMS. "BHUTY"

FACTORY
7, BEERPARA LANE,
DUM DUM Jn.

Digitized by srujanika@gmail.com

JESSOP & Co. LTD

INDIA & BURMA

Established in Calcutta 1799

93 Clive Street, Calcutta.

P. O. Box No. 108.

STRUCTURAL, MECHANICAL
AND
ELECTRICAL ENGINEERS.

WAGON BUILDERS.

HARDWARE AND METAL
MERCHANTS.

Agents for

ENGINES AND MACHINERY.

Encourage State Home-Industry

MAYURBHANJ TEXTILES

NOTED FOR

Genuineness & Quality of Products

Tussar Silk Produce:-Fancy striped Shirting, Coating, Dhoti, Saree, Chaddar, Pugri piece etc.—*All hand loom products.*

Hand Woven Cotton Fabrics:-Towel, Napkin, Duster, Bed sheet, Table cover, Door curtain, Coating and Shirting of various designs, Durries, Ashans etc.

Indian Silk product:-Hand woven Silk shirtings, Handkerchief, Scarf etc and Woollen Union Shirtings etc. etc.

Reeled Tussar Yarn; Hand spun Tussar Waste Yarn; Reeling-Waste of Tussar; Tussar Down, etc. etc.

Please enquire of:—

The Director,
Industrial & Economic Survey,
BARIPADA: MAYURBHANJ.

Digitized by srujanika@gmail.com